

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM**  
**HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR**

Nyilvántartási szám: NKE/17703/2023

1. számú példány

**KATONAI VEZETŐI MESTERKÉPZÉSI SZAK AJÁNLOTT TANTERVE**

**Alkalmazandó:**  
**a 2024/2025. tanévtől felmenő rendszerben**

<b>Szenátusi döntés</b>	<b>Fenntartói döntés</b>
Elfogadta a Szenátus <b>61/2023. (V. 21.)</b> számú határozatával.	Jóváhagyta a Fenntartó <b>13/2023. (V. 28.)</b> számú határozatával.

Budapest, 2024

**A szakfelelős: Prof. Dr. Jobbágy Zoltán ezredes**

**Az ajánlott tanterv jogi háttérét az alábbi főbb jogszabályok és egyetemi szabályzatok képezik:**

1. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény;
2. A Nemzeti Közsolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII törvény;
3. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet;
4. A Nemzeti Közsolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról szóló 2011. évi CXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 363/2011. (XII.30.) Korm. rendelet;
5. A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 139/2015. (VI. 9.) Kr.);
6. Az államtudományi képzési területen szerezhető képesítések jegyzékéről és a képzések képzési és kimeneti követelményeiről szóló **222/2019. (IX. 25.) Korm. rendelet**;
7. A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata
8. A képzésekkel kapcsolatos eljárásrendről szóló rektori utasítás

**A képzés hitelesítő adatai**

Kari Tanács határozatának száma:	<b>34000/109-20/2020. (V. 19.)</b>
Szenátusi határozat száma:	<b>13/2020. (V. 28.)</b>
Fenntartói határozat száma:	<b>61/2020. (V. 21.)</b>
MAB kód:	MS486
MAB határozat száma:	2017/3/VI/4
OH nyilvántartásba vételi szám:	OH-FHF/274-3/2008.
A képzés FIR kódja:	H_MN_KV
A meghirdetés első éve:	2012.

## Tartalomjegyzék

1. A szak megnevezése .....	5
2. Képzési terület, az NKE tv. 3. §-ában meghatározott felsőoktatási terület .....	5
3. A szak szakirányai/specializációi .....	5
4. Végzettségi szint .....	5
5. A szakon megszerezhető végzettség és szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése .....	5
6. A képzés célja és az elsajátítandó szakmai kompetenciák .....	5
7. A képzés időtényezői .....	7
8. A képzés felépítése .....	7
9. A tanóra-, kredit- és vizsgaterv .....	8
10. Az előtanulmányi rend .....	8
11. Az ismeretek ellenőrzési rendszere .....	8
12. A záróvizsga .....	8
13. A diplomamunka .....	9
14. Az oklevél .....	9
15. A szakmai gyakorlat .....	10
16. A külföldi részképzés céljából nemzetközi hallgatói mobilitásra felhasználható időszak (mobilitási ablak) .....	10
17. További szakspecifikus követelmények .....	10
18. A tantárgyi programok listája .....	12
19. Katonai vezetői mesterképzési szak tantárgyi programok .....	13
20. Törzsanyag .....	14
21. Hadtudományi ismeretek .....	21
22. Katonai műveletek elmélete és gyakorlata .....	36
23. Diplomamunka tantárgyak .....	72
24. Törzsanyagot nem képező tantárgyak .....	79
25. Szabadon választható tantárgyak .....	85
26. 1. számú melléklet: Tanóra-, kredit- és vizsgaterv .....	128

## **1. A szak megnevezése**

katonai vezetői (Military Leadership)

## **2. Képzési terület, az NKE tv. 3. §-ában meghatározott felsőoktatási terület**

államtudományi, katonai

## **3. A szak szakirányai/specializációi**

–

## **4. Végzettségi szint**

mester- (magister, master, rövidítve: MA-) fokozat

## **5. A szakon megszerezhető végzettség és szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése**

- szakképzettség: okleveles katonai vezető
- szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Military Leader

## **6. A képzés célja és az elsajátítandó szakmai kompetenciák**

A Magyar Honvédség számára olyan katonai vezetők képzése, akik az elsajátított korszerű kommunikáció- és médiatudományi, történettudományi, pszichológiai, állam és jogtudományi, szociológiai, hadtudományi, nemzetközi és fejlődés-tanulmányi ismereteik, valamint legalább egy idegen nyelv (angol) ismerete birtokában képesek tartós nem fegyveres külszolgálati beosztásokban, valamint nemzetközi válságreakáló műveletekben és harctéri körülmények között hadműveleti-harcászati szintű beosztások ellátására, a hazai és nemzetközi partnerekkel való sikeres együttműködésre.

### **6.1. Az elsajátítandó szakmai kompetenciák**

#### **6.1.1. Az okleveles katonai vezető**

##### **a) Tudása:**

- Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
- Ismeri a harci, a harci támogató, valamint a harci kiszolgáló támogató tevékenységek sajátosságait, valamint vezetés-irányítási szempontból érti a támogató-támogatott viszonyrendszert.
- Ismeri a hadtudomány szakterületére vonatkozó legújabb magyar és külföldi elméleteit, fontosabb fejlődési irányait, valamint a vonatkozó transz-, multi- és interdiszciplináris kapcsolódási pontokat.
- Ismeri a küldetésorientált vezetés sajátosságait, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, a katonai döntéshozatali folyamatot, valamint a szükséges mértékben rendelkezik alkalmazott pszichológiai ismeretekkel.
- Ismeri a védelmi és biztonsági tevékenységek, a különleges jogrendi, valamint a szakterületére vonatkozó államigazgatási jogi, a nemzetközi jogi és a hadijogi szabályozást, továbbá a vonatkozó etikai normákat.
- Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.
- Ismeri a lokális, regionális és globális biztonságpolitikai viszonyokat és folyamatokat, valamint a főbb nemzetközi szervezeteket (NATO, EU, ENSZ, EBESZ, Afrikai Unió és egyéb nemzetközi szervezetek) és azok működését.
- Ismeri a honvédelem és a hadügy szempontjából meghatározó politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs folyamatokat és multikulturális sajátosságokat, valamint azok egymáshoz való viszonyát.

## **b) Képességei:**

- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.
- Transz-, multi- és interdiszciplináris megközelítéssel képes feltárni és innovatív módon alkalmazható eméletté és gyakorlattá formálni a honvédelem és a hadügy, valamint saját tevékenysége törvényi, jogi alapjainak átfogó rendszerét.
- Feladatai ellátása során képes a küldetésorientált vezetésben rejlő lehetőségeket, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, valamint a katonai döntéshozatali folyamatot a mindenkori körülményekhez igazítva, alkotó módon alkalmazni.
- Vezetői ismeretei, jártassága, valamint szaktudása birtokában képes a rá bízott honvédelmi szervezet tevékenységét hatékonyan és meghatározó módon tervezni, szervezni és küldetésorientált módon vezetni.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságáival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes a kialakult helyzet elemzésére, döntések előkészítésére és meghozatalára, valamint a fegyveres testületek és a polgári szervek vezetőivel, képviselőivel való érdemi együttműködésre.
- Hadműveleti-harcászati, valamint műszaki-technikai ismeretei birtokában képes a különböző rendszeresített haditechnikai eszközök és fegyverrendszerek alkalmazásának lehetőségeit és korlátait helyesen megítélni.
- Tartós nem fegyveres külszolgálati beosztásokban, valamint nemzetközi válságreakáló műveletekben és harctéri körülmények között képes mindenkori beosztása ellátására, a nemzetközi partnerekkel való sikeres együttműködésre.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes összefegyvernemi, valamint összhaderőnemi gyakorlatok megtervezésére és levezetésére, a hadműveleti művészet alapvetéseinek gyakorlatban történő alkalmazására.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes zászlóalj, valamint zászlóalj harccsoport vezetésére, dandártörzsben vezető beosztás ellátására, hadosztálytörzsben és magasabb vezetési szinten különböző törzsbeosztások betöltésére.
- Képes az összhaderőnemi műveletekben résztvevő alegységek, egységek, valamint kötelékek tevékenységének megtervezésére, megszervezésére és irányítására, különböző törzstájékoztatók levezetésére, valamint eligazítások anyagainak elkészítésére.

## **c) Attitűdje:**

- Az összhaderőnemi műveletek elméleti és gyakorlati problémáit tudományos igényességgel közelíti meg, a megoldási alternatívák kidolgozásában innovatív, személyes és közösségi szerepében példamutató.
- Az összhaderőnemi műveletekben részt vevő alegységek, egységek és kötelékek tevékenységének tervezése, szervezése és irányítása terén kezdeményező szerepet vállal, tudatosan alkalmazza a küldetésorientált vezetést.
- Szakmai hivatástudata magas szintű és fejlett, az alárendeltek tevékenységének begyakorlásához szükséges szimulációk, gyakorlatok, törzsgyakorlások tervezése, szervezése, végrehajtása és értékelése terén kezdeményező és elkötelezett.
- Az összhaderőnemi műveletekben az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját a vonatkozó jogszabályok, valamint etikai és erkölcsi normák teljeskörű figyelembevételével hajtja végre.
- Az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját tudományos igénnyel és módszerekkel elemzi, a vezetett szervezet munkarendjét és munkamódszerét a hatékonyság és a hatásosság szem előtt tartásával a folyamatosan korszerűsíti.

#### **d) Autonómiája és felelőssége:**

- Beosztásaiban nagyfokú önállósággal, a mindenkori körülmények figyelembevételével hajtja végre a feladatok elemzését és értékelését, a megoldási változatok kidolgozása során támaszkodik általános és szakmai tudására.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.
- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.
- Beosztásai ellátásához szükséges fizikai adottságokat és képességeket példamutatóan fenntartja, az életkora szerinti fizikai kondicionális képességi követelmény teljesítésének eleget tesz, a fizikai alkalmasság évenkénti ellenőrzésére felkészül.

#### **7. A képzés időtényezői**

A képzési idő félévekben: 2 félév

#### **A képzési idő részletezése:**

A fokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma	60 kredit
Összes hallgatói tanulmányi munkaóra	1800
Hallgatói munkamennyiség kreditben egy tanulmányi félévben:	átlagosan 30 kredit
Egy tanulmányi félévben a tanórák száma nappali munkarendben	legfeljebb 450 tanóra
A heti tanórák jellemző száma nappali munkarendben	átlagosan 30 tanóra, ebből a kredithez rendelt tanórák száma átlagosan: 25 tanóra
Egy tanulmányi félévben a tanórák száma levelező munkarendben	a szakon nem folyik levelező munkarendű képzés
Szakmai gyakorlat(ok) időtartama:	1 hét

#### **8. A képzés felépítése**

##### **8.1. a szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek, amelyekből a szak felépül:**

- multidiszciplináris ismeretek (komplex kihívások, vezetői megoldások) 8 kredit,
- hadtudományi ismeretek (hadelméleti és hadművészeti ismeretek, katonai stratégiai gondolkodás alapjai) 12 kredit,
- katonai műveletek elmélete és gyakorlata (összhaderőnemi és összefegyvernemi ismeretek I., összhaderőnemi és összefegyvernemi ismeretek II., tervezés és döntéshozatal I., tervezés és döntéshozatal II., szakmai csapatgyakorlat) 24 kredit.

##### **8.2. a szakirányok/ sajátos kompetenciákat eredményező, választható specializációk további tudományágai, szakterületei és azok kreditaránya: -**

##### **8.3. a diplomamunka készítéséhez rendelt kreditérték: 6 kredit**

##### **8.4. az intézményen kívüli összefüggő gyakorlati képzés minimális kreditértéke: 2 kredit**

##### **8.5 a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 4 kredit**

## 9. A tanóra-, kredit- és vizsgaterv

A tanóra-, kredit- és vizsgaterv tartalmazza oktatási időszakonkénti bontásban az összes tantárgy (kritériumkövetelmény – a továbbiakban együtt: tantárgy) vonatkozásában

- a) a tantárgyak Neptun-kódját,
- b) a tantárgyak jellegét (kötelező, kötelezően választható, szabadon választható, kritériumkövetelmény),
- c) a meghirdetés féléveit,
- d) a tantárgyak heti és félévi vagy félévi óraszámát a tanóra típusa szerinti bontásban,
- e) a tantárgyakhoz rendelt krediteket,
- f) a hallgatói teljesítmény értékelésének módját (számonkérés);
- g) a tantárgyfelelős szervezeti egységet és a tantárgyfelelős személyét.

A tanóratípusok rövidítései:

- előadás: EA
- szeminárium: SZ
- gyakorlat: GY
- e-szeminárium: ESZ

A tanóra-, kredit- és vizsgatervet az 1. számú melléklet tartalmazza.

## 10. Az előtanulmányi rend: Nincs előtanulmányi rend

### 11. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

A tananyag ismeretének ellenőrzése és értékelése történhet:

- a) szorgalmi időszakban a tanórán tett írásbeli vagy szóbeli számonkéréssel, írásbeli (zárthelyi) dolgozattal, otthoni munkával készített feladat értékelésével vagy gyakorlati feladat-végrehajtás értékelésével évközi jegy formájában;
- b) a vizsgaidőszakban tett vizsgával;
- c) a évközi követelmények és a vizsga alapján együttesen.

Kredittel nem rendelkező kritériumkövetelmény esetén annak teljesítésének feltétele önmagában az aláírás is lehet.

A hallgató tanulmányait záróvizsgával fejezi be. A záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek ellenőrzése és értékelése, amelynek során a hallgatónak arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja.

Az értékeléstípusok rövidítései:

- évközi értékelés: ÉÉ / évközi értékelés (((záróvizsga tárgy((ÉÉ(Z))))
- gyakorlati jegy: GYJ / gyakorlati jegy (((záróvizsga tárgy((GYJ(Z))))
- kollokvium: K / kollokvium (((záróvizsga tárgy((K(Z))))
- beszámoló: B / beszámoló (((záróvizsga tárgy((B(Z))))
- záróvizsga: ZV

Az ismeretek ellenőrzésének rendjét részletesen a vonatkozó jogszabályokban, valamint a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban meghatározottak alapján:

- a jelen ajánlott tanterv részét képező tantárgyi programok, valamint
- a záróvizsga tekintetében a jelen fejezet 12. pontja

határozzák meg.

## 12. A záróvizsga

### 12.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei

A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- az abszolutórium (végbizonyítvány megszerzése): az Egyetem annak a hallgatónak, aki a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelményeket és az



előírt szakmai gyakorlatot – a diplomamunka elkészítése kivételével – teljesítette, és az előírt krediteket megszerezte, végbizonyítványt állít ki (abszolutórium), amely minősítés és értékelés nélkül tanúsítja, hogy a hallgató a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelménynek mindenben eleget tett.

- a bírálaton részt vett diplomamunka

## **12.2. A záróvizsga részei**

A záróvizsga tantárgyai, illetve a záróvizsga teljesítésének részletes feltételei.

A záróvizsga részei

- a diplomamunka megvédése;
- a szaktárgyakat átfogó komplex vizsga (továbbiakban: komplex záróvizsga).

Komplex záróvizsga tantárgyak:

HKHATM241	Összhaderőnemi és összefegyvernemi ismeretek I.	8 kredit
HKHATM251	Összhaderőnemi és összefegyvernemi ismeretek II.	6 kredit
HKHATM271	Tervezés és döntéshozatal I.	3 kredit
HKHATM272	Tervezés és döntéshozatal II.	7 kredit

**A záróvizsga tantárgyak összesített kreditértéke: 24 kredit**

## **12.3 A záróvizsga eredménye**

A komplex záróvizsgát az a hallgató kezdheti meg, aki a diplomamunkáját eredményesen megvédte.

A záróvizsga összesített eredményét (ZvÖ) a diplomamunkára adott egy osztályzat (Dm) és a komplex záróvizsga osztályzat (Zv) egyszerű átlaga képezi, az alábbiak szerint:

$$ZvÖ = \frac{Dm + Zv}{2}$$

## **13. A diplomamunka**

A diplomamunka a szakon megszerzett ismereteken alapuló és ahhoz kapcsolódó komplex feladat, amely a hallgató tanulmányaira támaszkodva, témavezető (konzulens) irányításával két félév alatt elvégezhető, és igazolja azt, hogy a hallgató kellő jártasságot szerzett a tanult ismeretanyag gyakorlati alkalmazásában, és szakmai irányítással képes a témához kapcsolódó szakirodalom feldolgozására, továbbá képes az elvégzett munka és az eredmények szakszerű összefoglalására.

A diplomamunka elkészítéséhez rendelt kreditérték: 6 kredit

A diplomamunka tantárgya(i):

- HKHATM901 Diplomamunka készítés I., 3 kredit;
- HKHATM905 Diplomamunka készítés II., 3 kredit.

A diplomamunka elkészítésének rendjét, tartalmi és formai követelményeit részletesebben a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat határozza meg.

## **14. Az oklevél**

### **14.1. Az oklevél kiadásának feltétele**

Az oklevél kiadásának feltétele:

- az eredményes záróvizsga

## **14.2. Az oklevél minősítésének megállapítása**

Az oklevél minősítését (OM) az alábbiak egyszerű átlaga adja meg:  
- a diplomamunka védésére adott osztályzat (Dm),  
- a komplex záróvizsga osztályzata (Zv),  
- a teljesített félévek (Á1 és Á2) (két tizedesig kifejezett) tanulmányai átlagainak átlaga.

$$OM = \frac{Dm + Zv + ((\text{Á1} + \text{Á2})/2)}{3}$$

Az oklevél minősítése lehet:

- a) kitűnő, ha az átlag 5,00
- b) jeles, ha az átlag 4,51-4,99
- c) jó, ha az átlag 3,51-4,50
- d) közepes, ha az átlag 2,51-3,50
- e) elégséges, ha az átlag legalább 2,00 – de legfeljebb 2,50.

## **15. A szakmai gyakorlat**

Az intézményen kívül teljesítendő szakmai csapatgyakorlat kreditesített. A szakmai csapatgyakorlat egybefüggő időtartama a teljes képzés során 2 hét. A szakmai gyakorlat teljesítésének részletes követelményeit a tanterv következő fejezete tartalmazza.

## **16. A külföldi részképzés céljából nemzetközi hallgatói mobilitásra felhasználható időszak (mobilitási ablak): ---**

## **17. További szakspecifikus követelmények**

### **17.1. Kritériumkövetelmények: ---**

### **17.2. A mesterképzésbe történő felvételkor hiányzó kreditek megszerzésének feltételei**

A mesterképzésbe való belépéshez a korábbi tanulmányokból szükséges minimális kreditek száma 30 kredit az alábbi ismeretkörökből:

- alapozó ismeretek (katonaföldrajzi ismeretek, információs műveletek; vezetés- és szervezéselmélet ismeretkörei; katonapszichológia, katonapedagógia) 12 kredit,
- szakmai ismeretek (hadtudományi alapismeretek, harcászat szakmai ismeretek, katonai műveletek alapjai ismeretek, haditechnika) 18 kredit.

A mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a felsorolt területeken legalább 24 kredittel rendelkezzen a jelentkező. A mesterképzésbe való belépéshez szükséges kreditekből 6 kredit munkatapasztalat vagy nem formális tanulás eredménye alapján is beszámítható. A hiányzó krediteket a mesterfokozat megszerzésére irányuló képzéssel párhuzamosan, a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint meg kell szerezni.

### **17.3. A képzésben alkalmazott sajátos oktatási-tanulási, tanulás-támogatási eszköztár, módszertan, eljárások**

Az egyes tantárgyi programokban megfogalmazottak szerint.

Budapest, 2024. március 02.

**Prof. Dr. Jobbágy Zoltán ezredes**  
szakfelelős

## **A tantárgyi programok listája**

### **I. Törzsanyag**

#### **1. Multidiszciplináris ismeretek**

- 1.1. HKHATM805 Komplex kihívások, vezetői megoldások

#### **2. Hadtudományi ismeretek**

- 2.1. HKHATM322 Hadelméleti és hadművészeti ismeretek
- 2.2. HKHATM261 Katonai stratégiai gondolkodás alapjai

#### **3. Katonai műveletek elmélete és gyakorlata**

- 3.1. HKHATM241 Összhaderőnemi és összefegyvernemi ismeretek I.
- 3.2. HKHATM251 Összhaderőnemi és összefegyvernemi ismeretek II.
- 3.3. HKHATM271 Tervezés és döntéshozatal I.
- 3.4. HKHATM272 Tervezés és döntéshozatal II.

### **II. A specializációk anyaga**

–

### **III. Szakdolgozat/Diplomamunka**

1. HKHATM901 Diplomamunka készítés I.
2. HKHATM905 Diplomamunka készítés II.
3. HKHATM903 Diplomamunka védelem
4. HKHATM904 Komplex záróvizsga

### **IV. Szakmai gyakorlat**

1. HKHATM721 Szakmai csapatgyakorlat

### **V. Törzsanyagot nem képező tantárgyak**

1. HKTSKM11 Katonai testnevelés I.M
2. HKTSKM12 Katonai testnevelés II.M

### **V. Szabadon választható tantárgyak**

1. HKINFM27 Védelmi informatika
2. HKHJITM077 Honvédelmi jog
3. HKHFKTM02 Hadijáték tervezés
4. HNBTTMA38 EU Security, Resilience and Sustainability
5. HKHATM329 Theories of Insurgency and Counterinsurgency
6. HKHATM330 Aspects of Asymmetry in War
7. HKHATM331 Theory of Allied Joint Operations
8. HKHATM332 Hybrid Warfare
9. HKHFKTM20 War and Ethics: Contemporary Issues
10. HKHATM328 Kritikus infrastruktúra (védett létesítmények)

## **Katonai vezetői mesterképzési szak tantárgyi programok**

**I. Törzsanyag**  
**I/1. Multidiszciplináris ismeretek**

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM**  
**Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

**TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM805
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Komplex kihívások, vezetői megoldások
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Complex challenges, leadership solutions
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 8 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50 % gyakorlat, 50 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** NKE HHK egyetemi mesterképzési szakok (MSc)
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
  - 6.1.** Komplex környezet és a katonai vezető modul (Complex environment and military leader module) – az oktatásért felelős szervezeti egység: NKE HHK Hadászati Tanszék
  - 6.2.** Konfliktuskezelési gyakorlati modul (Conflict management practice module) - az oktatásért felelős szervezeti egység: NKE HHK Katonai Vezetéstudományi Tanszék
  - 6.3.** Komplex problémamegoldás gyakorlati modul (Complex problem solving practice module) – az oktatásért felelős szervezeti egység: NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Holecz József alezredes, egyetemi tanársegéd. Modulfelelős oktatók neve, beosztása, tudományos fokozata:
  - 7.1.** Komplex környezet és a katonai vezető modul (Complex environment and military leader module): Holecz József alezredes, egyetemi tanársegéd.
  - 7.2.** Konfliktuskezelési gyakorlati modul (Conflict management practice module): Völgyi Zoltán, egyetemi tanársegéd
  - 7.3.** Komplex problémamegoldás gyakorlati modul (Complex problem solving practice module): Holecz József alezredes, egyetemi tanársegéd.
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév: 112
    - 8.1.1.** nappali munkarend: 112 (56 EA + 0 SZ + 56 GY)
    - 8.1.2.** levelező munkarend: ---
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 8 tanóra
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: a gyakorlati órák tömbösítést igényelnek. A gyakorlati órák kiscsoportos tréningmódszerrel kerülnek végrehajtásra, helyzetgyakorlatok, kérdőíves önértékelés, saját tapasztalatokra épülő elemzés, tudatosítás, ismeretbővítés formájában.

**9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** A 21. századi komplexitás katonai vezetéselméleti és módszertani kihívásainak ismertetése, az azokra adható válaszok bemutatása. A tantárgy a katonai vezető szerepében bekövetkezett változásokat, a komplex stratégiai és műveleti környezet tekintetében mutatkozó új kihívásokat veszi górcső alá, amely a személyközi problémák/konfliktusok, illetve a komplex problémák tekintetében tartalmaz gyakorlati megoldási lehetőségeket, célirányos kompetencia fejlesztést.

**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** Description of the challenges of military management theory and methodology of the 21st century complexity, presentation of possible answers to them. The subject scrutinizes the changes in the role of the military leader, the new challenges in the complex strategic and operational environment, which includes practical solutions for interpersonal problems/conflicts and complex problems, as well as targeted competence development.

## **10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

### **Tudása:**

- Ismeri szakterületének sajátos ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Behatóan ismeri az általános és katonai szakterületen alkalmazható vezetéselméleti elveket és módszereket.
- Ismeri a küldetésorientált vezetés sajátosságait, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, a katonai döntéshozatali folyamatot, valamint a szükséges mértékben rendelkezik alkalmazott pszichológiai ismeretekkel.
- Ismeri a komplex stratégiai és műveleti környezet általánosan jelentkező, komplex problémákat eredményező folyamatait, az ehhez kapcsolódó vezetői gondolkodást és szemléletet.
- Átfogó pszichológiai ismeretekkel rendelkezik a konfliktuskezelés terén.
- Ismeri az általános és katonai szakterületen alkalmazható vezetéselméleti elveket és módszereket, konfliktuskezelési technikákat.

### **Képességei:**

- Átfogó megközelítéssel, komplex problémakezelési képességekkel rendelkezik, képes a nagyfokú információfeldolgozásra.
- Képesség az újszerű problémamegoldásokat támogató rendszergondolkodásra, a változásra és annak tervezésére.
- Az alárendeltek tevékenységét, feladataikat megalapozottan, előrelátó és a gyakorlatban végrehajtható módon képes meghatározni, a végrehajtás koordinálására, célirányos ellenőrzésére hatékony módszereket alkalmaz.
- Feladatai ellátása során képes a küldetésorientált vezetésben rejlő lehetőségeket, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, valamint a katonai döntéshozatali folyamatot a mindenkorai körülményekhez igazítva, alkotó módon alkalmazni.
- Vezetői ismeretei, jártassága, valamint szaktudása birtokában képes a rá bízott honvédelmi szervezet tevékenységét hatékonyan és meghatározó módon tervezni, szervezni és küldetésorientált módon vezetni.
- Feladatai ellátása során vezetéselméleti ismereteket és azokra épülő kreatív technikákat alkalmaz.
- Képes a kialakult helyzet elemzésére, döntések előkészítésére és meghozatalára, miközben hatékony és modern elméleti és gyakorlati megoldásokat alkalmaz.
- Képes érdemi együttműködés kialakítására másokkal, a modern korra jellemző komplex problémák elemzése és megoldása érdekében.
- Képes a modern vezetési módszerek és eszközök alkalmazására a konfliktuskezelési módszerek használatával.

**Attitűdje:**

- Rendelkezik azokkal a személyiségjegyekkel – önálló gondolkodás, problémafelismerés, felelősségtudat, mérlegelési és döntési képesség –, amelyek alkalmassá teszik a vezetői feladatok ellátására.
- A munkakörével kapcsolatos problémák megoldása során törekszik a kezdeményezésre, személyes felelősségvállalásra és helyes döntés meghozatalára. Szakmai hivatástudatából adódóan elkötelezett a minőségi munkavégzés iránt.
- Munkavégzése során önmagával szemben is kritikus és nyitott a megalapozott kritikai észrevételekre, amely szakmai értékrendjét tovább fejleszti.
- Az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját tudományos igénnyel és módszerekkel elemzi, a vezetett szervezet munkarendjét és munkamódszerét a hatékonyság és a hatásosság szem előtt tartásával a folyamatosan korszerűsíti.
- Munkavégzésére a feladatra koncentrált problémamegoldás, alkalmazkodóképesség, rugalmasság jellemző.
- Képes a változékony környezet okozta kihívásokat rugalmasan, adaptív módon értelmezni, következtetéseket levonni és hasonlóan rugalmas módon kezelni.
- Nyitott az új kihívásokra és az ezek kezelése során alkalmazható elvekre és módszerekre, ugyanakkor minden ismeretanyagot képes rugalmasan és adaptív módon alkalmazni.
- Törekszik feladatellátása során a megfelelő önkontroll, tolerancia, empátia és az előítéletektől mentes gondolkodás és viselkedés tanúsítására.
- Törekszik az helyzetek okainak feltárására.

**Autonómiája és felelőssége:**

- Felelős a szervezetében a feladatok megosztásáért, a szervezeti működésért, eredményességért, a vezetői utasítások kiadásáért, az önálló vezető-irányító munka végzéséért és a hatékony munkavégzésért egyéni és szervezeti szinten.
- Felelősséget vállal a szakterületéhez tartozó szakmai együttműködés eredményességéért, elfogadja annak kereteit, valamint a rá háruló szerepeket, funkciókat és a kooperációból származó felelősséget.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.
- Szakmai véleményét a döntéselőkészítés során, illetve döntési helyzetekben önállóan képviseli, a javaslataiért és döntéseiért, azok következményeiért vállalja a felelősséget.

**Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):****Knowledge:**

- He/she is familiar with the specific methods of acquiring knowledge and solving problems in his/her field of expertise, its abstraction techniques, and the ways of elaborating practical aspects of theoretical issues.
- He/she has a thorough knowledge of management theory principles and methods applicable in the general and military fields.
- He/she knows the peculiarities of mission command, the steps of tactical and operational level planning, the military decisionmaking process and, to the extent necessary, possess knowledge of applied psychology.
- He/she knows the processes of complex strategic and operational environment which lead to complex problems and the related special thinking and attitudes.
- He/she possesses comprehensive psychological knowledge about conflict management.
- He/she knows the general and military leadership methods and conflict resolution techniques and strategies.

**Capabilities:**

- He/she is capable of a comprehensive approach, has complex problem management



- skills, is capable of a high degree of information processing.
- He/she is capable of thinking in a system that supports novel problem solutions, of changing and planning for it.
- He/she is able to determine the activities and tasks of his subordinates in a well-founded, forward-looking and practically implementable manner, and uses effective methods to coordinate and control the execution.
- In the execution of tasks he/she is able to adjust and creatively apply to the prevailing circumstances the possibilities inherent in mission command, the steps of tactical and operational level planning, and the military decisionmaking process.
- Based on his/her leadership cognition, proficiency, and professional knowledge he/she is able to plan, organise and lead, according to mission command, the activities of the military organisation under his/her responsibility.
- He/she applies management theory and creative techniques based on management knowledge.
- He/she has ability to analyze the situation, prepare and make decisions while applying effective and modern theoretical and practical solutions.
- He/she is able to establish meaningful collaboration with others to analyze and solve complex problems of the modern age.
- He/she is able to apply the practical conflict management strategies in the military.

**Attitude:**

- His/ her personal attitude is characterized by the personality traits – independent thinking, problem recognition, sense of responsibility, ability to weigh and make decisions – that make him/her suitable for leadership tasks.
- His/ her personal attitude is characterized by striving for being proactive, taking personal responsibility and making the right decision when solving problems related to his/her job. Due to his/her professional vocation, he/she is committed to quality work.
- His/ her personal attitude is characterized by being critical of him/herself and open to well-founded critical comments in the course of his/her work, which further develops his/her professional values.
- He/she analyses the working of the commanded sub-unit/ department (staff) with scientific demand and methodology, and continuously modernises the working rhythm and working method of the organisation by focusing on efficiency and effectiveness.
- His/her work is characterized by task-focused problem solving, adaptability, and flexibility.
- He/she is able to interpret the challenges caused by the changing environment flexibly and adaptively, draw conclusions and handle them in a similarly flexible manner.
- He/she is open to new challenges and to the principles and methods that can be used in dealing with them, but at the same time he is able to apply all knowledge in a flexible and adaptive manner.
- He/she strives to self-control, tolerance and empathy in the work.
- He/she strives to explore the causes.

**Autonomy and responsibility:**

- For the division of tasks, organizational operation, effectiveness, issuing management instructions, performing independent manager-management work and efficient work at individual and organizational level in his organization.
- For the effectiveness of professional cooperation in his/her field of expertise, accepts its framework, as well as his/her roles, functions and responsibilities arising from the cooperation.
- In the respective positions, as a result of responsibility and authority, he/she conducts professional activity independently, and in reaching organisational objectives he/she cooperates with team members by taking advantage of theoretical and practical knowledge.

- He/she independently represents his/her professional opinion in the preparation of decisions and in decision-making situations, assumes responsibility for his/her proposals, decisions and their consequences.

**11. Előtanulmányi követelmények: ---**

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul – English):**

**12.1. Komplex környezet és a katonai vezető modul (*Complex environment and military leader module*) – 56 elméleti óra**

- 12.1.1. Bevezetés. Összefüggések (*Introduction. Relationships*).
- 12.1.2. Komplexitás – A 21. századi stratégiai és műveleti környezet (*Complexity – The strategic and operational environment in the 21st century*).
- 12.1.3. Komplexitás – A katonai vezető és vezetői kompetenciák (*Complexity – military leaders and leadership competencies*).
- 12.1.4. Komplexitás – Változásvezetés (*Complexity – Change management*).
- 12.1.5. Komplexitás – Szervezeti kultúra (*Complexity – Organizational culture*).
- 12.1.6. Komplexitás – Hatékony vezetés és reziliencia (*Complexity – Effective leadership and resilience*).
- 12.1.7. Komplexitás – Mit adott a 20. század? (*Complexity – What did the 20th century give?*).
- 12.1.8. Komplexitás – Hibrid hadviselés eredete (*Complexity – Origin of Hybrid Warfare*).
- 12.1.9. Komplexitás – Az orosz és kínai hibrid hadviselés (*Complexity – Russian and Chinese hybrid warfare*).
- 12.1.10. Komplexitás – Lawfare. (*Complexity – Lawfare*).
- 12.1.11. Komplexitás – Hibrid hadviselés vezetői kihívások/lehetőségek. (*Complexity – Leadership challenges/opportunities of hybrid warfare*).
- 12.1.12. Zárás és értékelés (*Conclusion and evaluation*).

**12.2. Konfliktuskezelési gyakorlati modul (*Conflict management practice module*) – 28 gyakorlati óra**

- 12.2.1. A konfliktusok értelmezése. A konfliktusok keletkezését és megoldását befolyásoló egyéni tényezők. Modellgyakorlatok. (*Analyse the situation of conflicts. The individual sources of conflict and conflict resolution methods. Situation based exercises*).
- 12.2.2. Munkahelyi játszmák és konfliktuskezelés, esettanulmányok alapján. (*Games people play in workplace and the conflict management. Case studies*).
- 12.2.3. Jellemző csoportfolyamatok és csoportműködés esetleges konfliktusai. Csoport helyzetekben felmerülő tipikus konfliktusok. A csoport konfliktusokat befolyásoló tényezők. (*Cooperation and typical conflicts in the group and influential factors*).
- 12.2.4. Csoportkonfliktus helyzetek kezelésének gyakorlása (*Practice of conflict management in the group*).

**12.3. Komplex problémamegoldás gyakorlati modul (*Complex problem solving practice module*) – 28 gyakorlati óra**

- 12.3.1. Bevezetés. Összefüggések (*Introduction. Relationships*).
- 12.3.2. A problémamegoldás lépései (*The Steps of the problem solving process*).

12.3.3. A komplex problémamegoldás gyakorlata. (*The practice of complex problem solving*).

12.3.4. Zárás és értékelés. (*Conclusion and evaluation*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/első félév

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató köteles a tanórák 75 %-án jelen lenni, a hallgató indokolt esetben az összes foglalkozás 25%-ról hiányozhat, a hiányzás pótolható az elméleti órákon feldolgozott témakörök egyikében megírt, legalább elégségesre értékelt házi dolgozattal.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A *Komplex környezet és a katonai vezető modul*-ból félévközi feladatként beadandó dolgozatot kell készíteni. A dolgozat terjedelme 8-13 oldal legyen, mely a saját tervezett diplomamunkájának egy (al)fejezete lehet és témáját tekintve a vezetéstudományhoz sorolható. A tantárgy sikeres teljesítésének feltétele a feladat határidőre (adott év 11. 10-ig) való elkészítése. Az oktató az alábbi szempontok mentén értékeli a beadott és előadott anyagot 1-5-ig terjedő skálán: tartalom, forma, stílus, aktualitás/szemlélet szintje, mely tekintetében a tartalom és a forma 3x súllyal számít az összértékelésbe.

A gyakorlati modulok (*Konfliktuskezelési gyakorlati modul és Komplex problémamegoldás gyakorlati modul*) foglalkozásai tréning formájában zajlanak. A 12.2. és 12.3. alpontokban meghatározott tematikákban megadott témák ismerete, gyakorlása a félévközi feladat. A tanulmányi munka alapja a gyakorlati feladatokban való aktív részvétel, valamint a tantárgyi tematika alapján történő témafeldolgozás során nyújtott egyéni meglátások és egyéni vélemények megfogalmazása. A *Konfliktuskezelési gyakorlati modul* esetében 1 db 3-5 oldal terjedelmű konfliktushelyzettel kapcsolatos esettanulmány szorgalmi időszak vége előtt egy héttel történő leadása. Az értékelés szempontjai: szaknyelv alkalmazása, a konfliktusmenedzsment technikák azonosítása, a hatékony módszerek megnevezése, egyéni szempontok és vélemények megjelenése. A *Komplex problémamegoldás gyakorlati modul* esetében a tréning végén csoportos tevékenységet követően kell jelenteni a csoport által végrehajtott elemzési, értékelési folyamatot, valamint a kiválasztott problémamegoldási változatot, mely a modul értékelésének alapja.

A gyakorlati modulokról való távolmaradás esetén a gyakorlati félévközi feladat(ok) pótlására indokolt esetben az órákon feldolgozott témák egyikéből írt házi dolgozat (5-10 oldalas, a modul tematikájához köthető téma feldolgozása, legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végi leadással) formájában van lehetőség.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges teljesítése.

**16.2. Az értékelés:**

Évközi jegy. Az évközi értékelést a három modul értékelésének számtani átlaga adja, amiben a *Komplex környezet és a katonai vezető modul* értékelése kétszeres szorzóval kerül beszámításra. Évközi jegy csak mindhárom modul egyenkénti legalább elégséges szintű teljesítésével szerezhető.

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és elégséges évközi jegy megszerzése.

## **17. Irodalomjegyzék:**

### **17.1. Kötelező irodalom:**

1. Zoltayné Paprika Zita: Döntésmélet. Alinea Kiadó, Budapest, 2002., 2005.
2. Czuprák Ottó – Kovács Gábor: Vezetés- és szervezéselmélet. Nemzeti Közszerzői és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest, 2013.
3. Bolgár Judit- Szekeres György: Konfliktuskezelés (tréning) 2012. szeptember
4. A tréningeken kiadott oktatási segédanyagok

### **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Kotter, John – Rathgeber, Holger: Olvad a jéghegyünk! Trivium Kiadó, ISBN 978-963-9711-28-0.
2. Joseph P. Forgas: A társas érintkezés pszichológiája. Budapest, Kairosz Könyvkiadó Kft, 2007. ISBN 9789639137714.
3. Williem F. G. Mastenbroek: Konfliktusmenedzsment és szervezetfejlesztés. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1991. ISBN 9632221346
4. Síklaki István: A meggyőzés pszichológiája. Budapest, MTA Pszichológiai Intézet, 1994. ISBN 9638471115.
5. Thomas Schmidt: Konfliktuskezelési tréning gyakorlatok. Miskolc, Z-Press Kiadó Kft, 2009. ISBN 9789639493520.
6. Porkoláb Imre: A stratégia művészete. HVG Könyvek. Budapest, 2019. ISBN 978-963-304-740-8.

Budapest, 2023. október 27.

Holecz József alezredes  
egyetemi tanársegéd

## I/2. Hadtudományi ismeretek

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM**  
**Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

### TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM322
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Hadelméleti és hadművészeti ismeretek
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Military Theory and Art of War
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 4 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0% gyakorlat, 100% elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** NKE HHK katonai vezetői mesterképzési szak
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Forgács Balázs alezredes, egyetemi docens
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév:
    - 8.1.1. nappali munkarend: 56 (56 EA + 0 SZ + 0 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: -
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** A tantárgy oktatásának célja általános hadtudományi ismeretek nyújtása, a szakmai tantárgyak ismeretanyagának megalapozása, az általános hadtudományi műveltség szélesítése. A haderő alkalmazásának területei és azok változásának, fejlődésének bemutatása hadtörténeti példákon keresztül, hangsúlyosan a hadelméleti, katonai vezetési kérdésekre.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** General knowledge on military science and scientific research. Presentation of the areas of application of the armed forces and their changes and development through examples of military history, with emphasis on the issues of military theory and military leadership.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**  
**Tudása:**
  - Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
  - Ismeri a hadtudomány szakterületére vonatkozó legújabb magyar és külföldi elméleteit, fontosabb fejlődési irányait, valamint a vonatkozó transz-, multi- és interdiszciplináris kapcsolódási pontokat.
  - Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.

**Képességei:**

- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.

**Attitűdje:**

- Szakmai hivatástudata magas szintű és fejlett, az alárendeltek tevékenységének begyakorlásához szükséges szimulációk, gyakorlatok, törzsgyakorlások tervezése, szervezése, végrehajtása és értékelése terén kezdeményező és elkötelezett.

**Autonómiája és felelőssége:**

- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.

**Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):****Knowledge:**

- He/she knows the theory of conducting armed combat and operations, their major principles and statutory regulations, and understands their strategic and military historical interconnectedness.
- In reference to the area of expertise he/she knows the newest domestic and international theories of military science, their most important directions of development, and the respective trans-, multi, and interdisciplinary
- He/she knows the special research methodologies to conduct research in military affairs, military theory, military operations, and is skilled in means to elaborate the practical aspects of principal matters.

**Capabilities:**

- Based on the knowledge of military and social science he/she is able to objectively interpret complex international political, military, economic, social, and informational events and phenomena.

**Attitude:**

- His/her sense of professional vocation is on high level and developed, is initiator and committed to the planning, organisation and execution of simulations, exercises, and staff trainings of subordinates.

**Autonomy and responsibility:**

- He/she represents his/her professional opinion in situations of decision independently, and takes responsibility for the complex effects and other consequences of the decisions made.

**11. Előtanulmányi követelmények:** nincs**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

**12.1.** A tudomány és a tudományok rendszertana (*Sciences and classification of sciences*) – 2 kontaktóra

**12.2.** A hadtudomány (*The military science*) – 2 kontaktóra

**12.3.** Elméletek a háborúról (*Theories on war*) – 4 kontaktóra

**12.4.** A katonai erőszak elméletének változása a XX. században (*The changing ways of the theory of warfare in the 20th century*) – 2 kontaktóra

**12.5.** A hadikultúrák (*Cultures of warfare*) – 4 kontaktóra

- 12.6.** A modern hadelmélet geografizálódása (*The geography's impact on the modern military theory*) – 2 kontaktóra
- 12.7.** Geopolitika, geostratégia (*Geopolitics, geostrategy*) – 4 kontaktóra
- 12.8.** A stratégia alapjai (*Fundamentals of Strategy*) – 4 kontaktóra
- 12.9.** A 21. századi hadviselés: elméletek, háborúk – Napjaink hadtudománya (*Warfare in the 21th century: theories, wars – Today's military theory*) – 2 kontaktóra
- 12.10.** Páncélos erők alkalmazása konvencionális háborúban 1915-1945 (*Use of Armored Forces in Conventional Wars 1915-1945*) – 2 kontaktóra
- 12.11.** Páncélos erők alkalmazása konvencionális háborúban 1950-1973 (*Application of Armored Forces in Conventional Wars 1950-1973*) – 2 kontaktóra
- 12.12.** Páncélos erők alkalmazása konvencionális háborúban 1982-2003. (*Application of Armored Forces in Conventional Wars 1982-2003*) – 2 kontaktóra
- 12.13.** Légierő alkalmazása konvencionális háborúban 1914-1945 (*Application of Air Force in Conventional Wars 1914-1945*) – 2 kontaktóra
- 12.14.** Légierő alkalmazása konvencionális háborúban 1950-2003 (*Application of Air Force in Conventional Wars 1950-2003*) – 2 kontaktóra
- 12.15.** Deszant műveletek (*Airborne operations*) 1939-1965 – 2 kontaktóra
- 12.16.** Deszant műveletek (*Airborne/Air mobile operations*) 1965-2002– 2 kontaktóra
- 12.17.** Különleges erők alkalmazása (*Application of Special Forces*) – 2 kontaktóra
- 12.18.** Békefenntartás, humanitárius műveletek és válságok 1897-1945 (*Peacekeeping, humanitarian operations 1897-1945*) – 2 kontaktóra
- 12.19.** Békefenntartás, humanitárius műveletek és válságok 1945-2017 (*Peacekeeping, humanitarian operations 1945-2017*) – 2 kontaktóra
- 12.20.** Gyarmati konfliktusok 1898-1962 (*Colonial conflicts 1898-1962*) – 2 kontaktóra
- 12.21.** Felkelés ellenes műveletek 1946-2014 (*Counterinsurgency Operations 1946-2014*) – 2 kontaktóra
- 12.22.** Beépített területen zajló műveletek 1939-2017 (*Operations in Urban Areas 1939-2017*) – 2 kontaktóra
- 12.23.** A nukleáris elrettentés története 1945-1991 (*History of Nuclear Deterrence 1945-1991*) – 2 kontaktóra
- 12.24.** Szeminárium (*Seminar*) – 2 kontaktóra
- 13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/első félév
- 14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**
- A hallgató – a félév végi aláírás megszerzéséért – köteles a foglalkozások legalább min. 44 kontaktórára részt venni. Tartós távolmaradás indokolt esetben (orvosi, szolgálati) pótolható, amely pótlása prezentáció készítésével és előadásával történik.
- 15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**
- Egy esszé elkészítése a hadművészet történet tárgykörében megadott témákból választva, valamint egy, mindkét tárgykört lefedő, a kiadott irodalomra épülő zárthelyi

dolgozat (ZH) megírása az utolsó foglalkozáson, mely egy alkalommal, a vizsgaidőszak megkezdése előtt írásban javítható. A ZH értékelése: a helyes válaszok aránya 0-59% nem megfelelő; 60-100% megfelelő.

## **16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

### **16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon, az esszé határidőre történő elkészítése és a zárthelyi dolgozat eredményes (60% feletti) megírása.

### **16.2. Az értékelés:**

Szóbeli vizsga, beszámoló, 3 fokozatú minősítés. A Tanszék felkészülési kérdéseket ad ki. A szóbeli számonkérés a kötelező irodalomra és az előadások anyagára épül.

### **16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább megfelelt eredmény elérése.

## **17. Irodalomjegyzék:**

### **17.1. Kötelező irodalom:**

1. Szenes Zoltán: A katonai biztonság reneszánsza. In.: Honvédségi Szemle, 2017., 2. szám, 3-26.
2. Nagy Miklós Mihály: A katonai erőszak elmélete és a XX. század. In.: Múltunk, 2004., 4. szám, 146-175.
3. Csizmadia Sándor: A geopolitika, mint a nemzetközi kapcsolatok elemzésének módszere. In.: Külpolitika, 1998., 1. szám, 3-31.
4. Baylis, John et al. (szerk.): A stratégia a modern korban. Bevezetés a stratégiai tanulmányokba. Zrínyi Kiadó, Bp., 2005.; 1., 4., 5., 6., 9. fejezet
5. Horváth Csaba: Az 1945 utáni legjelentősebb helyi háborúk és azok tapasztalatai. Egyetemi jegyzet ZMNE, Bp., 1999.

### **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Szilágyi István: Geopolitika. Pécs: Publicon Kiadó, 2013.
2. Boda József et al.: A hadtudományi kutatási irányok, prioritások és témakörök. In.: Államtudományi Műhelytanulmányok, 2016., 16. szám
3. Számvéber Norbert: Páncélos-hadviselés a budapesti csatában. Jaffa Kiadó és Kereskedelmi kft., Bp., 2018.
4. Számvéber Norbert: Páncélosok a Dunántúlon – Az utolsó páncélosütközetek Magyarországon 1945 tavaszán. Akadémiai Kiadó, Bp., 2017.
5. Savrov, I. J. (szerk.): Helyi háborúk. Zrínyi Katonai Kiadó, Bp., 1982.

Budapest, 2023. október 27.

Dr. Forgács Balázs alezredes  
egyetemi docens



### **TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM261
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Katonai stratégiai gondolkodás alapjai
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Basics of military strategic thinking
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 8 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100 % elmélet, 0 % gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** A társadalomtudományok képzési terület, hadtudományok tudományág, Katonai Vezető mesterképzési MSc szakán.
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Horváth Tibor PhD, egyetemi docens.
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév:
    - 8.1.1. nappali munkarend: 112 (112 EA + 0 SZ + 0 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: 0
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 8 óra
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: A tantárgy tananyaga különböző modulokból épül fel. A modulok feldolgozása igazodik azok jellegéhez, figyelembe véve az egyes modulok elméleti és gyakorlati óraszámait. Az adott modulhoz tartozó ismeretanyag tárgyköreinek óraszámát az oktató szabadon, igazodva azok fontosságához határozhatja meg. Az elméleti foglalkozások egy része kiscsoportos foglalkozások keretében, a gyakorlati foglalkozások a gyakorlati munka mellett esettanulmányok feldolgozásával és az adott modul oktatójával való megvitatásával valósul meg.
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A komplex biztonság része a katonai biztonság. A katonai stratégia, mint tudományelméletei és tudomány-rendszer-tani kategória. A katonai stratégia (stratégiák) múltja, jelene és prognosztizálható jövője. A katonai stratégiák elméletének és gyakorlatának viszonyrendszere napjainkban. A biztonsági tanulmányok modul interdiszciplináris jellegű megközelítést igényel. A modul a biztonságot a különböző szereplők közötti kapcsolatokban három szinten vizsgálja: a nemzeti biztonság, a nemzetközi biztonság és az egyén szintjén, elsősorban a humánbiztonság területén. A nemzeti biztonság kérdése az anarchikus nemzetközi rendszerben azért meghatározó, mert az államok mindig igyekeznek egyre nagyobb biztonságot teremteni maguknak, akár más államok terhére is. Az emberi erőforrás gazdálkodás, mint vezetői eszközrendszer, illetve a katonai humán erőforrás tervezés specifikus szervezeti feladatai. Az önkéntes haderő állománya biztosítása békében és békétől eltérő időszakban. Katonai műveletek személyügyi feladatai és a NATO együttműködés személyügyi aspektusai. A védelemgazdaság makro folyamatai. A biztonság gazdasági dimenziója. A társadalom, a gazdaság és a védelmi képességek összefüggései. Hadiipar és haditechnikai külkereskedelem. Haditechnikai kutatás-

fejlesztés, innováció. A gazdaság védelmi felkészítése és a gazdaságmozgósítás rendszere.

### **A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):**

The military security is part of the complex security. Military strategy as a theory of science and a science-taxonomic category. The past, present and prognosticable future of military strategy (strategies). The relations system of the theory and practice of military strategies in our days. The security policy subject deals with three main levels of security in all sectors underlining their connection: national security, international security and human security. It is state's responsibility to provide security for the country and its people. The problems of national security inherited in the ambitions of nation state seeking more security for herself even at the expense of other countries' security. Specific organizational tasks of human resource management as a management tool system and military human resource planning. Provide volunteer force personnel in peace and non-peace time. Personnel tasks of military operations and personnel aspects of NATO cooperation. Macro level defense economic processes. Economic dimension of security. Interconnections among society, economy and defense capability. Newest trends in defense industry, defense R&D&I and arms trade. Methods of economic preparation for crisis periods (disasters, wars etc.) and the system of economic mobilization.

### **10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

#### **Tudása:**

- Ismeri szakterülete átfogó tárgykörének általános és specifikus jellemzőit, legfontosabb irányait és pontosan kidolgozott határait, a terület legfontosabb összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát, a szakterületnek a rokon szakterületekhez való kapcsolódását.
- Ismeri szakterületének sajátos ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Ismeri szakterülete társadalomtudományi és hadtudományi elméleti és gyakorlati általános és specifikus jellemzőit, legfontosabb fejlődési irányait, a hadtudomány interdiszciplináris kapcsolódásait.
- Jól ismeri a hadelmélet és a katonai műveletek szaknyelvét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait, legfontosabb formáit, módszereit, illetve technikáit magyarul és angol nyelven egyaránt.
- Jól ismeri a hadügy szempontjából releváns globális társadalmi és gazdasági folyamatokat és multikulturális jellemzőket.
- Átfogóan ismeri a globális, a kontinentális és a regionális biztonságpolitikai viszonyokat, folyamatokat, illetve érti is a nemzetközi politika, biztonság tárgykör alapvető szereplőit (az államokat és a nemzetközi szervezeteket – ENSZ, EBESZ, NATO, EU) és azok működését.
- Kellően tájékozott napjaink hazai és nemzetközi történéseiben, illetve a globális politikai, társadalmi, környezeti, katonai és gazdasági folyamatokban.
- Átfogóan megismeri az önkéntes haderő toborzási-, kiválasztási-, teljesítményértékelési és kompenzációs rendszerei főbb jellemzőit, valamint az erőforrás fejlesztés, karriertervezés életpálya kezelés vezetői kérdéseit.
- Részleteiben megismeri a honvédség személyi feltételrendszere biztosításának kérdéseit normatív elemeit békében és attól eltérő időszakban.
- Jól ismeri a védelem szempontjából releváns legújabb gazdaság és társadalmi folyamatokat.

#### **Képességei:**

- Átfogó megközelítéssel, komplex problémakezelési képességekkel rendelkezik, képes a nagyfokú információfeldolgozásra.
- Képes a vonatkozó adatok és információk összegyűjtésére, feldolgozására és elemzésére, adatok megfelelő tárolására és frissítésére, valamint számadatok és

- adatok megjelenítésére táblázatokkal és statisztikai diagramokkal.
- Képes a digitális tartalmak elemzésére, értékelésére, és összehasonlítására, illetve meggyőződni ezek forrásainak hitelességéről és megbízhatóságáról.
- Képesség az újszerű problémamegoldásokat támogató rendszergondolkodásra, a változásra és annak tervezésére.
- Feladatai ellátása során küldetésorientált vezetést valósít meg.
- A megszerzett korszerű hadműveleti-harcászati ismeretek birtokában a kialakult helyzet elemzésére, döntések előkészítésére és meghozatalára hatékony elméleti és gyakorlati megoldásokat alkalmaz.
- Megszerzett tudására alapozva összefegyvernemi, összhaderőnemi műveleti gyakorlatok tervezésére, levezetésére alkalmas.
- Szakterületi feladatai ellátásával összefüggésben magas színvonalon megvalósítja a hadműveleti művészet alapvetéseinek gyakorlatban történő alkalmazását.
- Alkalmas a feladatok végrehajtása érdekében az együttműködés megszervezésére és folyamatos fenntartására összhaderőnemi háborús és nem háborús műveletek során. Képes továbbá önálló és független munkára, tudása gyakorlati alkalmazására a nemzeti és nemzetközi biztonság területének témáit felhasználva, saját képességei továbbfejlesztésére, elmélyítésére, illetve további ismeretanyag befogadására.
- Más szakterületekkel együttműködve képes működtetni a normál működési rendtől eltérő, különleges viszonyok között a szervezeteket. Képes a középszintű vezető-irányító tevékenység végrehajtására. Meghatározott feladatok elvégzése érdekében hatékonyan működteti a vezetésére bízott szervezeteket.
- Megérti a védelmi szektor működését meghatározó gazdasági, társadalmi folyamatokat és változásokat.
- Képes a honvédelmi döntések gazdasági és társadalmi következményeit megvizsgálni.
- Érti a hadiipar működésének törvényszerűségeit.

#### **Attitűdje:**

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakmai álláspontjának képviselésével bátran és felelősségteljesen vesz részt munkaszervezetének működtetésében, a szakmai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában és megvalósításában.
- Ismeri és vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják. Ez alapozza meg fejlődő hivatástudatát.
- Elkötelezett az elvek és irányelvek középszintű megfogalmazásában, a harcászati-hadműveleti gondolkodás gyakorlatba ültetésében.
- Elkötelezett abban, hogy felkészülten, ismereteit folyamatosan fejlesztve átültesse a gyakorlatba az országvédelem stratégiai céljait, és a szövetségi rendszer érdekeinek megfelelően alakítsa a saját kompetenciájába tartozó folyamatokat.
- Saját szervezete tevékenységével szemben kritikus, követelménytámasztó, törekszik a kitűzött célok maradéktalan elérésére.
- Vállalja és hitelesen képviseli beosztásához kapcsolódó közösség értékeit, törekszik a szervezeti integritás erősítésében vezető irányító szerepet betölteni.
- Nyitott állománya problémáira, különböző műveleti tevékenységek során támogatja fizikai és mentális egészségük megővését. Döntései során támaszkodik az állomány megfelelését támogató szakemberek szakértelmére, tevékenységükhöz megteremti a szükséges feltételeket.
- A gazdasági törvényszerűségeket figyelembe veszi védelmi és hadügyi döntéseiben.

#### **Autonómiaja és felelőssége:**

- Munkája magas színvonalú elvégzéséhez kellő hatékonysággal alkalmazza a rendelkezésére álló eszköz- és kapcsolatrendszerét.

- Megszerzett ismereteit saját szervezete életének, szervezeti kultúrájának javítása érdekében alkalmazza.
- Felelősséget vállal a munkájával és a magatartásával kapcsolatos szakmai, jogi és etikai normák és szabályok betartása terén.
- Beosztásából adódó önállósággal végzi az általános és speciális szakmai kérdések végig gondolatát és adott tényezők és körülmények alapján történő kidolgozását, amely során széles látókörére, általános és szakmai műveltségére, valamint problémafelismerő és megoldó készségére támaszkodik.
- Jelentős mértékű önállósággal rendelkezik átfogó és speciális szakmai kérdések kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Döntési helyzetekben felelősséget vállal az azok következtében kialakuló komplex hatásaiért.
- A szakterületéhez kapcsolódóan megfelelő rendszerszemléletű képességgel rendelkezik, illetve képes önálló biztonságpolitikai elemzések készítésére, felelős vitára.
- Felkészültségére, képességeire támaszkodva vezeti az általa irányított szervezet munkáját, biztosítja személyügyi és humánszolgálati beosztottjai munkájának feltételeit.
- Beosztásából adódóan és azzal összefüggésben bekapcsolódik a tevékenységi körébe tartozó kutatásokba és fejlesztésekbe és a projektcsoportban a cél, illetve a célok elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.

### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

#### **Knowledge:**

- Knows the general and specific characteristics, most important directions and precisely defined boundaries of the comprehensive scope of his field of expertise, the most important relationships and theories of the field and the terminology that builds them up, the connection of the field to related fields.
- Knows the specific knowledge acquisition and problem-solving methods, abstraction techniques, and ways of working out the practical aspects of theoretical questions.
- Knows the theoretical and practical general and specific characteristics, most important development trends, and the interdisciplinary connections of military science in the field of social science and military science.
- He knows well the technical language of military theory and military operations, the characteristics, most important forms, methods and techniques of written and spoken language communication in both Hungarian and English.
- Has a good knowledge of global social and economic processes and multicultural characteristics relevant to military affairs.
- Has a comprehensive knowledge of global, continental and regional security policy relations and processes, as well as understands the basic actors of international politics and security (states and international organizations
- UN, OSCE, NATO, EU) and their functioning.
- Sufficiently informed about current domestic and international events, as well as global political, social, environmental, military and economic processes.
- Get to know the main features of the volunteer force's recruitment, selection, performance evaluation and compensation systems, as well as the managerial issues of resource development, career planning and life path management.
- Get to know in detail the questions and normative elements of ensuring the personnel conditions of the national defense in times of peace and in times other than peace.
- He has a good knowledge of the latest economic and social processes relevant to defense.

#### **Capabilities:**

- He has a comprehensive approach, complex problem management skills, and is

- capable of a high level of information processing.
- Ability to collect, process and analyze relevant data and information, store and update data appropriately, and display figures and data using tables and statistical charts.
- Able to analyze, evaluate and compare digital content, as well as verify the authenticity and reliability of their sources.
- Ability to system thinking that supports innovative problem solutions, change and its planning.
- Performs mission-oriented leadership while performing his duties.
- In possession of the acquired modern operational-warfare knowledge, he applies effective theoretical and practical solutions to analyze the situation, prepare and make decisions.
- Based on his acquired knowledge, he is suitable for planning and conducting all-arms and all-army operational exercises.
- In connection with the performance of his specialized tasks, he implements the practical application of the principles of operational art to a high standard.
- Suitable for organizing and continuously maintaining cooperation in order to carry out the tasks during all-force war and non-war operations. He is also able to work independently and independently, to apply his knowledge in practice using topics in the field of national and international security, to further develop and deepen his own abilities, and to absorb additional knowledge.
- In cooperation with other specialist areas, he is able to operate organizations under special conditions different from the normal operating order. Able to perform mid-level management activities. In order to carry out specific tasks, he efficiently operates the organizations entrusted to his management.
- Understands the economic and social processes and changes that determine the functioning of the defense sector.
- Able to examine the economic and social consequences of national defense decisions.
- He understands the legalities of the operation of the military industry.

**Attitude:**

- Has a developed professional identity and professional awareness, which he undertakes towards the professional and wider social community.
- By representing his professional position, he participates courageously and responsibly in the operation of his work organization, in the development, discussion and implementation of professional concepts.
- Knows and undertakes the comprehensive and special conditions, the professional identity that make up the specific character of his field of expertise, his personal and community role. This lays the foundation for your developing professional awareness.
- Committed to the mid-level formulation of principles and guidelines, and the implementation of military-operational thinking.
- He is committed to putting into practice the strategic goals of the national defense in preparation and continuously improving his knowledge, and to shape the processes within his competence in accordance with the interests of the federal system.
- He is critical of his own organization's activities, demanding, and strives to fully achieve the set goals.
- Assumes and credibly represents the values of the community related to his position, strives to play a leading role in strengthening organizational integrity. - He is open to the problems of his staff and supports the protection of their physical and mental health during various operational activities. During its decisions, it relies on the expertise of specialists supporting staff compliance, and creates the necessary conditions for their activities.
- Takes economic legalities into account in defense and military decisions.

### **Autonomy and responsibility:**

- Uses the system of tools and connections at his disposal with sufficient efficiency to perform his work to a high standard.
- He applies his acquired knowledge in order to improve the life and organizational culture of his own organization.
- Assumes responsibility for compliance with professional, legal and ethical standards and rules related to his work and conduct.
- With the independence resulting from his position, he thinks through general and special professional questions and elaborates them based on given factors and circumstances, during which he relies on his broad perspective, general and professional education, and problem recognition and solving skills.
- Has a significant degree of independence in developing comprehensive and special professional questions, in representing and justifying professional views.
- In decision-making situations, assumes responsibility for the resulting complex effects.
- In relation to his field of expertise, he has the ability to have an appropriate systems approach, and is able to prepare independent security policy analyzes and hold responsible discussions.
- Relying on his preparation and abilities, he leads the work of the organization he manages, ensures the conditions of the work of his personnel and human services subordinates.
- As a result of his position and in connection with it, he gets involved in research and development within his scope of activities and mobilizes his theoretical and practical knowledge and skills autonomously in cooperation with the other members of the group in order to achieve the goal and objectives in the project group.

**11. Előtanulmányi követelmények:** nincsenek

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

#### **12.1. Katonai stratégiák elmélete és gyakorlata (*Theory and Practice of Military Strategies*) – 28 óra**

12.1.1. A komplex biztonság része a katonai biztonság (*The military security as a part of complex security*).

12.1.2. A geopolitikai és geostratégiai helyzet katona szemmel (*The geopolitical and geostrategic situation from the military aspect*).

12.1.3. A biztonság katonai szegmense (*The military segment of global security*).

12.1.4. A katonai stratégiák elmélete és gyakorlata (*Theory and Practice of Military Strategies*).

12.1.5. Társadalom és hadügy (*The Society and the Military Affairs*).

12.1.6. A katonai stratégia, mint tudományelméleti és tudomány-rendszertani kategória (*Military strategy as a category of science theory and science taxonomy*).

12.1.7. A katonai-, stratégiai (hadászati) kultúrák (*Strategic level military cultures*).

12.1.8. A katonai stratégia (stratégiák) múltja, jelene és prognosztizálható jövője (*The Past, Present and Predictable Future of Military Strategy(s)*).

12.1.9. A társadalom és a katonai stratégia (*The Society and the Military Strategy*).

12.1.10. A katonai stratégia és a védelmi tervezés (*The Military Strategy and Defense Planning*).

#### **12.2. Biztonsági tanulmányok, Európa népei (*Security studies, The Peoples of Europe*) – 28 óra**

- 12.2.1. Bevezetés a biztonsági tanulmányokba: a nemzetközi viszonyok jellemzői. Alapfogalmak, a nemzetközi biztonsági tanulmányok diszciplína fejlődésének áttekintése. A fontosabb elméleti iskolák. (*Introduction to Security Studies: characteristics of international relations. Basic concepts, and overview of the development international security's discipline. The more important theoretical schools*).
- 12.2.2. A nemzetközi rendszer, a külpolitika eszközei. A posztbipoláris világrend: a nemzetközi politika szereplői. Stratégiák. (*International system, tools of foreign policy. The post-bipolar world order: actors of international relations. Strategies*).
- 12.2.3. A biztonsági tanulmányok és a nemzetközi biztonság. A biztonsági tanulmányok fejlődése. A biztonság és a biztonságpolitika. Alapfogalmak, értelmezési keretek – intézmények. Fegyverkezés és a biztonság. A nemzetközi biztonság architektúrája. (*Security Studies and international security. Development of Security Studies. Security and security policy. Basic concepts, frameworks of interpretation - institutions. Arms race and security. The architecture of the international security*).
- 12.2.4. Szeminárium: az ENSZ 1. A kollektív biztonság. Az ENSZ szerepe a nemzeti és nemzetközi biztonság megteremtésében – esettanulmányok. (*Seminar: the UN 1. Collective security. The role of the United Nations for creating national and international security - case studies*).
- 12.2.5. Szeminárium: az ENSZ 2. Az ENSZ válságkezelése és békeműveletei – esettanulmányok. (*Seminar: the UN 2. The UN's crisis management and peace operations - case studies*).
- 12.2.6. Regionális biztonság 1. A NATO mint a kollektív védelem szervezete. A szervezet tevékenysége a nemzetközi béke és biztonság megteremtésében. (*Regional security 1. NATO as a collective defence organization. The organization is also committed to international peace and security*).
- 12.2.7. Regionális biztonság 2. Az EBESZ mint a kooperatív biztonság szervezete. (*Regional security 2. The OSCE as a co-operative security organization*).
- 12.2.8. Regionális biztonság 3. Az EU közös biztonság- és védelempolitikája. (*Regional security 3. The EU CSDP*).
- 12.2.9. A 21. század új típusú kihívásai – a humánbiztonság. (*The new challenges in the 21st century – in focus the human security*).
- 12.2.10. Magyar kül- és biztonságpolitika 1. Az euro-atlanti integráció folyamata és kihívásai 1990-2004. A hármas prioritás dinamikája – demokratikus ellenőrzés. (Hungarian foreign and security policy 1. The process and challenges of Euro-Atlantic Integration 1990-2004. Dynamics of three priorities - democratic control.).
- 12.2.11. Magyar kül- és biztonságpolitika 2. Magyar kül- és biztonságpolitika a NATO és az EU keretei között. Kül- és biztonsági stratégiák. (Hungarian foreign and security policy 2. Hungarian foreign and security policy within the framework of NATO and the EU. External and security strategies).
- 12.2.12. Magyarország részvétele a nemzetközi békeműveletekben 1. (Hungarian participation in international peace operations).
- 12.2.13. Szeminárium: magyar katonai és polgári missziós szerepvállalás – esettanulmány. (*Seminar: hungarian military and civilian mission role – case study*).
- 12.2.14. A féléves ismeretanyagot számonkérő zárthelyi dolgozat (*Semester paper*).

### **12.3. Honvédelmi igazgatás (Home Defense Administration) – 28 óra**

- 12.3.1. A honvédelem helye és szerepe az államszervezetben, a honvédelmi igazgatás, mint állami funkció, a védelmi és biztonsági igazgatás és a honvédelmi igazgatás összefüggései. *(The role and place of the home defense administration in the state system, the home defense administration as a state function, context between defense administration and home defense administration).*
- 12.3.2. A közigazgatás, a védelmi és biztonsági igazgatás, a honvédelmi igazgatás és a katonai igazgatás kapcsolata a védelem komplex – átfogó megközelítés elvén alapuló – rendszerében. *(The context among the public administration, the defense administration, the home defense administration and the military administration in the complex system of the home defense based on the principle of the comprehensive approach).*
- 12.3.3. A honvédelmi igazgatás fejlődéstörténete, a honvédelem jogszabályi alapjai. *(The historical background of the home defense administration, the legislation of the home defense management).*
- 12.3.4. A különleges jogrend és annak kapcsolata a védelmi és biztonsági, illetve honvédelmi igazgatással. *(The context of the extraordinary situations, special law and of the defense and security administration and management).*
- 12.3.5. A nem különleges jogrendi válsághelyzetek és azok kapcsolata a védelmi és biztonsági, illetve honvédelmi igazgatással. Az összehangolt védelmi tevékenység. *(The context of low crisis situations and of the defense and security administration and management).*
- 12.3.6. A honvédelem irányítása, a honvédelem irányításának központi szervei – az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Kormány, a honvédelmi miniszter, a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter helye és szerepe a honvédelem rendszerében. *(The system of the governance of the home defense, the role and the place of the central level organisations of the defense administration – Parliament, President of the Republic, Government, Minister of Defense, other ministers - in the system of home defense).*
- 12.3.7. A Kormány és a honvédelmi miniszter honvédelmi igazgatási feladatai normál jogrendben és a különleges jogrend során. *(The tasks of the Government and the Minister of Defense related to the home defense management in peacetime and in the periods of using special law).*
- 12.3.8. A védelmi és biztonsági igazgatás rendszere, központi, területi és helyi szerveinek struktúrája, feladatai, működése békeidőszakban és honvédelmi típusú különleges jogrendben. A honvédelemben közreműködő szervek és szervezetek. *(Structure, tasks and operation of the central, territorial and local institutions of the defence administration during peacetime period and during military special legal order. Organs and organisations involved to the home defense tasks. The defense management organisations, its tasks on the county, districts and settlement level).*
- 12.3.9. A katonai igazgatás funkciói, feladatai. *(The functions and the tasks of the military administration).*
- 12.3.10. A válságkezelés és a honvédelmi feladatok összefüggései. *(The context of the crisis management and the home defense tasks).*

### **12.4. Stratégiai humánerőforrás gazdálkodás (Military Human Resource Management) 14 óra**

- 12.4.1. Az emberi erőforrás menedzsment helye, szerepe a szervezeti erőforrások rendszerében, specifikus intézményei a katonai szervezetekben. *(The place of human resource management, its role in the system of organizational*



*resources, its specific institutions in military organizations).*

- 12.4.2. A katonai szervezetek személyi állománya békében és magasabb készenlét időszakában (*The military personnel in peace organizations and higher standby time*).
- 12.4.3. A katonai szervezet munkakörei, a munkakörök tervezése, elemzése, értékelése, (*Military organization responsibilities, job planning, - analysis, - evaluation*).
- 12.4.4. A személyi állomány biztosítása békében és magasabb készenlét időszakában (toborzás, mozgósítás, stb) (*Providing staff in peace and in higher readiness (recruitment, mobilization, etc.)*).
- 12.4.5. Egyéni és szervezeti teljesítmény mérése, értékelése. (*Measuring and assessing individual and organizational performance*).
- 12.4.6. Motivációs és ösztönzési rendszerek a katonai humánerőforrás gazdálkodásban (*Motivation and incentive systems in military human resource management*).
- 12.4.7. Karriertervezés életpálya-menedzselés a katonai szervezetekben (*Career planning career management in military organizations*).
- 12.4.8. Szolgálati viszony specifikus követelményei, katonai szolgálati viszony tartalma, létesítése, megszüntetése, (*Specific requirements for service relations, content, establishment, termination of military service relations*).
- 12.4.9. A munka világát meghatározó hazai alapjogszabályok, a katonai szolgálati viszonyt meghatározó jogszabályok és intézmények. (*The world of work defining the basic domestic legislation, determining the relationship of military service law and institutions*).

## **12.5. Védelemgazdaságtan-MKV (Defense Economics-MKV) – 22 óra**

- 12.5.1. Nemzetgazdaság és védelem, gazdasági biztonság. (*National economy and defense, defense security*).
- 12.5.2. Védelmi erőforrásokot meghatározó tényezők, védelmi költségvetés. (*Defense resources and defense budget*).
- 12.5.3. Nemzetközi gazdasági és technológiai környezet, hadiipar és haditechnikai kutatás-fejlesztés. (*Global economic and technological environment. Defense industry. Defense R&D&I*).
- 12.5.4. Védelmi beszerzés, védelmi infláció, költségbecslés. (*Defense acquisition, defense inflation, price estimation*).
- 12.5.5. Munkagazdaságtan, toborzás. (*Labour economics, recruitment*).
- 12.5.6. Háború gazdaságtana. Mozgósítási biztonság. Gazdaság védelmi felkészítése és gazdaságmozgósítás. (*Economics of war. Mobilization security and economic mobilization*).
- 12.5.7. Békeépítés gazdaságtana (*Economics of peacebuilding*)
- 12.5.8. Az államháztartás alapfogalmai, rendszere, szerkezete. A védelmi kiadások helye az Áht rendszerében. A költségvetési szervek működésének, gazdálkodásának rendje. (*Basic concepts, system and structure of public finance. Defence budget in the system of public finance. The order of operation and management of budgetary entities*)
- 12.5.9. A katonai gazdálkodás alapfogalmai, HM fejezet költségvetési gazdálkodásának sajátosságai. A MH gazdálkodásának szervezete, tagozódása, központi és intézményi gazdálkodás. Az erőforrás és költség tervezés feladatai a Védelmi Tervező Rendszer keretében. Az éves költségvetési gazdálkodás feladatai, az előírányzatokkal való gazdálkodás szabályai. (*Basic concepts of*

*military management, peculiarities of budget management in the MoD. Central and institutional management of MoD. Tasks of resource and cost planning within the Defense Planning System. Tasks of annual budget management, rules for management of appropriations).*

12.5.10. A HM fejezeti és intézményi gazdálkodás finanszírozása. A fejezeti és intézményi költségvetési beszámoló tartalmi követelményei. Az államháztartási belső kontroll rendszere, alapelvei, rendszere. (*Financing of MoD chapter and institutional management. Content requirements of chapter and institutional budget statements. System, principles and system of internal control of public finances*).

12.5.11. Az anyagi felelősség rendszere a HM fejezetnél, a felelősségi formák és azok terjedelme. (*The system of material responsibility in the MoD chapter, the forms of liability and their extent*).

12.5.12. A féléves ismeretanyagot számonkérő zárthelyi dolgozat. (*Semester paper*)

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/második félév

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgatóknak a tanórák legalább 70%-án jelen kell lennie. 30%-ot meghaladó hiányzás esetén a hallgatónak egyedileg megbeszélte többletfeladatot kell megoldania az aláírás megszerzéséhez. Hiányzás esetén a hiányzást igazoló dokumentumot a hallgató köteles az oktató e-mail címére megküldeni. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Nappali munkarend esetén:

A hallgatónak a félév folyamán az alábbi feladatokat szükséges teljesítenie:

- Folyamatos, aktív szemináriumi csoportmunka.
- Két egyetemi rendezvényen való részvétel (pl. Ludovika Fesztivál), és az egyikről egy rövid beszámoló készítése.

Az évközi jegy 60%-át az aktív órai munka, 40%-át az egyetemi rendezvényeken való részvétel és az elkészült beszámoló adja.

Az értékelés a következő módon történik: 60 %-tól elégséges, 70 %-tól közepes, 80-tól % jó, 90 %-tól jeles.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:** A tanórák legalább 70%-án való részvétel.

**16.2. Az értékelés:** Az évközi értékelés megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a 15. pontban részletezett feladatok teljesítése.

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:** Aláírás megszerzése és legalább elégséges évközi jegy.

**17. Irodalomjegyzék:**

**17.1. A katonai stratégiák elmélete és gyakorlata modul:**

1. Dr. Szendy István: Hadelmélet és katonai műveletek (Military Theory and Operations.); Második kötet: Társadalom és hadügy. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Budapest, 2014. Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó Zrt. ISBN 978-615-5491-05-4
2. Clausewitz, Carl von: A háborúról. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2013., ISBN 978 963 327 599 3
3. Ács, Tibor (szerk.) et al.: A magyar katonai gondolkodás története. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1995., ISBN 963 327 252 1

4. Ágh Attila: Konfliktusok, háborúk. Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1989., ISBN 963 326 592 4
5. Forgács Balázs: Káosz vagy rend a gerilla-hadviselésben? (Kommentár, 2008. 1. szám)
6. Nagy Miklós Mihály: A katonai erőszak elmélete és a XX. század. (Múltunk, 2004. 4. szám, p. 146–175.)

**17.2. Biztonsági tanulmányok modul:**

1. Gazdag Ferenc – Remek Éva: A biztonsági tanulmányok alapjai. Budapest, Dialóg Campus Kiadó. 2018. ISBN 978-615-5845-87-1 (nyomtatott 300 p)
2. Szenes Zoltán – Siposné Kecskeméthy Klára: NATO 4.0. és Magyarország 20 év tagság – 30 év együttműködés. Budapest, Zrínyi Kiadó, 2019. ISBN 978 9633277706 (nyomtatott, 488 p.)
3. Tálás Péter-Csiki Varga Tamás-Etl Alex-Berzsenyi Dániel (szerk.): A globalizált világ kihívásai. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó. 2021. ISBN 978-963-531-120-0 (PDF, 358 P.)

**17.3. Honvédelmi igazgatás modul:**

1. Bódi Stefánia – Kádár Pál – Petruska Ferenc: Jogi alapismeretek honvéd tisztjelölteknek. Nemzeti Közszerződési Egyetem, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5491-07-8. Online: <https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/handle/20.500.12944/10406>
2. Kádár Pál (szerk.) (2023): A védelmi és biztonsági szabályozás magyarországi reformja. Első kiadás. Budapest: Nemzeti Közszerződési Egyetem Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatóműhely. <https://hhk.uni-nke.hu/kutatas-es-tudomanyos-elet/kutatomuhely/vedelmi-biztonsagi-szabalyozasi-es-kormanyzastani-kutatomuhely/tkp2021-nva-16-vedelmi-es-biztonsagi-szabalyrendszer-reform>
3. Balogh András József – Farkas Ádám – Kelemen Roland – Kereki Ádám – Lépné Balogh Krisztina – Patyi András – Pongrácz Alex – Raffay Bálint: A honvédelem jogának elméleti, történeti és kortárs kérdései. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018. ISBN 978-615-5889-73-8

**17.4. Humánerőforrás gazdálkodás modul:**

1. Karoliny Mártonné – Lévai Zoltán- Poór József (2005): Emberi erőforrás menedzsment a közszolgálatban /Módszertani kézikönyv/ SZÓKRATÉSZ Külgazdasági Akadémia ISBN: 9789637163821
2. Tóthné Sikora Gizella, Dabasi Halász Zsuzsanna, Matiscsákné Lizák Marianna, Csordás Tamás, Kádek István, Juhász István, Dobay Péter, Majó Zoltán, Zéman Zoltán, Tóth Antal: Emberi erőforrás gazdálkodás kézikönyv (2012) Complex SAP kód: YEB1273
3. Krizbai János: Humánerőforrás menedzsment e. jegyzet NKE 2012

**17.5. Védelemgazdaságtan modul:**

1. Hartley, K. (2017): Economies of Arms Agenda Publishing, Newcastle upon Tyne ISBN 978-1-911116-23-3
2. Gansler, J. S. (2011): Democracy's Arsenal: Creating a Twenty-First-Century Defense Industry The MIT Press ISBN: 9780262072991

Budapest, 2023. október 20.

Dr. Horváth Tibor  
PhD, egyetemi docens

## I./3. Katonai műveletek elmélete és gyakorlata

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM**  
**Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

### TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM241
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Összhaderőnemi és összefegyvernemi ismeretek I.
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Joint and combined arms studies I.
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 8 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 23% gyakorlat, 77 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** NKE HHK Katonai vezetői mesterképzési szak (MSc)
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Fazekas Ferenc alezredes, egyetemi tanársegéd
  - 7.1.Szárazföldi erők műveletei modul felelős:** Fazekas Ferenc alezredes
  - 7.2.Légierő műveletei modul felelős:** Dr. Csengeri János százados
  - 7.3.Harctámogatás modul felelős:** Dr. Berek Zoltán ezredes
  - 7.4.Harci kiszolgáló támogatás modul felelős:** Dr. Derzsényi Attila alezredes
  - 7.5.Információs műveletek modul felelős:** Prof. Dr. Haig Zsolt ezredes
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév:
    - 8.1.1. nappali munkarend: 126 tanóra (98 EA + 0 SZ + 28 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: -
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 9
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy öt modulból áll:

  1. szárazföldi erők műveletei,
  2. légierő műveletei,
  3. harctámogatás,
  4. harci kiszolgáló támogatás,
  5. információs műveletek.

A szárazföldi erők műveletei modul tartalma: A szárazföldi csapatok műveleteinek felosztása, jellemzői, megvívásuk körülményei. A szárazföldi műveletek előkészítésének és vezetésének főbb kérdései. A lövész zászlóalj műveleteinek alapjai. A lövész dandár szervezeti felépítése. A lövész dandár tevékenységeinek alapjai.

A légierő műveletei modul tartalma: A kurzus célja a hallgatók megismertetése a légierő alkalmazásának doktrinális alapjaival, a légierő különböző értelmezéseivel és a

potenciális légi műveletek tartalmával. A hallgatók általános képet kapnak a NATO és vezető államai által folytatott légi műveletekről, valamint a Magyar Honvédség légierő csapatainak képességeiről, szervezéséről és nemzetközi szerepvállalásairól.

A harctámogatás modul tartalma: Katonai műveletek harctámogatásának alapjai. A tűztámogatás alapelvei. A katonai felderítés alapjai, fogalma, feladata, tagozódása, fajtái, felosztása. Műszaki támogatás fogalma, feladatai, a feladatok csoportosítása és jellemzői. Az elektronikai hadviselés feladatrendszere. Az ABV védelmi támogatás alapjai. Vezetéstámogatás alapelvei.

A harci kiszolgáló támogatás modul tartalma: A harci kiszolgáló támogatás fogalma, felosztása a támogatási elemek tartalma. A logisztikai támogatás felosztása, a támogatás erői, eszközei. A katonai logisztikai folyamatok kialakulásának mozgatói, a folyamatok megszervezésének szükségessége. A logisztikai rendszer megszervezése, az információk megszerzésének és a tervezés végrehajtásának mechanizmusa. A szervezetek kialakítása, az MH logisztikai támogató rendszere. A logisztikai támogató rendszer funkcionális és ágazati rendszere. A katonai műveletek logisztikai szükségleteinek meghatározása, a hadtáp, haditechnikai, közlekedési, egészségügyi és infrastrukturális szükségletek elemzése. Logisztikai gazdálkodás alapjai.

Az információs műveletek modul tartalma: A tudomány és az információ kapcsolata. Az információs társadalom fogalma, információs infrastruktúrái, rendeltetés szerinti csoportosításuk. Infokommunikációs technológiák és trendek, főbb infokommunikációs rendszerek. Az információs társadalom sebezhetősége az információs infrastruktúrákon, infokommunikációs rendszereken keresztül. Az információs környezet és a kibertér értelmezése. Az információs fölény kialakításának és fenntartásának módszerei. Az információs műveletek kialakulása, fejlődése, lényege, elméleti összefüggései. Technikai és kognitív információs tevékenységek. Információs műveletek a kibertérben. Az információs műveletek koordinálása.

### **A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):**

The course consists of five modules:

1. operations of land forces,
2. air operations,
3. combat support,
4. combat service support,
5. information operations.

The land operations module deals with: The taxonomy of land operations, their characteristics and circumstances. Main questions of preparing and conducting land operations. Fundamentals of infantry battalion activities. Organization of infantry brigades. Fundamentals of infantry brigade operations.

The air operations module deals with: The course aims to get students acquainted with doctrinal basics, approaches of Air Power and potential air operations. The students get general overview about air operations conducted by NATO; leading members of the Alliance and capabilities; organizations and international contribution of the Hungarian Air Forces.

The combat support module deals with: Basics of combat support of military operations. Principles of Fire Support. Basics, concept, mission, types of military reconnaissance. Concept, tasks, grouping and characteristics of engineer support. The Electronic Warfare Task System. Fundamentals of CBRN defence Support.

The combat service support module deals with: The concept of combat service support, the content of the support elements. Content of logistical support, strengths and instrument of support. Movers for the development of military logistics processes and the need to organize processes. The organization of the logistics system, the acquisition of information and the mechanism of execution of the planning. Establishment of organizations, the logistics support system of HDF. Functional and

sectoral system of the logistic support system. Determining the logistics needs of military operations, analysing material, technical, transport, health and infrastructure needs. Basics of logistical management.

The information operations module deals with: Relationship between information and science. Definition of information society, information infrastructures and their categorization by functions. Infocommunication technologies and their trends, main infocommunications systems. Vulnerability of information society through its information infrastructures and infocommunications systems. Interpretation of information environment and cyberspace. Methods of formation and maintenance of information superiority. Emergence, evolution, essence and theoretical context of information operations. Technical and cognitive information activities. Information operations in the cyberspace. Coordination of information operations.

## **10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

### **Tudása:**

- Ismeri szakterülete átfogó tárgykörének általános és specifikus jellemzőit, legfontosabb irányait és pontosan kidolgozott határait, a terület legfontosabb összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát, a szakterületnek a rokon szakterületekhez való kapcsolódását.
- Jól ismeri a hadelmélet és a katonai műveletek szaknyelvét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait, legfontosabb formáit, módszereit, illetve technikáit magyarul és angol nyelven egyaránt
- Érti a hadtörténelem, a harc- és hadműveletek törvényszerűségeit, összefüggéseit.
- Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
- Ismeri a harci, a harci támogató, valamint a harci kiszolgáló támogató tevékenységek sajátosságait, valamint vezetés-irányítási szempontból érti a támogató-támogatott viszonyrendszert.
- Ismeri a hadtudomány szakterületére vonatkozó legújabb magyar és külföldi elméleteit, fontosabb fejlődési irányait, valamint a vonatkozó transz-, multi- és interdiszciplináris kapcsolódási pontokat.

### **Képességei:**

- Átfogó megközelítéssel, komplex problémakezelési képességekkel rendelkezik, képes a nagyfokú információfeldolgozásra.
- Képesség az újszerű problémamegoldásokat támogató rendszergondolkodásra, a változásra és annak tervezésére.
- Legalább egy idegen nyelvet képes megfelelően alkalmazni szakterületén
- Alkalmas konkrét helyzetben a helyi célok és teendők körültekintő meghatározására, a végrehajtás feltételei biztosításának figyelembevételével.
- Képes az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó elképzelések alapfokú analizálására, az összefüggések szintetikus megfogalmazására és adekvát értékelő tevékenységre.
- Feladatai ellátása során képes a küldetésorientált vezetésben rejlő lehetőségeket, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, valamint a katonai döntéshozatali folyamatot a mindenkorai körülményekhez igazítva, alkotó módon alkalmazni.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes zászlóalj, valamint zászlóalj harccsoport vezetésére, dandártörzsben vezető beosztás ellátására, hadosztálytörzsben és magasabb vezetési szinten különböző törzsbeosztások betöltésére.
- Képes az összhaderőnemi műveletekben résztvevő alegységek, egységek, valamint

kötélékek tevékenységének megtervezésére, megszervezésére és irányítására, különböző törzstájékoztatók levezetésére, valamint eligazítások anyagainak elkészítésére.

#### **Attitűdje:**

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakmai álláspontjának képviselésével bátran és felelősségteljesen vesz részt munkaszervezetének működtetésében, a szakmai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában és megvalósításában.
- Rendelkezik azokkal a személyiségjegyekkel – önálló gondolkodás, problémafelismerés, felelősségtudat, mérlegelési és döntési képesség –, amelyek alkalmassá teszik a vezetői feladatok ellátására.
- Fontosnak tartja a működési (műveleti) környezet komplex jelenségeinek harcászati-hadműveleti szemléletű megközelítését.
- Munkavégzésére a feladatra koncentrált problémamegoldás, alkalmazkodóképesség, rugalmasság jellemző.
- Elkötelezett az elvek és irányelvek középszintű megfogalmazásában, a harcászati-hadműveleti gondolkodás gyakorlatba ültetésében.
- Az összhaderőnemi műveletek elméleti és gyakorlati problémáit tudományos igényességgel közelíti meg, a megoldási alternatívák kidolgozásában innovatív, személyes és közösségi szerepében példamutató.
- Az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját tudományos igénnyel és módszerekkel elemzi, a vezetett szervezet munkarendjét és munkamódszerét a hatékonyság és a hatásosság szem előtt tartásával a folyamatosan korszerűsíti.

#### **Autonómiaja és felelőssége:**

- Önálló kezdeményező döntéshozatali képességgel, illetve személyes felelősségvállalással rendelkezik a döntések környezeti és társadalmi hatásaiért a szakmai feladatok teljesítésének megtervezése és végrehajtása során.
- Megszerzett ismereteit saját szervezete életének, szervezeti kultúrájának javítása érdekében alkalmazza.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.

#### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

##### **Knowledge:**

- He/she is familiar with the general and specific characteristics of the comprehensive subject of his/her field of expertise, its most important directions and precisely elaborated boundaries, the most important connections, theories and terminology of his/her field of expertise, and its connection to related fields.
- He/she is proficient in the terminology of the military theory and operations, in the particularities of the written and spoken forms of communication, its main forms, methods and techniques either in Hungarian or English languages.
- He/she understands the principles and relationships of military history, and operations.
- He/She knows the theory, main principles, and laws of armed combat and the execution of military operations, as well as understands their military and military-historical contexts.
- He/she knows the theory of conducting armed combat and operations, their major principles and statutory regulations, and understands their strategic and military historical interconnectedness.
- He/she knows the peculiarities of combat, combat support, and combat service support activities, and in terms of command and control, understands the supported/supporting relationship.
- In reference to the area of expertise he/she knows the newest domestic and

international theories of military science, their most important directions of development, and the respective trans-, multi, and interdisciplinary points of connection.

**Capabilities:**

- He/she is capable of a comprehensive approach, has complex problem management skills, is capable of a high degree of information processing.
- He/she is capable of thinking in a system that supports novel problem solutions, of changing and planning for it.
- He/she is capable of properly applying at least one foreign language in his/her field of expertise.
- He/she is able to conduct systematical thinking that enables novel problem solving, to change and to plan it.
- He/she is able to adequately use at least one foreign language in his/her field of expertise.
- He/she is capable to prudently assign local goals and activities in a concrete situation taking the ensuring of the conditions of execution into consideration.
- He/she is capable to the basic analysis of ideas consisting the knowledge base of the given field of expertise, the synthetic formulation of relationships and to proper assessment activity.
- In the execution of tasks he/she is able to adjust and creatively apply the possibilities inherent in mission command, the steps of tactical and operational level planning, and the military decisionmaking process to the prevailing circumstances.
- He/she knows and accurately uses Hungarian military terminology and English military terminology with sufficient proficiency, is aware of the peculiarities of written and spoken communication and their most important forms, methods and techniques
- Based on his/her operational-tactical level knowledge he/she is able to plan and execute combined arms and joint exercises, and apply the basic principles of operational art in practice.
- He/she is able to plan, organise and direct the activities of sub-units, units and formations taking part in joint operations, to chair staff briefings, and to prepare respective documents.

**Attitude:**

- His/ her personal attitude is characterized by having a developed professional identity and sense of vocation, which he/she undertakes towards the professional and wider social community.
- His/ her personal attitude is characterized by boldly and responsibly participating in the operation of his/her work organization, in the elaboration, discussion and implementation of professional concepts when representing his/her professional position
- His/ her personal attitude is characterized by the personality traits – independent thinking, problem recognition, sense of responsibility, ability to weigh and make decisions – that make him/her suitable for leadership tasks
- His/her labor can be described by task-oriented problem solving, adaptability and flexibility.
- He/she is devoted to articulating middle-level principles and guidance and putting the tactical-operational thinking into practice.
- He/she approaches theoretical and practical problems of joint operations in a scientific way, is innovative in the elaboration of alternative solutions, and exemplary in personal and community role.
- He/she analyses the operations of the commanded sub-unit/ department (staff) with a scientific approach and methodology, and continuously modernises the working rhythm and working method of the organisation by focusing on efficiency and effectiveness.

**Autonomy and responsibility:**



- He/she has the ability to take independent initiative in decision-making and to advocate for decisions and take personal responsibility for the environmental and social impacts of decisions in planning and implementing the performance of professional tasks in disaster management.
- He/she applies the acquired knowledge to improve the life and organizational culture of his/her own organization.
- In the respective positions, as a result of responsibility and authority, he/she conducts professional activities independently, and in reaching organisational objectives he/she cooperates with team members by taking advantage of theoretical and practical knowledge.

**11. Előtanulmányi követelmények: ---**

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

**12.1. Szárazföldi erők műveletei modul (Operations of Land Forces Module) – 28 óra**

- 12.1.1. Bevezetés (*Introduction*).
- 12.1.2. A műveletek kontextusa, felosztása, a harctevékenységek (*The context and classification of operations, the tactical activities*).
- 12.1.3. A lövészászlóalj és lövészdandár szervezete (*Organization of infantry battalion and brigade*).
- 12.1.4. A zászlóalj és dandár tevékenységei (*Land tactical activities of the battalion and brigade*).
- 12.1.5. Szeminárium (*seminar*)

**12.2. Légierő modul (Air Operations Module) – 14 óra:**

- 12.2.1. A légierő meghatározása, jellemzői, helye, szerepe a védelmi rendszerben. A légierő rendeltetése, feladatrendszere. A légierő erőforrásai, alkalmazásának alapelvei. (*Definition of air power, it's role in defence system. Tenets of employment of air power*).
- 12.2.2. A légierő doktrínája, a légi stratégia, a légierő szerepkörök. (*Doctrinal system of air power, air warfare strategy and functions of air power*)
- 12.2.3. Az MH légierő szervezeti rendszere, a főbb rendszeresített eszközök alkalmazási lehetőségei. (*Organizations of the HUAf, major weapon systems*).
- 12.2.4. A légierő vezetésének alapjai. (*Basics of command and control of air power*).
- 12.2.5. A légi szembenállási hadműveletek alapjai. (*Basics of counter air operations*).
- 12.2.6. A felszíni erők elleni hadműveletek. (*Counter land operations*).
- 12.2.7. A támogató légi műveletek tartalma, összefüggései más műveletekkel. (*Supporting air operations*).
- 12.2.8. A légierő alkalmazása nem háborús műveletekben. Légtérelőőrzés alacsony intenzitású konfliktus és háborús helyzetben. (*Employment of air power in MOOTW, air control in crisis and war time*).

**12.3. Harctámogatás modul (Combat Support Module) – 42 óra:**

- 12.3.1. Felderítő támogatás (*Intelligence, surveillance, target acquisition and reconnaissance*).
- 12.3.2. Elektronikai hadviselés (*Electronic warfare*).
- 12.3.3. Tűztámogatás, tüzérségi támogatás (*Fire support*).

- 12.3.4. ABV védelmi támogatás (*Chemical, biological, radiological and nuclear (CBRN) defence*).
- 12.3.5. Műszaki támogatás (*Engineer support*).
- 12.3.6. Vezetéstámogatás (*Leadership support*)
- 12.3.7. Légvédelem (*Air defence*).

**12.4. Harci kiszolgáló támogatás modul (Combat Service Support Module) – 14 óra :**

- 12.4.1. A harcokiszolgálói támogatás alapjai. Logisztikai folyamatszervezés alapjai (*Logistic systems, tendencies in logistics. Logistic doctrine. Fundamentals of combat service support. Fundamentals of logistic process engineering*).
- 12.4.2. A katonai szervezetek logisztikai szükségleteinek meghatározása. Anyagszükséglet számvetések. (Harcanyag, ellátási anyagok, fenntartási anyagok) (*Identification of logistic needs of military organisations. calculations of materials requirements (materiel, supply materials, sustainment materials)*).
- 12.4.3. A logisztikai támogatás anyagi forrásai (*Financial resources of logistic support*).
- 12.4.4. Közlekedési rendszer-ismeret (*Fundamentals of transportation systems*);
- 12.4.5. Fenntartási stratégiák, a haditechnikai eszközök technikai kiszolgálásának rendje, a technikai kiszolgálás feladatai, a szükséges képességek; (*Sustainment strategies, the system of technical support to military technology, tasks included in technical support, necessary capabilities*);
- 12.4.6. Egészségügyi rendszer-ismeret. A katonai egészségügy doktrínális alapjai, A katonai egészségügy alapfunkciói, folyamatelemei. Katonai egészségügyi képességek. Katonai egészségügyi logisztika (*Basics of medical systems. Doctrinal foundation of military medicine. Basic functions, process elements of military medicine. Military medical capabilities. Logistics of military medicine*).
- 12.4.7. Az erők fogadásának, állomásoztatásának és előrevonásának (RSOM) logisztikai támogatási feladatai (*Logistic support tasks of reception, staging onward movement (RSOM)*).
- 12.4.8. Logisztikai folyamatok jellemzői központi rendeltetésű logisztikai szervezet (*Characteristics of logistic processes – logistic organisation of central designation*).
- 12.4.9. Logisztikai gazdálkodás alapjai (*Basics of logistical management*)

**12.5. Információs műveletek modul (Information Operations Module) – 28 óra :**

- 12.5.1. Az információ és az információs társadalom (*Information and information society*).
- 12.5.2. Korszerű infokommunikációs technológiák és trendek (*Modern infocommunication technology and their trends*)
- 12.5.3. Információs infrastruktúrák, és azok sebezhetősége (*Information infrastructures and their vulnerabilities*).
- 12.5.4. Infokommunikációs rendszerek, katonai infokommunikációs rendszerek (*Infocommunication systems, Military infocommunication systems*)
- 12.5.5. Információs fölény értelmezése, hagyományos és adaptív megközelítése (*Interpretation of information superiority, its conventional and adaptive approach*)

- 12.5.6. Információs műveletek kialakulása, fejlődése, lényege, elméleti összefüggései (*Emergence, evolution, essence and theoretical context of information operations*)
- 12.5.7. Információs műveleti képességek, technikai és kognitív képességek (*Information operation capabilities, technical and cognitive capabilities*)
- 12.5.8. Kibertéri információs műveletek (*Information operations in the cyberspace*)
- 12.5.9. Információs műveletek koordinálása (*Coordination of information operations*)

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/első félév.

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgatónak a tanórák legalább 4/5-én jelen kell lennie, az ezt meghaladó hiányzás esetén a félév teljesítése csak a tantárgyfelelős által meghatározott pluszfeladat elvégzése esetén írható alá.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Az elsajátított elméleti ismeretanyag szintfelmérése a modulok eltérő jellege miatt modulonként különböző lehet. A modulra vonatkozó követelményeket az oktató a modul első óráján ismerteti. Az ismeretellenőrzés történhet prezentáció készítésével, órai munka értékelésével, írásbeli zárthelyi dolgozattal, illetve ezek kombinációjával.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a foglalkozásokon való, a 14. pontban meghatározott arányú részvétel, illetve a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok teljesítése.

**16.2. Az értékelés:** A félév értékelése **kollokvium** – szóbeli vizsga. A Tanszék felkészülési kérdéseket ad ki. A vizsga tartalmát az előadáson elhangzottak és az alább felsorolt kötelező és ajánlott irodalom alkotja.

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a kollokviumi szóbeli vizsga legalább elégséges szintű teljesítése.

**17. Irodalomjegyzék:**

**17.1. Kötelező irodalom:**

1. Ált/219. Magyar Honvédség Szárazföldi Műveletek Doktrína 1. kiadás, Budapest, 2015.
2. Ált/54. Magyar Honvédség Szárazföldi haderőnemének Harcászabályzata II. rész zászlóalj, Budapest, 2014.
3. AJP-3.2., Allied Joint Doctrine for Land Operations, NSO, 2022.
4. ATP-3.2.1. ED C, Conduct of Land Tactical Operations, NSO, 2022.
5. ATP-3.2.1.1. ED C, Conduct of Land Tactical Activities, NSO, 2022.
6. Krajnc Zoltán: A légiereő megváltozott szerepe a 21. század hadviselésében, Budapest, 2006. ISBN:978-615-5305-67-2
7. Krajnc Zoltán: A légiereő eszmerendszerként való értelmezése, In: A katonai vezetői-parancsnoki (harcászati vezetői) kompetenciák fejlesztésének lehetséges stratégiája. Budapest, 2014. pp. 175-192. ISBN:978-615-5305-67-2
8. Re/419 – Légi Műveletek Doktrína. Magyar Honvédség, 2015.
9. Kurta G. (szerk.): Légiereő hadművelet-elmélet, egyetemi-jegyzet, Budapest, 2000.

10. Ruttai L. – Krajnc Z.: A légierő doktrinális alapjai, egyetemi jegyzet, Budapest, 2001.
11. Holndonner Hermann: A harcászati szintű katonai felderítés elmélete E-jegyzet, ZMNE, 2010.
12. STANAG 2934 Aarty P1 Tüzérségi eljárások 8. módosított kiadás, NSO, 2021
13. A gépesített lövész-, (harckocsi-) alegységek harcának műszaki támogatása. Jegyzet. ZMNE, 2000.
14. Berek Tamás: Dandár (zászlóalj harccsoport) ABV védelmi feladatai, Tanulmány, NKE, 2013.
15. Ált/217. Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrína (3. Kiadás) Budapest, 2015.
16. Eü/7. Magyar Honvédség Összhaderőnemi egészségügyi doktrína. 2. kiadás Budapest, 2013.
17. Magyar Honvédség Közlekedés Támogatási Doktrína. Budapest, 2005.
18. ATP-3.13.1 Reception, Staging and Onward Movement (RSOM) Procedures. NSA, 2014.
19. Szegedi, Zoltán – Prenzenszki, Zoltán: Logisztikai menedzsment. Budapest, Kossuth Kiadó. Budapest, 2010. ISBN: 9789630988773
20. Haig Zsolt: Információs műveletek a kibertérben. Budapest, 2018. ISBN 978-615-5945-04-5

### **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. 952/230 A zászlóalj támadása. ZMNE jegyzet. Budapest, 2000.
2. 952/239 A dandár támadása, Egyetemi jegyzet, ZMNE Budapest, 2000.
3. 952/323 A dandár védelme, jegyzet, ZMNE, Budapest, 2001.
4. AJP-3. ED C, Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations, NSO, 2019.
5. ATP-3.2.2. ED B, Command and Control of Allied Land Forces, NSO, 2016.
6. ATP-3.2.1.2. ED A, Conduct of Land Tactical Operations in Urban Environments, NSO, 2022.
7. Krajnc Zoltán, Ruttai László: Rakétavédelem, Budapest, 2006.
8. Krajnc Zoltán: A légierő képességalapú közelítése, mint a parancsnokképzés egyik alap kognitív kompetenciája, In: Krajnc Zoltán (szerk.): A katonai vezetői-parancsnoki (harcászati vezetői) kompetenciák fejlesztésének lehetséges stratégiája. Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5305-67-2
9. AJP 3.3 B – Allied Joint Doctrine for Air and Space Operations. NSO, 2016.
10. Holndonner Hermann: A Magyar Honvédség összhaderőnemi felderítő rendszere működésének elemzése E-jegyzet, Budapest, 2014.
11. Berek Tamás: ABV (CBRN) védelmi alapismeretek in: Honvédelmi Ismeretek ZMNE
12. Szegedi, Zoltán: Ellátásilánc-menedzsment. Budapest, 2012. ISBN: 9789630988766
13. Horváth Attila: Az ellátási lánc, mint kritikus infrastruktúra (létfontosságú rendszerelem) In: Csengeri János, Krajnc Zoltán (szerk.) Humánvédelem - békeműveleti és veszélyhelyzet-kezelési eljárások fejlesztése. Budapest, 2016.
14. Haig Zsolt, Várhegyi István: Hadviselés az információs hadszíntéren. Budapest, 2005. ISBN: 963-327-391-9
15. Kovács László: A kibertér védelme. Budapest, 2018. ISBN 978-615-5889-63-9
16. AJP-10.1 Allied Joint Doctrine for Information Operations. Edition A Version 1. NSO, 2023.

Budapest, 2023. október 27.

**Fazekas Ferenc alezredes**  
egyetemi tanársegéd

### **TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM251
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Összhaderőnemi és összefegyvernemi ismeretek II.
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Joint and combined arms studies II.
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 6 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 33% gyakorlat, 67 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** NKE HHK katonai vezetői mesterképzési szak (MSc)
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Fazekas Ferenc alezredes, egyetemi tanársegéd
  - 7.1. Szárazföldi erők műveletei modul felelős:** Fazekas Ferenc alezredes
  - 7.2. Légierő műveletei modul felelős:** Dr. Csengeri János százados
  - 7.3. Harctámogatás modul felelős:** Dr. Berek Zoltán ezredes
  - 7.4. Harci kiszolgáló támogatás modul felelős:** Dr. Derzsényi Attila alezredes
  - 7.5. Információs műveletek modul felelős:** Prof. Dr. Haig Zsolt ezredes
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév:
    - 8.1.1. nappali munkarend: 84 tanóra (56 EA + 0 SZ + 28 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: -
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 6
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy négy modulból áll:

  1. szárazföldi erők műveletei,
  2. légierő műveletei,
  3. harctámogatás,
  4. harci kiszolgáló támogatás.

A szárazföldi erők műveletei modul tartalma: A hadtest és hadosztály alkalmazásának elvei a szárazföldi műveletek keretében. A zászlóalj és dandár helye és szerepe a magasabb kötelékek feladatrendszerében nemzeti, illetve szövetségi keretek között.

A légierő műveletei modul tartalma: A kurzus célja a hallgatók megismertetése a Magyar Honvédség légierő csapatainak valós képességeiről, szervezéséről és nemzetközi szerepvállalásairól. Alapvető ismeretek szerzése: a Magyar Honvédség légvédelmi rakéta rendszerei harcászati-technika jellemzőiről, alkalmazásának elveiről; a merev- és forgószárnyas eszközeink harcászati-technika jellemzőiről, alkalmazásának elveiről; a légierő vezetési-irányítási képességeiről, azok

működéséről; a radarjaink képességeiről; valamint a légierő fejlesztésének terveiről.

A harctámogatás modul tartalma: Katonai műveletek harctámogatásának megvalósulása, azok jellemzői. A tűztámogatás, a katonai felderítés, a műszaki támogatás, az ABV védelmi támogatás, a légvédelmi támogatás és a vezetéstámogatás megvalósulása a szárazföldi és összhaderőnemi katonai műveletekben.

A harci kiszolgáló támogatás modul tartalma: A logisztikai támogatás megszervezését és végrehajtását szabályzó elvek, módszerek ismerete és doktrínális szabályzói. A logisztikai szervezetek kialakításnak és alkalmazásának elvei, a logisztikai vezetés tartalma, a logisztikai vezetési okmányok, dokumentumok. A zászlóalj védelmi és támadó harctevékenységeinél a logisztikai támogatás megszervezésének elvei és követelményei, a zászlóalj szintű logisztikai támogató alegységek alkalmazásának megszervezése, vezetése és irányítása. A dandár védelmi és támadó harctevékenységeinél a logisztikai támogatás megszervezésének elvei és követelményei. A dandár szintű logisztikai támogató alegységek alkalmazásának megszervezése, vezetése és irányítása. A csapatmozgások, (a menetek és szállítások) logisztikai támogatásának feladatai. A védelmi és támadó hadművelet logisztikai támogatása megszervezésének elvei és követelményei.

### **A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):**

The course consists of four modules:

1. operations of land forces
2. air operations
3. combat support
4. combat service support

The land operations module deals with: The principles of the application of corps and division as part of land operations. The role of battalion and brigade as part of higher echelons in national and coalition operations.

The air operations module deals with: The course aims to get students acquainted with real capabilities, organizations and international contribution of the Hungarian Air Forces. The students get general overview about tactical- technical features of GBAD forces, rotary and fixed wing assets, air C2 and radars of the Hungarian Air Forces.

The combat support module deals with: Basics of combat support of military operations. Principles of Fire Support. Basics, concept, mission, types of military reconnaissance. Concept, tasks, grouping and characteristics of engineer support. Fundamentals of CBRN defence Support

The combat service support module deals with: Knowing the principles, methods and doctrinal regulators governing the organization and implementation of logistical support. Principles of the design and application of logistics organizations, the contents of logistic management, documents of logistic management. Principles and requirements of organizing logistical support for the battalion's defence and offensive activities, the organization, management and management of the use of battalion-level logistical support subunits. Principles and requirements of organizing logistical support for the brigade's defence and offensive combat activities. Organize, guide and manage the use of brigade-level logistics support sub-units. The tasks of logistical support for team movements, (runs and deliveries). The principles and requirements of organizing logistical support for defence and offensive operations.

### **10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

#### **Tudása:**

- Ismeri szakterülete átfogó tárgykörének általános és specifikus jellemzőit, legfontosabb irányait és pontosan kidolgozott határait, a terület legfontosabb összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát, a szakterületnek a

rokon szakterületekhez való kapcsolódását.

- Jól ismeri a hadelmélet és a katonai műveletek szaknyelvét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait, legfontosabb formáit, módszereit, illetve technikáit magyarul és angol nyelven egyaránt
- Érti a hadtörténelem, a harc- és hadműveletek törvényszerűségeit, összefüggéseit.
- Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
- Ismeri a harci, a harci támogató, valamint a harci kiszolgáló támogató tevékenységek sajátosságait, valamint vezetés-irányítási szempontból érti a támogató-támogatott viszonyrendszert.
- Ismeri a hadtudomány szakterületére vonatkozó legújabb magyar és külföldi elméleteit, fontosabb fejlődési irányait, valamint a vonatkozó transz-, multi- és interdiszciplináris kapcsolódási pontokat.

### **Képességei:**

- Átfogó megközelítéssel, komplex problémakezelési képességekkel rendelkezik, képes a nagyfokú információfeldolgozásra.
- Képesség az újszerű problémamegoldásokat támogató rendszergondolkodásra, a változásra és annak tervezésére.
- Legalább egy idegen nyelvet képes megfelelően alkalmazni szakterületén
- Alkalmas konkrét helyzetben a helyi célok és teendők körültekintő meghatározására, a végrehajtás feltételei biztosításának figyelembevételével.
- Képes az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó elképzelések alapfokú analizálására, az összefüggések szintetikus megfogalmazására és adekvát értékelő tevékenységre.
- Feladatai ellátása során képes a küldetésorientált vezetésben rejlő lehetőségeket, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, valamint a katonai döntéshozatali folyamatot a mindenkori körülményekhez igazítva, alkotó módon alkalmazni.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes zászlóalj, valamint zászlóalj harccsoport vezetésére, dandártörzsben vezető beosztás ellátására, hadosztálytörzsben és magasabb vezetési szinten különböző törzsbeosztások betöltésére.
- Képes az összhaderőnemi műveletekben résztvevő alegységek, egységek, valamint kötelékek tevékenységének megtervezésére, megszervezésére és irányítására, különböző törzstájékoztatók levezetésére, valamint eligazítások anyagainak elkészítésére.

### **Attitűdje:**

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakmai álláspontjának képviselésével bátran és felelősségteljesen vesz részt munkaszervezetének működtetésében, a szakmai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában és megvalósításában.
- Rendelkezik azokkal a személyiségjegyekkel – önálló gondolkodás, problémafelismerés, felelősségtudat, mérlegelési és döntési képesség –, amelyek alkalmassá teszik a vezetői feladatok ellátására.
- Fontosnak tartja a működési (műveleti) környezet komplex jelenségeinek harcászati-hadműveleti szemléletű megközelítését.
- Munkavégzésére a feladatra koncentrált problémamegoldás, alkalmazkodóképesség, rugalmasság jellemző.
- Elkötelezett az elvek és irányelvek középszintű megfogalmazásában, a harcászati-hadműveleti gondolkodás gyakorlatba ültetésében.

- Az összhaderőnemi műveletek elméleti és gyakorlati problémáit tudományos igényességgel közelíti meg, a megoldási alternatívák kidolgozásában innovatív, személyes és közösségi szerepében példamutató.
- Az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját tudományos igénnyel és módszerekkel elemzi, a vezetett szervezet munkarendjét és munkamódszerét a hatékonyság és a hatásosság szem előtt tartásával a folyamatosan korszerűsíti.

#### **Autonómiája és felelőssége:**

- Önálló kezdeményező döntéshozatali képességgel, illetve személyes felelősségvállalással rendelkezik a döntések környezeti és társadalmi hatásaiért a szakmai feladatok teljesítésének megtervezése és végrehajtása során.
- Megszerzett ismereteit saját szervezete életének, szervezeti kultúrájának javítása érdekében alkalmazza.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.

#### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

##### **Knowledge:**

- He/she is familiar with the general and specific characteristics of the comprehensive subject of his/her field of expertise, its most important directions and precisely elaborated boundaries, the most important connections, theories and terminology of his/her field of expertise, and its connection to related fields.
- He/she is proficient in the terminology of the military theory and operations, in the particularities of the written and spoken forms of communication, its main forms, methods and techniques either in Hungarian or English languages.
- He/she understands the principles and relationships of military history, and operations.
- He/She knows the theory, main principles, and laws of armed combat and the execution of military operations, as well as understands their military and military-historical contexts.
- He/she knows the theory of conducting armed combat and operations, their major principles and statutory regulations, and understands their strategic and military historical interconnectedness.
- He/she knows the peculiarities of combat, combat support, and combat service support activities, and in terms of command and control, understands the supported/supporting relationship.
- In reference to the area of expertise he/she knows the newest domestic and international theories of military science, their most important directions of development, and the respective trans-, multi, and interdisciplinary points of connection.

##### **Capabilities:**

- He/she is capable of a comprehensive approach, has complex problem management skills, is capable of a high degree of information processing.
- He/she is capable of thinking in a system that supports novel problem solutions, of changing and planning for it.
- He/she is capable of properly applying at least one foreign language in his/her field of expertise.
- He/she is able to conduct systematical thinking that enables novel problem solving, to change and to plan it.
- He/she is able to adequately use at least one foreign language in his/her field of expertise.
- He/she is capable to prudently assign local goals and activities in a concrete situation taking the ensuring of the conditions of execution into consideration.
- He/she is capable to the basic analysis of ideas consisting the knowledge base of the given field of expertise, the synthetic formulation of relationships and to proper



assessment activity.

- In the execution of tasks he/she is able to adjust and creatively apply the possibilities inherent in mission command, the steps of tactical and operational level planning, and the military decisionmaking process to the prevailing circumstances.
- He/she knows and accurately uses Hungarian military terminology and English military terminology with sufficient proficiency, is aware of the peculiarities of written and spoken communication and their most important forms, methods and techniques
- Based on his/her operational-tactical level knowledge he/she is able to plan and execute combined arms and joint exercises, and apply the basic principles of operational art in practice.
- He/she is able to plan, organise and direct the activities of sub-units, units and formations taking part in joint operations, to chair staff briefings, and to prepare respective documents.

#### **Attitude:**

- His/ her personal attitude is characterized by having a developed professional identity and sense of vocation, which he/she undertakes towards the professional and wider social community.
- His/ her personal attitude is characterized by boldly and responsibly participating in the operation of his/her work organization, in the elaboration, discussion and implementation of professional concepts when representing his/her professional position
- His/ her personal attitude is characterized by the personality traits – independent thinking, problem recognition, sense of responsibility, ability to weigh and make decisions – that make him/her suitable for leadership tasks
- His/her labor can be described by task-oriented problem solving, adaptability and flexibility.
- He/she is devoted to articulating middle-level principles and guidance and putting the tactical-operational thinking into practice.
- He/she approaches theoretical and practical problems of joint operations in a scientific way, is innovative in the elaboration of alternative solutions, and exemplary in personal and community role.
- He/she analyses the operations of the commanded sub-unit/ department (staff) with a scientific approach and methodology, and continuously modernises the working rhythm and working method of the organisation by focusing on efficiency and effectiveness.

#### **Autonomy and responsibility:**

- He/she has the ability to take independent initiative in decision-making and to advocate for decisions and take personal responsibility for the environmental and social impacts of decisions in planning and implementing the performance of professional tasks in disaster management.
- He/she applies the acquired knowledge to improve the life and organizational culture of his/her own organization.
- In the respective positions, as a result of responsibility and authority, he/she conducts professional activities independently, and in reaching organisational objectives he/she cooperates with team members by taking advantage of theoretical and practical knowledge

#### **11. Előtanulmányi követelmények: –**

#### **12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

##### **12.1. Szárazföldi erők műveletei modul (*Operations of Land Forces Module*) – 28 óra**

##### 12.1.1. Bevezetés (*Introduction*).

- 12.1.2. A hadosztály és hadtest alkalmazásának elvei (*Principles of employing division and corps*).
- 12.1.3. Szeminárium (*seminar*).
- 12.1.4. A zászlóalj és dandár tevékenységei nemzeti vagy nemzetközi kötelékben (*The activities of the battalion and brigade as part of national or coalition force*).
- 12.1.5. Szeminárium (*seminar*).

### **12.2. Légierő modul (Air Operations Module) – 14 óra**

- 12.2.1. A NATO JFACC-konceptió lényege, a légierő művelettervezési rendszere. (*Essence of NATO JFACC concept, operational planning system of NATO air segment*).
- 12.2.2. A légi-földi integráció fő kérdései, a közvetlen légi támogatás és a ZHCS-ok légvédelme. (*Major questions of Air/Land Integration, close air support and air defence of task forces at battalion level*).
- 12.2.3. Csapatlátogatás, tanulmányút (*Troops visit, study trip*).

### **12.3. Harctámogatás modul (Combat Support Module) - 28 óra**

- 12.3.1. Tüzéregységek tevékenysége a katonai műveletekben (*Tasks of field artillery units on operations*).
- 12.3.2. Összhaderőnemi/Szárazföldi erők műveleteinek felderítő támogatása (*Intelligence support for joint/land operations*).
- 12.3.3. Összhaderőnemi/Szárazföldi erők műveleteinek műszaki támogatása (*Engineer support for joint/land operations*).
- 12.3.4. Összhaderőnemi/Szárazföldi erők műveleteinek ABV támogatása (*CBRN support for joint/land operations*).
- 12.3.5. Összhaderőnemi/Szárazföldi erők műveleteinek légvédelmi támogatása (*Air defence support for joint/land operations*).
- 12.3.6. Összhaderőnemi/Szárazföldi erők műveleteinek vezetéstámogatása (*Command support for joint/land operations*).

### **12.4. Harci kiszolgáló támogatás modul (Combat Service Support Module) – 14 óra**

- 12.4.1. A csapatmozgások, (a menetek és szállítások) logisztikai támogatásának feladatai (*Tasks of troops movement logistic support (marches and transportations)*).
- 12.4.2. A dandár – szintű katonai műveletek logisztikai támogatása megszervezésének elvei és módszerei, a logisztikai támogató alegységek alkalmazása (*Organisation principles and methodology of brigade-level military operations, the use of logistic support subunits*).
- 12.4.3. A dandár védelmi harctevékenységeinek logisztikai támogatása. Ellátás, tárolás és mozgatás és szállítás (*Logistic support for a brigade in defence. Supply, storage, movement, and transportation*).
- 12.4.4. A dandár védelmi harctevékenységeinek egészségügyi támogatása (*Medical support for a brigade in defence*).
- 12.4.5. A dandár védelmi harctevékenységeinek technikai támogatása (*Technical support for a brigade in defence*).
- 12.4.6. A dandár támadó harctevékenységeinek logisztikai támogatása. Anyagi és közlekedési támogatás (*Logistic support for a brigade in offensive. Material and transportation support*).

- 12.4.7. A dandár támadó harctevékenységeinek egészségügyi támogatása (*medical support for a brigade in offensive*).
- 12.4.8. A dandár támadó harctevékenységeinek technikai támogatása (*Technical support for a brigade in offensive*).
- 12.4.9. A Magyar Honvédség összhaderőnemi-, és szakági logisztikai szabályzói (*Joint and branch peculiar logistics regulations of the Hungarian Defense Forces*).
- 12.4.10. Országvédelmi és határon túli műveletek logisztikai szabályzó rendszere (*Logistics regulations for national defense operations and cross-border operations*).
- 12.4.11. A nemzeti felelősségű műveletek logisztikai szabályzó rendszere (*Logistics regulations for national responsible operations*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/második félév.

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgatónak a tanórák legalább 4/5-én jelen kell lennie, az ezt meghaladó hiányzás esetén a félév teljesítése csak a tantárgyfelelős által meghatározott pluszfeladat elvégzése esetén írható alá.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Az elsajátított elméleti ismeretanyag szintfelmérése a modulok eltérő jellege miatt modulonként különböző lehet. A modulra vonatkozó követelményeket az oktató a modul első óráján ismerteti. Az ismeretellenőrzés történhet prezentáció készítésével, órai munka értékelésével, írásbeli zárthelyi dolgozattal, illetve ezek kombinációjával.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

**16.2. Az értékelés:** A félév értékelése **kollokvium** – szóbeli vizsga. A Tanszék felkészülési kérdéseket ad ki. A vizsga tartalmát az előadáson elhangzottak és az alább felsorolt kötelező és ajánlott irodalom alkotja.

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a kollokviumi szóbeli vizsga legalább elégséges szintű teljesítése.

**17. Irodalomjegyzék:**

**17.1. Kötelező irodalom:**

1. Ált/219. Magyar Honvédség Szárazföldi Műveletek Doktrína 1. kiadás, Budapest, 2015.
2. Ált/54. Magyar Honvédség Szárazföldi haderőnemének Harcshabályzata II. rész zászlóalj, Budapest, 2014.
3. AJP-3.2., Allied Joint Doctrine for Land Operations, NSO, 2022.
4. ATP-3.2.1. ED C, Conduct of Land Tactical Operations, NSO, 2022.
5. ATP-3.2.1.1. ED C, Conduct of Land Tactical Activities, NSO, 2022.
6. 952/324 A gépesített hadtest védelme, jegyzet, ZMNE, Budapest 2001.
7. Ált/61. A Magyar Honvédség szárazföldi haderőnemének harcshabályzata I. rész, dandár-hadtest, Budapest, 1993.
8. Krajnc Zoltán: A légi erő megváltozott szerepe a 21. század hadviselésében, Budapest, 2006. ISBN:978-615-5305-67-2

9. Krajnc Zoltán: A légierő eszmerendszerként való értelmezése, In: A katonai vezetői-parancsnoki (harcászati vezetői) kompetenciák fejlesztésének lehetséges stratégiája. Budapest, 2014. pp. 175-192. ISBN:978-615-5305-67-2
10. Re/419 – Légi Műveletek Doktrína. Magyar Honvédség, 2015.
11. Kurta G. (szerk.): Légierő hadművelet-elmélet, egyetemi-jegyzet, Budapest, 2000.
12. Ruttai L. – Krajnc Z.: A légierő doktrinális alapjai, egyetemi jegyzet, Budapest, 2001.
13. A felderítő támogatás elvei és gyakorlata, Budapest, 2010.
14. A műszaki biztosítás története I-III. Jegyzet. Budapest, 1992.
15. Berek Tamás: ABV (CBRN) analitikai laboratórium, mint művelettámogató speciális vegyvédelmi képesség, Hadmérnök VI. Évfolyam 1. szám - 2011. január
16. STANAG 2934 Aarty P1 Tüzérségi eljárások 8. módosított kiadás, NSO, 2021
17. A gépesített lövész-, (harckocsi-) alegységek harcának műszaki támogatása. Jegyzet. ZMNE, 2000.
18. Ált/217. Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrína (3. Kiadás) Budapest, 2015.
19. Eü/7. Magyar Honvédség Összhaderőnemi egészségügyi doktrína. 2. kiadás Budapest, 2013.
20. Magyar Honvédség Közlekedés Támogatási Doktrína. Budapest, 2005.
21. ATP-3.13.1 Reception, Staging and Onward Movement (RSOM) Procedures. NSA, 2014.
22. Szegedi, Zoltán – Prenzenszki, Zoltán: Logisztikai menedzsment. Budapest, Kossuth Kiadó. Budapest, 2010. ISBN: 9789630988773

## **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. 952/230 A zászlóalj támadása. ZMNE jegyzet. Budapest, 2000.
2. 952/239 A dandár támadása, Egyetemi jegyzet, ZMNE Budapest, 2000.
3. 952/323 A dandár védelme, jegyzet, ZMNE, Budapest, 2001.
4. AJP-3. ED C, Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations, NSO, 2019.
5. ATP-3.2.1.2. ED A, Conduct of Land Tactical Operations in Urban Environments, NSO, 2022.
6. ATP-3.2.2. ED B, Command and Control of Allied Land Forces, NSO, 2016.
7. Krajnc Zoltán, Ruttai László: Rakétavédelem, Budapest, 2006.
8. Krajnc Zoltán: A légierő képességalapú közelítése, mint a parancsnokképzés egyik alap kognitív kompetenciája, In: Krajnc Zoltán (szerk.): A katonai vezetői-parancsnoki (harcászati vezetői) kompetenciák fejlesztésének lehetséges stratégiája. Budapest, 2014. ISBN:978-615-5305-67-2
9. AJP 3.3 B – Allied Joint Doctrine for Air and Space Operations. NSO, 2016.
10. Holndonner Hermann: A Magyar Honvédség összhaderőnemi felderítő rendszere működésének elemzése E-jegyzet, Budapest, 2014.
11. Berek Tamás: ABV (CBRN) védelmi alapismeretek in: Honvédelmi Ismeretek ZMNE
12. Szászi Gábor: A közlekedéspolitika és a honvédelem kapcsolatának sajátosságai a II. Világháború befejezésétől az ezredfordulóig – különös tekintettel a vasúti közlekedésre. In: Horváth L. Attila (szerk) 52 év a katonai logisztikában, Budapest, 2017.
13. Venekei József: A katonai logisztikai ellátási lánc koncepció fejlesztésének és alkalmazásának lehetőségei a Nemzeti Közsolgálati Egyetem alap- és mesterszakjainak multinacionális gyakorlati képzési programjaiban. Doktori PhD értekezés. Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2015. DOI azonosító: 10.17625/NKE.2015.018

Budapest, 2023. október 27.

Fazekas Ferenc alezredes  
egyetemi tanársegéd

### **TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM271
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Tervezés és döntéshozatal I.
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Planning and Decision Making I.
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 3 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% gyakorlat, 50 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** NKE HHK Katonai vezetői mesterképzési szak
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Fazekas Ferenc alezredes, egyetemi tanársegéd
  - 7.1. Törzsszolgálati modul felelős:** Fazekas Ferenc alezredes
  - 7.2. Kiképzési modul felelős:** Dr. Szabó Sándor alezredes
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1. össz óraszám/félév:**
    - 8.1.1. nappali munkarend: 56 tanóra (28 EA + 0 SZ + 28 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: -
  - 8.2. heti óraszám - nappali munkarend:** 4 tanóra, ugyanakkor 28 tanóra megszakítás nélkül 5 oktatási napra elosztva.
  - 8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők:** ---
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy két modulból áll, egy törzsszolgálati és egy kiképzési modul.

A törzsszolgálat modul tartalma: a törzsek rendeltetése, felépítése, működése, a törzsszolgálat alapjai; a törzskultúra, a törzsek munkarendje; a hatékony törzsmunka személyi és technikai feltételei; a törzsmunka okmányrendszere és a törzsértekezletek, szabványos műveleti jelek alkalmazása; a műveleti környezet alapjai.

A kiképzési modul tartalma: a MH és NATO kiképzési irányelvek, katonai kiképzés rendszere, katonai andragógia alapelvei, rövid, középtávú kiképzéstervezés, kiképzéstámogató rendszerek, éves kiképzés tervezés folyamata, e-learning alapismeretek.

**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):**

The course consists of two modules: the staff work module and the training module.

The staff work module deals with: the function, structure and operation of military staffs and the basics of military staff work; flow and quality of military staff work; the personal and technical requirements of effective staff work; the documents made during staff work and the staff meetings; usage of standardized operational graphics; the basics of operational environment.

The training module deals with: HDF and NATO military training directives and military training systems, principles of military andragogy, short and medium term training planning, training support systems, process of annual training planning, e-learning indoctrination.

## **10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

### **Tudása:**

- Ismeri szakterülete átfogó tárgykörének általános és specifikus jellemzőit, legfontosabb irányait és pontosan kidolgozott határait, a terület legfontosabb összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát, a szakterületnek a rokon szakterületekhez való kapcsolódását.
- Jól ismeri a hadelmélet és a katonai műveletek szaknyelvét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait, legfontosabb formáit, módszereit, illetve technikáit magyarul és angol nyelven egyaránt
- Érti a hadtörténelem, a harc- és hadműveletek törvényszerűségeit, összefüggéseit.
- Ismeri a küldetésorientált vezetés sajátosságait, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, a katonai döntéshozatali folyamatot, valamint a szükséges mértékben rendelkezik alkalmazott pszichológiai ismeretekkel.
- Ismeri a harci, a harci támogató, valamint a harci kiszolgáló támogató tevékenységek sajátosságait, valamint vezetés-irányítási szempontból érti a támogató-támogatott viszonyrendszert.
- Ismeri a hadtudomány szakterületére vonatkozó legújabb magyar és külföldi elméleteit, fontosabb fejlődési irányait, valamint a vonatkozó transz-, multi- és interdiszciplináris kapcsolódási pontokat.

### **Képességei:**

- Átfogó megközelítéssel, komplex problémakezelési képességekkel rendelkezik, képes a nagyfokú információfeldolgozásra.
- Képesség az újszerű problémamegoldásokat támogató rendszergondolkodásra, a változásra és annak tervezésére.
- Legalább egy idegen nyelvet képes megfelelően alkalmazni szakterületén
- Alkalmas konkrét helyzetben a helyi célok és teendők körültekintő meghatározására, a végrehajtás feltételei biztosításának figyelembevételével.
- Képes az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó elképzelések alapfokú analízisére, az összefüggések szintetikus megfogalmazására és adekvát értékelő tevékenységre.
- Feladatai ellátása során képes a küldetésorientált vezetésben rejlő lehetőségeket, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, valamint a katonai döntéshozatali folyamatot a mindenkorai körülményekhez igazítva, alkotó módon alkalmazni.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes összefegyvernemi, valamint összhaderőnemi gyakorlatok megtervezésére és levezetésére, a hadműveleti művészet alapvetéseinek gyakorlatban történő alkalmazására.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes zászlóalj, valamint zászlóalj harccsoport vezetésére, dandártörzsben vezető beosztás ellátására, hadosztálytörzsben és magasabb vezetési szinten különböző törzsbeosztások betöltésére.
- Képes az összhaderőnemi műveletekben résztvevő alegységek, egységek, valamint kötelékek tevékenységének megtervezésére, megszervezésére és irányítására, különböző törzstájékoztatók levezetésére, valamint eligazítások anyagainak elkészítésére.

### **Attitűdje:**

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és

- szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakmai álláspontjának képviselésével bátran és felelősségteljesen vesz részt munkaszervezetének működtetésében, a szakmai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában és megvalósításában.
- Rendelkezik azokkal a személyiségjegyekkel – önálló gondolkodás, problémafelismerés, felelősségtudat, mérlegelési és döntési képesség –, amelyek alkalmassá teszik a vezetői feladatok ellátására.
- Fontosnak tartja a működési (műveleti) környezet komplex jelenségeinek harcászati-hadműveleti szemléletű megközelítését.
- Munkavégzésére a feladatra koncentrált problémamegoldás, alkalmazkodóképesség, rugalmasság jellemző.
- Elkötelezett az elvek és irányelvek középszintű megfogalmazásában, a harcászati-hadműveleti gondolkodás gyakorlatba ültetésében.
- Az összhaderőnemi műveletek elméleti és gyakorlati problémáit tudományos igényességgel közelíti meg, a megoldási alternatívák kidolgozásában innovatív, személyes és közösségi szerepében példamutató.
- Az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját tudományos igénnyel és módszerekkel elemzi, a vezetett szervezet munkarendjét és munkamódszerét a hatékonyság és a hatásosság szem előtt tartásával a folyamatosan korszerűsíti.

#### **Autonómiaja és felelőssége:**

- Önálló kezdeményező döntéshozatali képességgel, illetve személyes felelősségvállalással rendelkezik a döntések környezeti és társadalmi hatásaiért a szakmai feladatok teljesítésének megtervezése és végrehajtása során.
- Megszerzett ismereteit saját szervezete életének, szervezeti kultúrájának javítása érdekében alkalmazza.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.

#### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

##### **Knowledge:**

- He/she is familiar with the general and specific characteristics of the comprehensive subject of his/her field of expertise, its most important directions and precisely elaborated boundaries, the most important connections, theories and terminology of his/her field of expertise, and its connection to related fields.
- He/she is proficient in the terminology of the military theory and operations, in the particularities of the written and spoken forms of communication, its main forms, methods and techniques either in Hungarian or English languages.
- He/she understands the principles and relationships of military history, and operations.
- He/She knows the theory, main principles, and laws of armed combat and the execution of military operations, as well as understands their military and military-historical contexts.
- He/she knows the peculiarities of mission command, the steps of tactical and operational level planning, the military decision-making process and, to the extent necessary, possesses knowledge of applied psychology.
- He/she knows the peculiarities of combat, combat support, and combat service support activities, and in terms of command and control, understands the supported/supporting relationship.
- In reference to the area of expertise he/she knows the newest domestic and international theories of military science, their most important directions of development, and the respective trans-, multi, and interdisciplinary points of connection.

##### **Capabilities:**

- He/she is capable of a comprehensive approach, has complex problem



- management skills, is capable of a high degree of information processing.
- He/she is capable of thinking in a system that supports novel problem solutions, of changing and planning for it.
  - He/she is capable of properly applying at least one foreign language in his/her field of expertise.
  - He/she is able to conduct systematical thinking that enables novel problem solving, to change and to plan it.
  - He/she is able to adequately use at least one foreign language in his/her field of expertise.
  - He/she is capable to prudently assign local goals and activities in a concrete situation taking the ensuring of the conditions of execution into consideration.
  - He/she is capable to the basic analysis of ideas consisting the knowledge base of the given field of expertise, the synthetic formulation of relationships and to proper assessment activity.
  - In the execution of tasks he/she is able to adjust and creatively apply the possibilities inherent in mission command, the steps of tactical and operational level planning, and the military decisionmaking process to the prevailing circumstances.
  - He/she knows and accurately uses Hungarian military terminology and English military terminology with sufficient proficiency, is aware of the peculiarities of written and spoken communication and their most important forms, methods and techniques
  - Based on his/her operational-tactical level knowledge he/she is able to plan and execute combined arms and joint exercises, and apply the basic principles of operational art in practice.
  - Based on his/her operational-tactical level knowledge he/she is able to plan and execute combined arms and joint exercises, and apply the basic principles of operational art in practice.
  - He/she is able to plan, organise and direct the activities of sub-units, units and formations taking part in joint operations, to chair staff briefings, and to prepare respective documents.

**Attitude:**

- His/ her personal attitude is characterized by having a developed professional identity and sense of vocation, which he/she undertakes towards the professional and wider social community.
- His/ her personal attitude is characterized by boldly and responsibly participating in the operation of his/her work organization, in the elaboration, discussion and implementation of professional concepts when representing his/her professional position
- His/ her personal attitude is characterized by the personality traits – independent thinking, problem recognition, sense of responsibility, ability to weigh and make decisions – that make him/her suitable for leadership tasks
- His/her labor can be described by task-oriented problem solving, adaptability and flexibility.
- He/she is devoted to articulating middle-level principles and guidance and putting the tactical-operational thinking into practice.
- He/she approaches theoretical and practical problems of joint operations in a scientific way, is innovative in the elaboration of alternative solutions, and exemplary in personal and community role.
- He/she analyses the operations of the commanded sub-unit/ department (staff) with a scientific approach and methodology, and continuously modernises the working rhythm and working method of the organisation by focusing on efficiency and effectiveness.

**Autonomy and responsibility:**

- He/she has the ability to take independent initiative in decision-making and to

advocate for decisions and take personal responsibility for the environmental and social impacts of decisions in planning and implementing the performance of professional tasks in disaster management.

- He/she applies the acquired knowledge to improve the life and organizational culture of his/her own organization.
- In the respective positions, as a result of responsibility and authority, he/she conducts professional activities independently, and in reaching organisational objectives he/she cooperates with team members by taking advantage of theoretical and practical knowledge.

**11. Előtanulmányi követelmények: –**

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

**12.1. Törzsszolgálat modul (Staff Work Module) – 28 elméleti óra**

- 12.1.1. Bevezetés (*Introduction*).
- 12.1.2. Törzsek kialakulása, feladata, törzsszolgálat (*The origin of military staffs, their tasks and military staff work*).
- 12.1.3. Okmányok, jelentések, értekezletek (*documents, reports, meetings*)
- 12.1.4. Szabványos műveleti jelek és alkalmazásuk; (*Standardized operational graphics and their usage*).
- 12.1.5. Szeminárium (*Seminar*).
- 12.1.6. A műveleti környezet, a művelettervezés alapjai; (*Operational environment, fundamentals of operational planning*).
- 12.1.7. Szeminárium (*Seminar*)

**12.2. Kiképzési modul (Training Module) – 28 gyakorlati óra**

- 12.2.1. Bevezetés; Az MH és a NATO kiképzési és felkészítési rendszer (*Introduction; HDF and NATO training and preparation systems*).
- 12.2.2. Katonai kiképzési terminológia (*Military training terminology*).
- 12.2.3. A kiképzés célja, helye, szerepe az MH szakmai felkészítési rendszerében, (*The aim, role and place of the military training in the HDF professional preparation system*).
- 12.2.4. A kiképzés rendszerszemlélete a kiképzés rendszere, (*The system based view military training, the system of military training*).
- 12.2.5. Elemzés, a kiképzési követelmények meghatározása, (*Analyzing, determination of military training requirements*).
- 12.2.6. A kiképzés tervezése, szervezése, a kiképzés tartalmi összetevőinek kidolgozása, (*The planning and organizing methods of military training, the elaborating of the context and framework military training*).
- 12.2.7. A kiképzői, instruktori feladatrendszer, (*The military instructor's task system*).
- 12.2.8. Távközpontú rendszerek, „e-learning” oktatási segédanyagok fejlesztése, (*The e-learning system, development of e-learning tutoring support materials*).
- 12.2.9. NATO/nemzeti ellenőrző-értékelő programok (TACEVAL, CREVAL) helye, szerepe az MH kiképzési rendszerében, (*NATO evaluation and assessment system (TACEVAL, CREVAL) and their roles in the HDF preparation system*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** A szak indításától függően, évenként az oktatás első szemeszterében.

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgatónak a tanórák legalább 4/5-én jelen kell lennie, az ezt meghaladó hiányzás esetén a félév teljesítése csak a tantárgyfelelős által meghatározott pluszfeladat elvégzése esetén írható alá.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Mivel modulrendszerben, többnyire egymást követő oktatási napokon történik az oktatás ezért ismeretellenőrző foglalkozás nem tervezett.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

**16.2. Az értékelés:**

A félév értékelése kollokvium – szóbeli vizsga. A Tanszék felkészülési kérdéseket ad ki. A vizsga tartalmát az előadáson elhangzottak és az alább felsorolt kötelező és ajánlott irodalom alkotja.

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a kollokviumi szóbeli vizsga legalább elégséges szintű teljesítése.

**17. Irodalomjegyzék:**

**17.1. Kötelező irodalom:**

1. Ált/44. A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrínája, 2018.
2. Ált/216 A Magyar Honvédség Törzsszolgálati szabályzata II. rész, 2016.
3. ATP-3.2.2. ED B, Command and Control of Allied Land Forces, NSO, 2016.
4. MH Kiképzési Doktrína - A Magyar Honvédség kiadványa, 2012;
5. NATO MC 458/2 Education, Training, Exercise and Evaluation (ETEE) Policy, 2009.

**17.2. Ajánlott irodalom:**

1. AJP-01 EDF, Allied Joint Doctrine, NSO, 2022.
2. AJP-5 EDA, Allied Joint Doctrine for the Planning of Operations, NSO, 2019.
3. APP-6 EDD, Joint Military Symbology, NSO, 2017.
4. NATO Bi-SC 80-6 Lessons Learned Directive, 2011.
5. NATO Lessons Learned Handbook, 2016.

Budapest, 2023. október 27.

Fazekas Ferenc alezredes  
egyetemi tanársegéd

### **TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM272
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Tervezés és döntéshozatal II.
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Planning & Decision Making II.
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 7 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 56% gyakorlat, 42 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** NKE HHK egyetemi mesterképzési szakok (MSc)
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Szabó Sándor alezredes, egyetemi adjunktus, PhD
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév:
    - 8.1.1. nappali munkarend: 98 tanóra (56 EA + 0 SZ + 42 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: -
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 4 tanóra, ugyanakkor 54 tanóra három alkalommal három egymást követő oktatási napra megszakítás nélkül tervezve.
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** Az MH és NATO hadműveleti és harcászati szintű művelettervezési irányelvek, a NATO Comprehensive Operations Planning Directive (COPD) művelettervezési-, a NATO APP-28 Tactical Planning for Land Forces katonai döntéshozatali eljárásrendek, az MH Műveleti Vezetési Rendszerének (MVR) alapjául szolgáló harcászati és hadműveleti szintű művelettervezési szakaszok feladatrendszere. Az MH és NATO gyakorlattervezési irányelvek, a NATO (BI-SC 075-003) gyakorlattervezési eljárásrend, az MH és a NATO Gyakorlattervezés I-IV. szakasz feladatrendszere, a hazai és külföldi gyakorlatok jogi és befogadó nemzeti támogatás folyamata, az MH és NATO értékelési irányelvek és a tapasztalat feldolgozás rendszere.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** The HDF and NATO operational and tactical level operations planning procedures including NATO Comprehensive Operations Planning Directive (COPD) and NATO APP-28 Tactical Planning for Land Forces based staff methods, the HDF Operational Management System related operational and tactical level operation planning. The HDF and NATO Exercise Planning guidelines, NATO (BI-SC 075-003) Exercise Planning Procedures, the HDF and NATO Exercise Planning including stages I-IV. and related planning tasks, the process of legal and host nation supports concerning both international and national military exercises, the HDF and NATO evaluation directives and the Lessons Learned system.
- 10. Előrendő kompetenciák (magyarul):**  
**Tudása:**

- Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
- Ismeri a harci, a harci támogató, valamint a harci kiszolgáló támogató tevékenységek sajátosságait, valamint vezetés-irányítási szempontból érti a támogató-támogatott viszonyrendszert.
- Ismeri a hadtudomány szakterületére vonatkozó legújabb magyar és külföldi elméleteit, fontosabb fejlődési irányait, valamint a vonatkozó transz-, multi- és interdiszciplináris kapcsolódási pontokat.
- Ismeri a küldetésorientált vezetés sajátosságait, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, a katonai döntéshozatali folyamatot, valamint a szükséges mértékben rendelkezik alkalmazott pszichológiai ismeretekkel.
- Ismeri a védelmi és biztonsági tevékenységek, a különleges jogrendi, valamint a szakterületére vonatkozó államigazgatási jogi, a nemzetközi jogi és a hadijogi szabályozást, továbbá a vonatkozó etikai normákat.
- Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.
- Ismeri a lokális, regionális és globális biztonságpolitikai viszonyokat és folyamatokat, valamint a főbb nemzetközi szervezeteket (NATO, EU, ENSZ, EBESZ, Afrikai Unió és egyéb nemzetközi szervezetek) és azok működését.
- Ismeri a honvédelem és a hadügy szempontjából meghatározó politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs folyamatokat és multikulturális sajátosságokat, valamint azok egymáshoz való viszonyát.

#### **Képességei:**

- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.
- Transz-, multi- és interdiszciplináris megközelítéssel képes feltárni és innovatív módon alkalmazható elméletté és gyakorlattá formálni a honvédelem és a hadügy, valamint saját tevékenysége törvényi, jogi alapjainak átfogó rendszerét.
- Feladatai ellátása során képes a küldetésorientált vezetésben rejlő lehetőségeket, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, valamint a katonai döntéshozatali folyamatot a mindenkori körülményekhez igazítva, alkotó módon alkalmazni.
- Vezetői ismeretei, jártassága, valamint szaktudása birtokában képes a rá bízott honvédelmi szervezet tevékenységét hatékonyan és meghatározó módon tervezni, szervezni és küldetésorientált módon vezetni.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes a kialakult helyzet elemzésére, döntések előkészítésére és meghozatalára, valamint a fegyveres testületek és a polgári szervek vezetőivel, képviselőivel való érdemi együttműködésre.
- Hadműveleti-harcászati, valamint műszaki-technikai ismeretei birtokában képes a különböző rendszeresített haditechnikai eszközök és fegyverrendszerek alkalmazásának lehetőségeit és korlátait helyesen megítélni.
- Tartós nem fegyveres külszolgálati beosztásokban, valamint nemzetközi válságreagáló műveletekben és harctéri körülmények között képes mindenkori beosztása ellátására, a nemzetközi partnerekkel való sikeres együttműködésre.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes összefegyvernemi, valamint összhaderőnemi gyakorlatok megtervezésére és levezetésére, a hadműveleti művészet alapvetéseinek gyakorlatban történő alkalmazására.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes zászlóalj, valamint zászlóalj harccsoport vezetésére, dandártörzsben vezető beosztás ellátására,

hadosztálytörzsben és magasabb vezetési szinten különböző törzsbeosztások betöltésére.

- Képes az összhaderőnemi műveletekben résztvevő alegységek, egységek, valamint kötelékek tevékenységének megtervezésére, megszervezésére és irányítására, különböző törzstájékoztatók levezetésére, valamint eligazítások anyagainak elkészítésére.

#### **Attitűdje:**

- Az összhaderőnemi műveletek elméleti és gyakorlati problémáit tudományos igényességgel közelíti meg, a megoldási alternatívák kidolgozásában innovatív, személyes és közösségi szerepében példamutató.
- Az összhaderőnemi műveletekben részt vevő alegységek, egységek és kötelékek tevékenységének tervezése, szervezése és irányítása terén kezdeményező szerepet vállal, tudatosan alkalmazza a küldetésorientált vezetést.
- Szakmai hivatástudata magas szintű és fejlett, az alárendeltek tevékenységének begyakorlásához szükséges szimulációk, gyakorlatok, törzsgyakorlások tervezése, szervezése, végrehajtása és értékelése terén kezdeményező és elkötelezett.
- Az összhaderőnemi műveletekben az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját a vonatkozó jogszabályok, valamint etikai és erkölcsi normák teljeskörű figyelembevételével hajtja végre.
- Az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját tudományos igénnyel és módszerekkel elemzi, a vezetett szervezet munkarendjét és munkamódszerét a hatékonyság és a hatásosság szem előtt tartásával a folyamatosan korszerűsíti.

#### **Autonómiaja és felelőssége:**

- Beosztásaiban nagyfokú önállósággal, a mindenkori körülmények figyelembe vételével hajtja végre a feladatok elemzését és értékelését, a megoldási változatok kidolgozása során támaszkodik általános és szakmai tudására.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.
- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.

#### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

##### **Knowledge:**

- To be familiar with the theory, the main principles and laws of armed combat and the conduct of military operations, and understands their military and historical context.
- To have knowledge of the characteristics of combat, combat support and combat service support activities and an understanding of the support-support relationship from a command and control perspective.
- To have knowledge of the latest Hungarian and foreign theories in the field of military science, major trends and relevant trans-, multi- and interdisciplinary interfaces.
- To be familiar with the characteristics of mission-oriented leadership, the stages of combat and operational planning, the military decision-making process.
- To have knowledge of defence and security activities, specific legislation, administrative law, international law, military law and relevant ethical standards relevant field of competence.
- To be familiar with the specific research methods required for the study of war, war theory and operations, and with the ways in which the practical implications of theoretical issues can be developed.
- To have knowledge about local, regional and global security policy contexts and processes, as well as with the main international organisations (NATO, EU, UN, OSCE, African Union and other international organisations) and their functioning.

- To be familiar with the political, military, economic, social and information processes and multicultural specificities relevant to defence and warfare and their interrelationships.

#### **Capabilities:**

- To be able to interpret complex international political, military, economic, social and information events and phenomena in an objective way, based on knowledge of military and social sciences.
- To be able to explore and innovatively apply a trans-, multi- and interdisciplinary approach to the theory and practice of defence and military affairs and the overall system of legal and juridical foundations of his/her own activities.
- To be able to apply the potential of mission-oriented leadership, the steps of combat and operational planning and the military decision-making process in a creative manner, adapted to the prevailing circumstances.
- To be able to plan, organise and lead in an effective and decisive mission-oriented manner the activities of the defence organisation to which he/she is assigned.
- To be able to analyse the situation, prepare and take decisions and cooperate effectively with the leaders and representatives of the armed forces and civilian bodies.
- To be able to correctly assess the possibilities and limitations of the use of the various military equipment and weapon systems systematically employed.
- Ability to perform duties in sustained non-armed foreign service assignments and in international crisis response operations and in combat conditions, and to cooperate successfully with international partners.
- The ability to plan and execute component and joint force exercises and to apply the basic principles of the art of war in practice, based on his/her knowledge of operational warfare.
- To be able to lead a battalion and a battalion battle group, to hold a brigade staff leadership position, to hold various staff positions at battalion staff and higher levels of command.
- To be able to plan, organise and direct the activities of sub-units, units and detachments involved in overall force operations, to conduct various staff briefings and to prepare briefing material.

#### **Attitude:**

- To approach theoretical and practical problems of operations with scientific rigour, is innovative in developing alternatives, and exemplary in his personal and community role.
- To take the initiative in planning, organising and directing the activities of sub-units, units and formations involved in the overall force operations, consciously applying mission-oriented leadership.
- To have high level of professionalism and professional, initiative and commitment in planning, organising, conducting and evaluating simulations, exercises and exercises necessary for the practice of the activities of subordinates.
- To analyse the performance of the subunit/section (staff) with scientific diligence and methods and shall continuously modernise the work organisation and working methods of the organisation under his/her command with a view to efficiency and effectiveness.

#### **Autonomy and responsibility:**

- To carry out analysis and evaluation of tasks with a high degree of autonomy, taking into account the prevailing circumstances, and draws on his/her general and professional knowledge to develop solutions.
- To be able to exercise the autonomy conferred on responsibilities and powers, and to mobilise his/her theoretical and practical knowledge in cooperation with the other members of the team in order to achieve the organisational objectives.

- To be able to express professional opinion independently in decision-making situations and to take responsibility for the complex effects and other consequences of his/her decisions.

**11. Előtanulmányi követelmények: ---**

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

- 12.1.** Bevezetés; Az MH és a NATO művelettervezési rendszer (*Introduction; HDF and NATO operation planning systems*).
- 12.2.** Művelettervezési terminológia (*Operation planning terminology*).
- 12.3.** Az MH és a NATO harcászati szintű művelettervezési eljárásrendje (*HDF and NATO tactical level planning procedures*).
- 12.4.** Az MH és a NATO hadműveleti szintű művelettervezési eljárásrendje (*HDF and NATO operational level operation planning procedures*).
- 12.5.** A harcászati és hadműveleti szintű művelettervezés szakaszai (*Stages of operation planning*).
- 12.6.** A művelettervezési dokumentumok rendszere (*The system of operation lanning documents*).
- 12.7.** Bevezetés; Az MH és a NATO kiképzési rendszer (*Introduction; HDF and NATO training systems*).
- 12.8.** Gyakorlattervezési terminológia (*Exercise planning terminology*).
- 12.9.** Az MH és a NATO gyakorlattervezési eljárás (*The HDF and NATO exercise planning procedures*).
- 12.10.** A gyakorlattervezés szakaszai és fázisai (*Stages and phases of exercise planning*).
- 12.11.** A gyakorlattervezési dokumentumok rendszere (*The system of exercise planning documents*).
- 12.12.** A gyakorlatok jogi támogatása (*The legal support of military exercises*).
- 12.13.** A gyakorlatokbefogadó nemzeti támogatása (*The host nation support of military exercises*).
- 12.14.** MH és NATO értékelési irányelvek és a tapasztalat feldolgozás rendszere (*The HDF and NATO evaluation directives and the Lessons Learned system*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/második félév

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgatónak a tanórák legalább 4/5-én jelen kell lennie, az ezt meghaladó hiányzás esetén a félév teljesítése csak a tantárgyfelelős által meghatározott pluszfeladat elvégzése esetén írható alá.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:** Mivel modulrendszerben, többnyire egymást követő oktatási napokon történik az oktatás ezért ismeretellenőrző foglalkozás nem tervezett.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.



### **16.2. Az értékelés:**

A félév értékelése kollokvium – szóbeli vizsga. A Tanszék felkészülési kérdéseket ad ki. A vizsga tartalmát az előadáson elhangzottak és az alább felsorolt kötelező és ajánlott irodalom alkotja.

### **16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a kollokviumi szóbeli vizsga legalább elégséges szintű teljesítése.

## **17. Irodalomjegyzék:**

### **17.1. Kötelező irodalom:**

1. Ált/216 A Magyar Honvédség Törzsszolgálati szabályzata II. rész;
2. APP-28 Tactical Planning for Land Forces Edition A Version 1 NOV 2019;
3. Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive – COPD V3.0 15 January 2021;
4. Ált – 224/197MH Gyakorlattervezési Útmutató, 2017;
5. MH Kiképzési Doktrína - A Magyar Honvédség kiadványa, 2012;

### **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. AJP-5 Allied Joint Doctrine for the Planning of Operations Ed A Ver 2. MAY 2019
2. NATO MC 458/2 Education, Training, Exercise and Evaluation (ETEE) Policy, 2009;
3. NATO BI-SC 075-003 Collective Training and Exercise Directive (CT&ED), 2013;

Budapest, 2023. október 24.

Dr. Szabó Sándor alezredes  
egyetemi adjunktus

### **TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM721
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Szakmai csapatgyakorlat
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Battle Staff Training
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 2 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100% gyakorlat, 0 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** NKE HHK egyetemi mesterképzési szakok (MSc)
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Szabó Sándor alezredes, egyetemi adjunktus
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév:
    - 8.1.1. nappali munkarend: 56 tanóra (0 EA + 0 SZ + 56 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: ---
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: az 56 tanóra 10 oktatási napra megszakítás nélkül tervezve.
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: ---
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** A NATO Comprehensive Operations Planning Directive (COPD) és APP-28 Tactical Planning for Land Forces NATO katonai döntéshozatali irányelvek, illetve az MH Műveleti Vezetési Rendszer (MVR) elemét alkotó harcászati- és hadműveleti szintű művelettervezésseljárásrend részleges törzsgyakorlás keretén belül történő gyakoroltatása.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** The NATO Comprehensive Operations Planning Directive (COPD) and APP-28 Tactical Planning for Land Forces based military decision making policies and the HDF Operation Conduct System related tactical and operational level operation planning directive combined practicing in the frame of partial battle staff training.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**  
**Tudása:**
  - Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
  - Ismeri a harci, a harci támogató, valamint a harci kiszolgáló támogató tevékenységek sajátosságait, valamint vezetés-irányítási szempontból érti a támogató-támogatott viszonyrendszert.
  - Ismeri a hadtudomány szakterületére vonatkozó legújabb magyar és külföldi elméleteit, fontosabb fejlődési irányait, valamint a vonatkozó transz-, multi- és interdiszciplináris kapcsolódási pontokat.

- Ismeri a küldetésorientált vezetés sajátosságait, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, a katonai döntéshozatali folyamatot, valamint a szükséges mértékben rendelkezik alkalmazott pszichológiai ismeretekkel.
- Ismeri a védelmi és biztonsági tevékenységek, a különleges jogrendi, valamint a szakterületére vonatkozó államigazgatási jogi, a nemzetközi jogi és a hadijogi szabályozást, továbbá a vonatkozó etikai normákat.
- Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.
- Ismeri a lokális, regionális és globális biztonságpolitikai viszonyokat és folyamatokat, valamint a főbb nemzetközi szervezeteket (NATO, EU, ENSZ, EBESZ, Afrikai Unió és egyéb nemzetközi szervezetek) és azok működését.
- Ismeri a honvédelem és a hadügy szempontjából meghatározó politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs folyamatokat és multikulturális sajátosságokat, valamint azok egymáshoz való viszonyát.

### **Képességei:**

- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.
- Transz-, multi- és interdiszciplináris megközelítéssel képes feltárni és innovatív módon alkalmazható elméletté és gyakorlattá formálni a honvédelem és a hadügy, valamint saját tevékenysége törvényi, jogi alapjainak átfogó rendszerét.
- Feladatai ellátása során képes a küldetésorientált vezetésben rejlő lehetőségeket, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, valamint a katonai döntéshozatali folyamatot a mindenkori körülményekhez igazítva, alkotó módon alkalmazni.
- Vezetői ismeretei, jártassága, valamint szaktudása birtokában képes a rá bízott honvédelmi szervezet tevékenységét hatékonyan és meghatározó módon tervezni, szervezni és küldetésorientált módon vezetni.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes a kialakult helyzet elemzésére, döntések előkészítésére és meghozatalára, valamint a fegyveres testületek és a polgári szervek vezetőivel, képviselőivel való érdemi együttműködésre.
- Hadműveleti-harcászati, valamint műszaki-technikai ismeretei birtokában képes a különböző rendszeresített haditechnikai eszközök és fegyverrendszerek alkalmazásának lehetőségeit és korlátait helyesen megítélni.
- Tartós nem fegyveres külszolgálati beosztásokban, valamint nemzetközi válságreakáló műveletekben és harctéri körülmények között képes mindenkor beosztása ellátására, a nemzetközi partnerekkel való sikeres együttműködésre.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes összefegyvernemi, valamint összhaderőnemi gyakorlatok megtervezésére és levezetésére, a hadműveleti művészet alapvetéseinek gyakorlatban történő alkalmazására.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes zászlóalj, valamint zászlóalj harccsoport vezetésére, dandártörzsben vezető beosztás ellátására, hadosztálytörzsben és magasabb vezetési szinten különböző törzsbeosztások betöltésére.
- Képes az összhaderőnemi műveletekben résztvevő alegységek, egységek, valamint kötelékek tevékenységének megtervezésére, megszervezésére és irányítására, különböző törzstájékoztatók levezetésére, valamint eligazítások anyagainak elkészítésére.

**Attitűdje:**

- Az összhaderőnemi műveletek elméleti és gyakorlati problémáit tudományos igényességgel közelíti meg, a megoldási alternatívák kidolgozásában innovatív, személyes és közösségi szerepében példamutató.
- Az összhaderőnemi műveletekben részt vevő alegységek, egységek és kötelékek tevékenységének tervezése, szervezése és irányítása terén kezdeményező szerepet vállal, tudatosan alkalmazza a küldetésorientált vezetést.
- Szakmai hivatástudata magas szintű és fejlett, az alárendeltek tevékenységének begyakorlásához szükséges szimulációk, gyakorlatok, törzsgyakorlások tervezése, szervezése, végrehajtása és értékelése terén kezdeményező és elkötelezett.
- Az összhaderőnemi műveletekben az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját a vonatkozó jogszabályok, valamint etikai és erkölcsi normák teljeskörű figyelembevételével hajtja végre.
- Az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját tudományos igénnyel és módszerekkel elemzi, a vezetett szervezet munkarendjét és munkamódszerét a hatékonyság és a hatásosság szem előtt tartásával a folyamatosan korszerűsíti.

**Autonómiája és felelőssége:**

- Beosztásaiban nagyfokú önállósággal, a mindenkori körülmények figyelembe vételével hajtja végre a feladatok elemzését és értékelését, a megoldási változatok kidolgozása során támaszkodik általános és szakmai tudására.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.
- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.

**Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):****Knowledge:**

- To be familiar with the theory, the main principles and laws of armed combat and the conduct of military operations, and understands their military and historical context.
- To have knowledge of the characteristics of combat, combat support and combat service support activities and an understanding of the support-support relationship from a command and control perspective.
- To have knowledge of the latest Hungarian and foreign theories in the field of military science, major trends and relevant trans-, multi- and interdisciplinary interfaces.
- To be familiar with the characteristics of mission-oriented leadership, the stages of combat and operational planning, the military decision-making process.
- To have knowledge of defence and security activities, specific legislation, administrative law, international law, military law and relevant ethical standards relevant field of competence.
- To be familiar with the specific research methods required for the study of war, war theory and operations, and with the ways in which the practical implications of theoretical issues can be developed.
- To have knowledge about local, regional and global security policy contexts and processes, as well as with the main international organisations (NATO, EU, UN, OSCE, African Union and other international organisations) and their functioning.
- To be familiar with the political, military, economic, social and information processes and multicultural specificities relevant to defence and warfare and their interrelationships.

**Capabilities:**

- To be able to interpret complex international political, military, economic, social and information events and phenomena in an objective way, based on knowledge of military and social sciences.
- To be able to explore and innovatively apply a trans-, multi- and interdisciplinary approach to the theory and practice of defence and military affairs and the overall system of legal and juridical foundations of his/her own activities.
- To be able to apply the potential of mission-oriented leadership, the steps of combat and operational planning and the military decision-making process in a creative manner, adapted to the prevailing circumstances.
- To be able to plan, organise and lead in an effective and decisive mission-oriented manner the activities of the defence organisation to which he/she is assigned.
- To be able to analyse the situation, prepare and take decisions and cooperate effectively with the leaders and representatives of the armed forces and civilian bodies.
- To be able to correctly assess the possibilities and limitations of the use of the various military equipment and weapon systems systematically employed.
- Ability to perform duties in sustained non-armed foreign service assignments and in international crisis response operations and in combat conditions, and to cooperate successfully with international partners.
- The ability to plan and execute component and joint force exercises and to apply the basic principles of the art of war in practice, based on his/her knowledge of operational warfare.
- To be able to lead a battalion and a battalion battle group, to hold a brigade staff leadership position, to hold various staff positions at battalion staff and higher levels of command.
- To be able to plan, organise and direct the activities of sub-units, units and detachments involved in overall force operations, to conduct various staff briefings and to prepare briefing material.

**Attitude:**

- To approach theoretical and practical problems of operations with scientific rigour, is innovative in developing alternatives, and exemplary in his personal and community role.
- To take the initiative in planning, organising and directing the activities of sub-units, units and formations involved in the overall force operations, consciously applying mission-oriented leadership.
- To have high level of professionalism and professional, initiative and commitment in planning, organising, conducting and evaluating simulations, exercises and exercises necessary for the practice of the activities of subordinates.
- To analyse the performance of the subunit/section (staff) with scientific diligence and methods and shall continuously modernise the work organisation and working methods of the organisation under his/her command with a view to efficiency and effectiveness.

**Autonomy and responsibility:**

- To carry out analysis and evaluation of tasks with a high degree of autonomy, taking into account the prevailing circumstances, and draws on his/her general and professional knowledge to develop solutions.
- To be able to exercise the autonomy conferred on responsibilities and powers, and to mobilise his/her theoretical and practical knowledge in cooperation with the other members of the team in order to achieve the organisational objectives.
- To be able to express professional opinion independently in decision-making situations and to take responsibility for the complex effects and other consequences of his/her decisions.

**11. Előtanulmányi követelmények: –**

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

- 12.1. Bevezetés; STARTEX helyzetbeállítás (*Introduction; STARTEX brief including Scenario and ORBAT*).
- 12.2. Helyzetismeret kialakítás, (*Initial situational awareness of a potential/actual crisis*).
- 12.3. Előzetes hadműveleti értékelés és lehetőségelemzés (*Operational appreciation of the strategic environment*).
- 12.4. Küldetéselemzés, (*Operational estimates mission analysis*).
- 12.5. Tényező elemzés, (*Factor analysis*).
- 12.6. Kockázatelemzés, (*Risk assessment*).
- 12.7. Súlypontelemzés, (*Center of gravity analysis*).
- 12.8. Műveleti elgondolás (dizájn) kialakítás (*Operational design development*).
- 12.9. Cselekvési változatok kidolgozása (*Course of action development*).
- 12.10. Műveletterv kidolgozás, terv aktiválás, végrehajtás elemzés, átmenet/kivonás (*Operation plan development, execution, transition*).
- 12.11. A törzsgyakorlás zárása, értékelése (*ENDEX, AAR, evaluation*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: félévente/második félév**

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgatónak a tanórák 100 %-án jelen kell lennie, hiányzás esetén a félév teljesítése csak a tantárgyfelelős által meghatározott pluszfeladat elvégzése esetén írható alá.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

Mivel modulrendszerben, egymást követő oktatási napokon történik az oktatás ezért ismeretellenőrző foglalkozás nem tervezett.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

**16.2. Az értékelés:**

Gyakorlati jegy, 5 fokozatú értékelés. A gyakorlati jegy a törzsgyakorlás során a hallgató által mutatott hadműveleti szintű művelettervezési kompetenciaszint alapján kerül meghatározásra.

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és a legalább elégséges gyakorlati jegy.

**17. Irodalomjegyzék:**

**17.1. Kötelező irodalom:**

- 1. Ált/216 A Magyar Honvédség Törzsszolgálati szabályzata II. rész;
- 2. APP-28 Tactical Planning for Land Forces Edition A Version 1 NOV 2019;
- 3. Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive – COPD V3.0 15 January 2021;

**17.2. Ajánlott irodalom:**

1. AJP-5 Allied Joint Doctrine for the Planning of Operations Ed A Ver 2. MAY 2019
2. NATO MC 458/2 Education, Training, Exercise and Evaluation (ETEE) Policy, 2009;
3. NATO BI-SC 075-003 Collective Training and Exercise Directive (CT&ED), 2013;

Budapest, 2023. október 24.

Dr. Szabó Sándor alezredes  
egyetemi adjunktus

## II. Diplomamunka tantárgyak

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM**  
**Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

### TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM901
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Diplomamunka készítés I.
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Thesis Work I.
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 3 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 67 % gyakorlat, 33 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** katonai vezetői mesterképzési szak
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Forgács Balázs alezredes, egyetemi docens
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév:
    1. nappali munkarend: 42 (14 EA + 0 SZ + 28 GY)
    2. levelező munkarend: –
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: változó (csoportos kontaktórák, egyéni feladatok)
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: –
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** Diplomamunka téma kidolgozása egyéni munkaterv alapján, egyéni felkészülés, irodalomfeldolgozás, rendszeres konzultációk segítségével a dolgozat befejezése.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** Development of a thesis topic based on an individual work plan, individual preparation, literary processing, regular consultations to complete the dissertation.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

**Tudása:**

  - Ismeri a hadtudomány szakterületére vonatkozó legújabb magyar és külföldi elméleteit, fontosabb fejlődési irányait, valamint a vonatkozó transz-, multi- és interdiszciplináris kapcsolódási pontokat.
  - Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.

**Képességei:**

  - Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.



**Attitűdje:**

- Szakmai hivatástudata magas szintű és fejlett, az alárendeltek tevékenységének begyakorlásához szükséges szimulációk, gyakorlatok, törzsgyakorlások tervezése, szervezése, végrehajtása és értékelése terén kezdeményező és elkötelezett.

**Autonómiája és felelőssége:**

- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.

**Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):****Knowledge:**

- In reference to the area of expertise he/she knows the newest domestic and international theories of military science, their most important directions of development, and the respective trans-, multi, and interdisciplinary
- He/she knows the special research methodologies to conduct research in military affairs, military theory, military operations, and is skilled in means to elaborate the practical aspects of principal matters.

**Capabilities:**

- Based on the knowledge of military and social science he/she is able to objectively interpret complex international political, military, economic, social, and informational events and phenomena.

**Attitude:**

- His/her sense of professional vocation is on high level and developed, is initiator and committed to the planning, organisation and execution of simulations, exercises, and staff trainings of subordinates.

**Autonomy and responsibility:**

- He/she represents his/her professional opinion in situations of decision independently, and takes responsibility for the complex effects and other consequences of the decisions made.

**11. Előtanulmányi követelmények: -****12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

**12.1.** A tudományos kutatás elmélete (*The theory of scientific research*) – 14 kontaktóra

**12.2.** A tudományos kutatás gyakorlata – a témaválasztástól függően (*The practice of scientific research – as depending on chosen topics*) – 28 kontaktóra

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** 1. szemeszter

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:** A hallgató – a félév végi aláírás megszerzéséért – köteles az elméleti foglalkozások legalább 75 %-án (min. 11 kontaktóra) részt venni. Tartós távolmaradás indokolt esetben (orvosi, szolgálati) pótolható, amely pótlás egyéni megbeszélés szerint történik.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:** Beadandó feladatok (a választott diplomamunkához illeszkedő szakirodalmi gyűjtés, diplomamunka témavázlat) meghatározott határidőkre (szakirodalmi gyűjtés a szorgalmi időszak 5. hete, diplomamunka témavázlat a szorgalmi időszak 10. hete) való elkészítése

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

### **16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

A feladatok határidőkre történő teljesítése (előrehaladást bemutató diplomamunkaváltozatok).

### **16.2. Az értékelés:**

Félévközi értékelés, évközi érték, ötfokozatú értékeléssel. A beadott szakirodalmi gyűjtéssel és a diplomamunka témavázlattal szemben támasztott formai és tartalmi követelmények teljesítése.

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges (2) eredmény elérése.

## **17. Irodalomjegyzék:**

### **17.1. Kötelező irodalom:**

1. Témakör szerint egyénileg

### **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Eco, Umberto: Hogyan írjunk szakdolgozatot. Budapest: Kairosz, 1996.
2. Gócze István: A tudományelmélet és kutatómódszertan alapjai. ZMNE, Bp., 2010.
3. Hornyacsek Júlia: A tudományos kutatás elmélete és módszertana: szakkönyv tudományos munkát végzők és doktori tanulmányokat folytatók számára. Budapest: Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, 2014.
4. Sasvári Péter – Urbanovics Anna: A tudományos publikálás alapjai. Budapest, NKE, 2019.
5. Gyurgyák János: A tudományos írás alapjai. Budapest: Osiris, 2019.

Budapest, 2023. október 25.

Dr. Forgács Balázs alezredes  
egyetemi docens

### **TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM905
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Diplomamunka készítés II.
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Thesis Work II.
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 3 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100 % gyakorlat, 0 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** NKE HHK Katonai vezetői mesterképzési szak
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Holecz József alezredes, egyetemi tanársegéd
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1. össz óraszám/félév:**
    - 8.1.1. nappali munkarend: 42 (0 EA + 0 SZ + 42 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: 0
  - 8.2. heti óraszám 3 nappali munkarend:** Egyéni konzultáció és alkalmankénti csoportos megbeszélések egyeztetett időpontban.
  - 8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők:** –
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** Diplomamunka téma kidolgozása egyéni munkaterv alapján, egyéni felkészülés, irodalomfeldolgozás, rendszeres konzultációk segítségével a dolgozat befejezése.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** Development of a thesis topic based on an individual work plan, individual preparation, literary processing, regular consultations to complete the dissertation.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

**Tudása:**

  - Ismeri szakterülete átfogó tárgykörének általános és specifikus jellemzőit, legfontosabb irányait és pontosan kidolgozott határait, a terület legfontosabb összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát, a szakterületnek a rokon szakterületekhez való kapcsolódását.
  - Jól ismeri a hadelmélet és a katonai műveletek szaknyelvét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait, legfontosabb formáit, módszereit, illetve technikáit magyarul és angol nyelven egyaránt.
  - Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
  - Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.

**Képességei:**

- Képes arra, hogy a kellő szakmai elhivatottság birtokában és a közzolgálati életpályán elvárt szakmai és emberi standardok szerint szolgálja a közjót és a köz érdekét.
- Képes az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó elképzelések alapfokú analizisére, az összefüggések szintetikus megfogalmazására és adekvát értékelő tevékenységre.
- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival.

**Attitűdje:**

- Rendelkezik azokkal a személyiségjegyekkel – önálló gondolkodás, problémafelismerés, felelősségtudat, mérlegelési és döntési képesség –, amelyek alkalmassá teszik a vezetői feladatok ellátására.
- Munkavégzése során önmagával szemben is kritikus és nyitott a megalapozott kritikai észrevételekre, amely szakmai értékrendjét tovább fejleszti.
- Fontosnak tartja a működési (műveleti) környezet komplex jelenségeinek harcászati-hadműveleti szemléletű megközelítését.
- Az összhaderőnemi műveletek elméleti és gyakorlati problémáit tudományos igényességgel közelíti meg, a megoldási alternatívák kidolgozásában innovatív, személyes és közösségi szerepében példamutató.

**Autonómiaja és felelőssége:**

- Jelentős mértékű önállósággal rendelkezik átfogó és speciális szakmai kérdések kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Megszerzett ismereteit saját szervezete életének, szervezeti kultúrájának javítása érdekében alkalmazza.
- Beosztásaiban nagyfokú önállósággal, a mindenkori körülmények figyelembevételével hajtja végre a feladatok elemzését és értékelését, a megoldási változatok kidolgozása során támaszkodik általános és szakmai tudására.
- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.

**Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):****Knowledge:**

- He/she is familiar with the general and specific characteristics of the comprehensive subject of his/her field of expertise, its most important directions and precisely elaborated boundaries, the most important connections, theories and terminology of his/her field of expertise, and its connection to related fields.
- He/she knows well the technical language of military theory and military operations, the characteristics, most important forms, methods and techniques of written and spoken language communication in both Hungarian and English.
- He/she knows the theory of conducting armed combat and operations, their major principles and statutory regulations, and understands their strategic and military historical interconnectedness.
- He/she knows the special research methodologies to conduct research in military affairs, military theory, military operations, and is skilled in means to elaborate the practical aspects of principal matters.

**Capabilities:**

- He/she is capable of serving the common good and the public interest with the necessary professional commitment and in accordance with the professional and human standards expected in a career in public service.
- Capable of basic analysis of the ideas that make up the knowledge system of the given field, synthetic formulation of connections and adequate evaluation activities.
- Based on the knowledge of military and social science he/she is able to objectively interpret complex international political, military, economic, social, and informational events and phenomena.
- He/she knows and accurately uses Hungarian and acceptably English military terminology, is aware of the peculiarities of written and spoken communication with its most important forms, methods and techniques.

**Attitude:**

- His/ her personal attitude is characterized by the personality traits – independent thinking, problem recognition, sense of responsibility, ability to weigh and make decisions – that make him/her suitable for leadership tasks.
- His/ her personal attitude is characterized by being critical of him/herself and open to well-founded critical comments in the course of his/her work, which further develops his/her professional values.
- Considers it important to approach the complex phenomena of the operational (operational) environment from a combat-operational point of view.
- He/she approaches theoretical and practical problems of joint operations with a scientific pretension, is innovative in the elaboration of solution alternatives, and exemplary in personal and community role.

**Autonomy and responsibility:**

- To elaborate comprehensive and special professional issues, represent and justify professional views.
- He/she applies his acquired knowledge in order to improve the life and organizational culture of his own organization.
- In the respective positions, in accordance with actual circumstances, he/she conducts the analysis and evaluation of tasks with a great degree of self-sufficiency by taking advantage of general and specific knowledge in the elaboration of the courses of action.
- He/she represents his/her professional opinion in situations of decision independently, and takes responsibility for the complex effects and other consequences of the decisions made.

**11. Előtanulmányi követelmények: ---****12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

**12.1.** A témaválasztástól függően (*Depending on chosen topics*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/második félév**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:** Az előírt konzultációkon való részvétel, melyet a hallgató a konzulenssel pontosít, illetve hajt végre. Ezek meglétéről külön okmány készül a Tanulmányi- és vizsgaszabályzatnak megfelelően. Az órákon a részvétel nem kötelező, a tantárgy a diplomamunka elkészítését, a konzultációk végrehajtását és a kutatómunka folytatását támogatja.**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:** Az elkészített, konzultációkra szánt diplomamunka-változatok elkészítése.

## **16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

### **16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az előírt konzultációk végrehajtása és a diplomamunka Neptunra történő határidőre történő feltöltése.

### **16.2. Az értékelés:**

Gyakorlati jegy. A diplomamunka kidolgozása, az előrehaladást bemutató diplomamunka-változatok leadása és a leadott diplomamunka értékelése.

### **16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges gyakorlati jegy.

## **17. Irodalomjegyzék:**

### **17.1. Kötelező irodalom:**

1. Témakör szerint egyénileg

### **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot. PARTVONAL, 2012.

Budapest, 2023. október 27.

Holecz József alezredes  
egyetemi tanársegéd

### III. Törzsanyagot nem képező tantárgyak

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM**  
**Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

#### TANTÁRGYI PROGRAM

- 1. A tantárgy kódja:** HKTSKM11
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Katonai testnevelés I. M
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Military Physical Education I.M
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 2 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100 % gyakorlat,
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** NKE HHK katonai mesterképzési szakok
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Katonai Testnevelési és Sportközpont
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Bánszki Gábor alezredes Katonai Testnevelési és Sportközpont központvezető
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév: 28
    - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 0 SZ + 28 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: -
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: differenciált oktatás felmerülő egyéni sajátosságok figyelembe vételével
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** Kondicionális képességek fejlesztése, Úszás, vízi kiképzés, Módszertan  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** Improving physical skills. Swimming technics. Methodics of trainings.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

**Tudása:**

  - Rendelkezzék a fizikai képességei fejlesztésének vagy szinten tartásának ismeretével.

**Képességei:**

  - Rendelkezzék az állóképesség és az erő-állóképesség megfelelő szintjével.

**Attitűdje:**

  - Nyitott ismereteinek gyarapítása iránt
  - Munkájában és emberi kapcsolataiban megbízhatóság jellemzi.

**Autonómiája és felelőssége:**

  - Tisztában van döntéseinek, tevékenységének az alegységének egészére gyakorolt hatásaival, következményeivel.

## **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

### **Knowledge:**

- To possess the knowledge of improving physical skills.

### **Capabilities:**

- To possess the skills of endurance and power-endurance.

### **Attitude:**

- Open-minded, reliable at work and in his or her relationships.

### **Autonomy and responsibility:**

- To know the effect and consequences of his/her decisions and acts.

## **11. Előtanulmányi követelmények:---**

## **12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):<sup>1</sup>**

**12.1.** Általános hatású és sokoldalúan fejlesztő szabad- és szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok (*Basic exercises of gymnastics*).

**12.2.** Természetes mozgások: Menetek, Futások. Ugrások. Dobások. Emelések és hordások. Mászások, függeszkedések (*Practising natural movements*).

**12.3.** Kiegészítő gyakorlatok szereken (*Additional exercises*).

**12.4.** A mellúszás technikájának elsajátítása, úszó-állóképesség fejlesztése (*Technic of breaststroke, improving swim-endurance*).

**12.5.** A fizikai felkészítés, edzéselmélet alapjai (*Physical training, methodics of training*).

**12.6.** Fizikai állapotfelmérés (*Physical tests*).

## **13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: I. félév**

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:** A tanórák 70%-án történő aktív részvétel elengedhetetlen. A hallgatók életkorának és nemének megfelelő fizikai állapotfelmérő (3200m síkfutás, fekvőtámasz, felülés) minimumszintjének teljesítése szükséges. Max 30%-ot lehet hiányozni. Ennél több hiányzás esetén a tantárgyat oktató határozza meg a pótlás mikéntjét. (pl. más foglalkozáson történő részvétel, versenylátogatás, edzslátogatás stb.)

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:** A gyakorlati bemutatások során a hallgatók életkorának és nemének megfelelő fizikai állapotfelmérő tesztek (3200m síkfutás, fekvőtámasz, felülés vagy alternatív mozgásforma) teljesítése.

A bemutatásra a szemeszter során az alapos felkészülés után kerül sor és sikertelenség esetén két esetben újra próbálható.

Az elégséges értékeléshez mozgásformánként el kell érni a minimum pontszámot, valamint az összesített pontszám tekintetében el kell érni a minimális 220 pontot. 255-289 pont közepes, 290-324 pont jó, 325-360 pont jeles osztályzatot jelent.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:** Az aláírás feltétele tanórák 70%-án történő aktív részvétel. valamint az elégséges értékeléshez mozgásformánként el kell érni a minimum pontszámot, valamint az összesített pontszám tekintetében el kell érni a minimális 220 pontot.

### **16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

---

<sup>1</sup> Az egyes foglalkozások esetében elegendő a foglalkozás témájának (címének) beírása magyar és angol nyelven. A további, részletesebb leírás lehetőség, de nem kötelező. Ugyanakkor a foglalkozás tartalmának kibontása segít a félévközi követelmények későbbi megfogalmazásában is (visszaulással).



Az aláírás feltétele tanórák 70%-án történő aktív részvétel, valamint az elégséges értékeléshez mozgásformánként el kell érni a minimum pontszámot, valamint az összesített pontszám tekintetében el kell érni a minimális 220 pontot.

#### **16.2. Az értékelés:**

Gyakorlati jegy megszerzése: Az elégséges értékeléshez mozgásformánként el kell érni a minimum pontszámot, valamint az összesített pontszám tekintetében el kell érni a minimális 220 pontot. 255-289 pont közepes, 290-324 pont jó, 325-360 pont jeles osztályzatot jelent.

#### **16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

Az aláírás és a legalább elégséges osztályzat megszerzése.

### **17. Irodalomjegyzék:**

#### **17.1. Kötelező irodalom:**

1. A Magyar Honvédség Katonai Testnevelés Kiképzés és Sportbajnokságok szabályzata (A Magyar Honvédség Kiadványa 2017)

#### **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Nádori László: Az edzés elmélete és módszertana MTE jegyzet 1991
2. Arolt Imre: Az úszás oktatása Sport kiadó 1979

Budapest, 2023. október 24.

Bánszki Gábor alezredes

## **TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKTSKM12
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Katonai testnevelés II. M
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Military Physical Education II.M
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 2 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100 % gyakorlat,
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** Katonai Vezető, Katonai Üzemeltetés-, Katonai műveleti logisztika mesterképzési szak
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Katonai Testnevelési és Sportközpont
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Bánszki Gábor alezredes Katonai Testnevelési és Sportközpont központvezető
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév: 28
    - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 0 SZ + 28 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: -
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: differenciált oktatás a felmerülő egyéni sajátosságok figyelembe vételével.
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** Katonai sportok, Természetes és mesterséges akadályok leküzdése, Kézigránát hajítás, Önvédelmi ismeretek. Kardvívás  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** Military sports, Completing natural and artificial obstacles, Handgranade throwing, Close combat, Fencing
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

**Tudása:**

  - Rendelkezzék a fizikai képességei fejlesztésének vagy szinten tartásának ismeretével. Ismerje az alapvető katonai közelharc technikákat. Ismerje a kardvívás alapelemeit.

**Képességei:**

  - Rendelkezzék az állóképesség és az erő-állóképesség megfelelő szintjével. Legyen képes az akadályok leküzdésére. Legyen képes a kézigránát megfelelő technikával történő elhajítására.

**Attitűdje:**

  - Nyitott ismereteinek gyarapítása iránt
  - Munkájában és emberi kapcsolataiban megbízhatóság jellemzi.

**Autonómiája és felelőssége:**

- Tisztában van döntéseinek, tevékenységének az alegységének egészére gyakorolt hatásaival, következményeivel.

### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

#### **Knowledge:**

- To possess the knowledge of improving physical skills. To have the knowledge of basic technic of military close combat and fencing.

#### **Capabilities:**

- To possess the skills of endurance and power-endurance. Ability of getting obstacles over. Capability of throwing handgranade with appropriate technic.

#### **Attitude:**

- Open-minded, reliable at work and in his or her relationships.

#### **Autonomy and responsibility:**

- To know the effect and consequences of his/her decisions and acts.

### **11. Előtanulmányi követelmények: ---**

### **12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):<sup>2</sup>**

- 12.1.** Katonai sportok: A katonai sporttevékenységek biztonsági rendszabályai. A versenyek, sportbajnokságok szabályai (*Military sports. Safety regulations of military sport activities. Competition rules*)
- 12.2.** Természetes és mesterséges akadályok leküzdése (*Completing natural and artificial obstacles*).
- 12.3.** Kiegészítő gyakorlatok szereken (*Additional exercises*).
- 12.4.** Kézigránát hajítás: Kézigránát cél és távdobás, fekvő, térdelő és álló testhelyzetből (*Handgranade throwing: throwing projectiles to the target and distance, from lying, kneeling and standing position*).
- 12.5.** Katonai közelharc. Önvédelmi ismeretek (*Military close combat. Selfdefence technics*).
- 12.6.** Kardvívás (*Fencing with sword*).
- 12.7.** Fizikai állapotfelmérés (*Physical tests*).

### **13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: II. félév**

### **14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:** A tanórák 70%-án történő aktív részvétel elengedhetetlen. A hallgatók életkorának és nemének megfelelő fizikai állapotfelmérő (3200m síkfutás, fekvőtámasz, felülés) minimumszintjének teljesítése szükséges. Max 30%-ot lehet hiányozni. Ennél több hiányzás esetén a tantárgyat oktató határozza meg a pótlás mikéntjét. (pl. más foglalkozáson történő részvétel, versenylátogatás, edzéslátogatás stb.)

### **15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:** A gyakorlati bemutatások során a hallgatók életkorának és nemének megfelelő fizikai állapotfelmérő tesztek (3200 m síkfutás, fekvőtámasz, felülés vagy alternatív mozgásforma) teljesítése.

A bemutatásra a szemeszter során az alapos felkészülés után kerül sor és sikertelenség esetén két esetben újra próbálható.

<sup>2</sup> Az egyes foglalkozások esetében elegendő a foglalkozás témájának (címének) beírása magyar és angol nyelven. A további, részletesebb leírás lehetőség, de nem kötelező. Ugyanakkor a foglalkozás tartalmának kibontása segít a félévközi követelmények későbbi megfogalmazásában is (visszaulással).

Az elégséges értékeléshez mozgásformánként el kell érni a minimum pontszámot, valamint az összesített pontszám tekintetében el kell érni a minimális 220 pontot. 255-289 pont közepes, 290-324 pont jó, 325-360 pont jeles osztályzatot jelent.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:** Az aláírás feltétele tanórák 70%-án történő aktív részvétel. valamint az elégséges értékeléshez mozgásformánként el kell érni a minimum pontszámot, valamint az összesített pontszám tekintetében el kell érni a minimális 220 pontot.

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás feltétele tanórák 70%-án történő aktív részvétel. valamint az elégséges értékeléshez mozgásformánként el kell érni a minimum pontszámot, valamint az összesített pontszám tekintetében el kell érni a minimális 220 pontot.

**16.2. Az értékelés:**

Gyakorlati jegy megszerzése: Az elégséges értékeléshez mozgásformánként el kell érni a minimum pontszámot, valamint az összesített pontszám tekintetében el kell érni a minimális 220 pontot. 255-289 pont közepes, 290-324 pont jó, 325-360 pont jeles osztályzatot jelent.

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

Az aláírás és a legalább elégséges osztályzat megszerzése.

**17. Irodalomjegyzék:**

**17.1. Kötelező irodalom:**

1. A Magyar Honvédség Katonai Testnevelés Kiképzés és Sportbajnokságok szabályzata (A Magyar Honvédség Kiadványa 2017)

**17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Vincze J. Közelharc BJKMF jegyzet 1998
3. Eleki-Kovács: A közelharc mozgásanyagához szükséges testi képességek és fejlesztésük lehetőségei – Szentendre: KLKF, 1996
4. Eleki-Kovács: A katonai közelharc eszközös technikái – Szentendre: KLKF, 1997
5. Szepesi László: Vívástanulás csoportban –Dialog Campus kiadó 2007

Budapest, 2024. október 24.

Bánszki Gábor alezredes,

## IV. Szabadon választható tantárgyak

### NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar

#### TANTÁRGYI PROGRAM

1. **A tantárgy kódja:** HKINFM27
2. **A tantárgy megnevezése (magyarul):** Védelmi informatika
3. **A tantárgy megnevezése (angolul):** Defense informatics
4. **Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1. 2 kredit
  - 4.2. a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0 % gyakorlat, 100 % elmélet
5. **A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** NKE HHK Katonai vezetői mesterszak
6. **Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Informatikai Tanszék
7. **A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. habil. Négyesi Imre ezredes, egyetemi docens, PhD
8. **A tanórák száma és típusa**
  - 8.1. **össz óraszám/félév:** 28
    - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 SZ + 0 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: nincs
  - 8.2. heti óraszám - nappali munkarend: 2
  - 8.3. Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: –
9. **A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** A védelmi informatika és a kapcsolódó szakterületek alapfogalmainak, szerepének, eszközrendszerének, valamint tevékenységrendszerének alapvető feladatainak és rendjének megismertetése. A védelmi informatika alapjai. A védelmi informatika elmélete és eszközrendszere. Katonai informatikai rendszerek és alkalmazások. Az informatika helye és szerepe a vezetésben. Az információvédelem alapjai.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** Introduction to the basic concepts, roles, tools and functions of defense IT and related disciplines. Basics of Defense Information Technology. Theory and toolset of defense informatics. Military IT systems and applications. The place and role of informatics in management. Basics of Information Protection.
10. **Elérendő kompetenciák (magyarul):**  
**Tudása:**
  - Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
  - Ismeri a harci, a harci támogató, valamint a harci kiszolgáló támogató tevékenységek sajátosságait, valamint vezetés-irányítási szempontból érti a támogató-támogatott viszonyrendszert.

- Ismeri a hadtudomány szakterületére vonatkozó legújabb magyar és külföldi elméleteit, fontosabb fejlődési irányait, valamint a vonatkozó transz-, multi- és interdiszciplináris kapcsolódási pontokat.
- Ismeri a küldetésorientált vezetés sajátosságait, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, a katonai döntéshozatali folyamatot, valamint a szükséges mértékben rendelkezik alkalmazott pszichológiai ismeretekkel.
- Ismeri a védelmi és biztonsági tevékenységek, a különleges jogrendi, valamint a szakterületére vonatkozó államigazgatási jogi, a nemzetközi jogi és a hadijogi szabályozást, továbbá a vonatkozó etikai normákat.
- Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.
- Ismeri a lokális, regionális és globális biztonságpolitikai viszonyokat és folyamatokat, valamint a főbb nemzetközi szervezeteket (NATO, EU, ENSZ, EBESZ, Afrikai Unió és egyéb nemzetközi szervezetek) és azok működését.
- Ismeri a honvédelem és a hadügy szempontjából meghatározó politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs folyamatokat és multikulturális sajátosságokat, valamint azok egymáshoz való viszonyát.

### **Képesség:**

- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.
- Transz-, multi- és interdiszciplináris megközelítéssel képes feltárni és innovatív módon alkalmazható elméletté és gyakorlattá formálni a honvédelem és a hadügy, valamint saját tevékenysége törvényi, jogi alapjainak átfogó rendszerét.
- Feladatai ellátása során képes a küldetésorientált vezetésben rejlő lehetőségeket, a harcászati és a hadműveleti szintű tervezés lépéseit, valamint a katonai döntéshozatali folyamatot a mindenkori körülményekhez igazítva, alkotó módon alkalmazni.
- Vezetői ismeretei, jártassága, valamint szaktudása birtokában képes a rá bízott honvédelmi szervezet tevékenységét hatékonyan és meghatározó módon tervezni, szervezni és küldetésorientált módon vezetni.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes a kialakult helyzet elemzésére, döntések előkészítésére és meghozatalára, valamint a fegyveres testületek és a polgári szervek vezetőivel, képviselőivel való érdemi együttműködésre.
- Hadműveleti-harcászati, valamint műszaki-technikai ismeretei birtokában képes a különböző rendszeresített haditechnikai eszközök és fegyverrendszerek alkalmazásának lehetőségeit és korlátait helyesen megítélni.
- Tartós nem fegyveres külszolgálati beosztásokban, valamint nemzetközi válságreagáló műveletekben és harctéri körülmények között képes mindenkori beosztása ellátására, a nemzetközi partnerekkel való sikeres együttműködésre.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes összefegyvernemi, valamint összhaderőnemi gyakorlatok megtervezésére és levezetésére, a hadműveleti művészet alapvetéseinek gyakorlatban történő alkalmazására.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes zászlóalj, valamint zászlóalj harccsoport vezetésére, dandártörzsben vezető beosztás ellátására, hadosztálytörzsben és magasabb vezetési szinten különböző törzsbeosztások betöltésére.

- Képes az összhaderőnemi műveletekben résztvevő alegységek, egységek, valamint kötelékek tevékenységének megtervezésére, megszervezésére és irányítására, különböző törzstájékoztatók levezetésére, valamint eligazítások anyagainak elkészítésére.

#### **Attitűd:**

- Az összhaderőnemi műveletek elméleti és gyakorlati problémáit tudományos igényességgel közelíti meg, a megoldási alternatívák kidolgozásában innovatív, személyes és közösségi szerepében példamutató.
- Az összhaderőnemi műveletekben részt vevő alegységek, egységek és kötelékek tevékenységének tervezése, szervezése és irányítása terén kezdeményező szerepet vállal, tudatosan alkalmazza a küldetésorientált vezetést.
- Szakmai hivatástudata magas szintű és fejlett, az alárendelt tevékenységének begyakorlásához szükséges szimulációk, gyakorlatok, törzsgyakorlások tervezése, szervezése, végrehajtása és értékelése terén kezdeményező és elkötelezett.
- Az összhaderőnemi műveletekben az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját a vonatkozó jogszabályok, valamint etikai és erkölcsi normák teljesskörű figyelembevételével hajtja végre.
- Az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját tudományos igénnyel és módszerekkel elemzi, a vezetett szervezet munkarendjét és munkamódszerét a hatékonyság és a hatásosság szem előtt tartásával a folyamatosan korszerűsíti.

#### **Autonómia és felelősség:**

- Beosztásaiban nagyfokú önállósággal, a mindenkori körülmények figyelembe vételével hajtja végre a feladatok elemzését és értékelését, a megoldási változatok kidolgozása során támaszkodik általános és szakmai tudására.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.
- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.
- Beosztásai ellátásához szükséges fizikai adottságokat és képességeket példamutatóan fenntartja, az életkora szerinti fizikai kondicionális képességi követelmény teljesítésének eleget tesz, a fizikai alkalmasság évenkénti ellenőrzésére felkészül.

#### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

##### **Knowledge:**

- Knows the theory, main principles and legalities of conducting armed combat and military operations, and understands their military and military historical context.
- He/she knows the peculiarities of combat, combat support and combat service support activities, and understands the system of relationships between supporters and supporters from the point of view of leadership and management.
- Knows the latest Hungarian and foreign theories in the field of military science, their most important development directions, as well as the relevant trans-, multi- and interdisciplinary connection points.
- Knows the specifics of mission-oriented leadership, the steps of planning at the combat and operational levels, the military decision-making process, and has the necessary knowledge of applied psychology.
- Is familiar with defence and security activities, the specific legal order, as well as public administration law, international law and military law regulations, and the relevant ethical standards.

- He is familiar with the specific research methods required for the study of military affairs, the theory of war and military operations, and knows how to develop the practical aspects of theoretical issues.
- Knows the local, regional and global security conditions and processes, as well as the main international organisations (NATO, EU, UN, OSCE, African Union and other international organisations) and their functioning.
- Understand the political, military, economic, social and informational processes and multicultural characteristics relevant to national defence and military affairs, and their interrelationships.

**Capabilities:**

- Based on his knowledge of military and social sciences, he is able to objectively interpret complex international political, military, economic, social and information events and phenomena.
- With a trans-, multi- and interdisciplinary approach, he is able to innovatively explore and shape the comprehensive system of legal and juridical foundations of national defence and military affairs, as well as his own activities, into applicable theory and practice.
- In the performance of his duties, he is able to creatively apply the possibilities inherent in mission-oriented leadership, combat and operational level planning, and the military decision-making process, adapted to current circumstances.
- With his managerial knowledge, skills and experience, he is able to plan, organise and direct the activities of the national defence organisation entrusted to him effectively and decisively in a mission-oriented manner.
- He knows and uses Hungarian and acceptable English military language, knows the characteristics, main forms, methods and techniques of written and oral communication.
- With his operational-warfare knowledge, he is able to analyse the situation, prepare and take decisions, as well as cooperate effectively with the leaders and representatives of the armed forces and civilian authorities.
- With his operational-warfare and technical-technical knowledge, he is able to correctly assess the possibilities and limitations of the use of various regulated military equipment and weapon systems.
- In permanent non-armed foreign service positions, as well as in international crisis response operations and battlefield conditions, he is able to fulfil his current position and cooperate successfully with international partners.
- With his operational and combat skills, he is able to plan and conduct all-arms and all-army exercises and apply the fundamentals of operational art in practice.
- With his operational and combat skills, he is capable of commanding a battalion and a battalion combat group, of holding a leading position in a brigade, of holding various staff positions in a division and at a higher level of command.
- Capable of planning, organising and directing the activities of subunits, units and formations participating in joint military operations, conducting various staff briefings and preparing briefing material.

**Attitude:**

- Approaches the theoretical and practical problems of joint force operations with scientific rigour, is innovative in developing alternative solutions, and is exemplary in his personal and community role.
- He takes the initiative in planning, organising and directing the activities of subunits, units and formations involved in joint military operations and consciously applies mission-oriented leadership.
- His professional awareness is high and advanced, and he is proactive and committed in the planning, organisation, execution and evaluation of simulations, exercises and core training required to practice the activities of his subordinates.



- In joint military operations, the subunit/department (tribe) he leads will carry out its work in full compliance with relevant laws and ethical and moral standards.
- Analyzes the work of the subunit/department (tribe) he/she leads using scientific methods and techniques, and continuously modernises the work order and working method of the organisation he/she leads with a view to efficiency and effectiveness.

**Autonomy and responsibility:**

- In his positions, he analyses and evaluates tasks with a high degree of independence, taking into account current circumstances, and relies on his general and professional knowledge to develop solutions.
- Because of his/her responsibilities and authority, he/she carries out professional activities independently in his/her positions, mobilising his/her theoretical and practical knowledge in cooperation with other members of the group in order to achieve the organisation's objectives.
- Independently expresses professional opinion in decision-making situations and takes responsibility for the complex effects and other consequences of decisions.
- Maintains in an exemplary manner the physical attributes and abilities necessary for the performance of his/her duties, fulfils the physical fitness requirements appropriate to his/her age and prepares for the annual physical fitness examination.

**11. Előtanulmányi követelmények:** nincs

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. (magyarul) Description of the subject, curriculum (English):**

- 12.1.** A katonai informatika alapjai, eszközszerkezete (*Basics of military informatics and its system of tools*).
- 12.2.** Katonai informatikai rendszerek, alkalmazások (*Basics of military informatics and its system of tools*).
- 12.3.** Informatikai szolgáltatások, tevékenységek (*IT services, activities*).
- 12.4.** A katonai vezető informatikai feladatai (*Military chief's IT responsibilities*).
- 12.5.** A tábori C2 rendszer bemutatása (*Introducing the camp C2 system*).
- 12.6.** Informatikai szolgáltatások helyzetének megítélése (*Assessment of IT Services Status*).
- 12.7.** Informatikai helyzetmegítélés és követelmények kidolgozása (*IT situation assessment and requirements development*).
- 12.8.** Informatikai szolgáltatások fejlesztési irányainak meghatározása (*Defining directions for development of IT services.*).
- 12.9.** Informatikai szolgáltatások fejlesztési irányainak meghatározása (*Defining directions for development of IT services*).
- 12.10.** Civil és katonai hálózatalapú infokommunikációs technológiák (*Civil and military network-based infocommunication technologies*).
  - 12.10.1. A katonai műveletek információs környezete, az információs műveletek elméleti alapjai (*Information environment of military operations, theoretical basis of information operations*).
- 12.11.** A kibertér értelmezése, struktúrája, a kibertéri műveletek értelmezése (*Interpretation, structure of cyberspace, interpretation of cyberspace operations*).
- 12.12.** Kibertéri technikai információs képességek (*Cyberspace technical information capabilities*).
- 12.13.** Kibertéri kognitív befolyásolás (*Cyberspace cognitive influence*).

**12.14.** Zárthelyi dolgozat (*Closed thesis*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévenként/első félév

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató köteles a foglalkozásokon aktívan részt venni. A hallgató igazolt okkal (egészségügyi, külföldi képzési, vezénylési) az összes foglalkozás legfeljebb egynegyedéről hiányozhat. Az ezt meghaladó mértékű hiányzások a féléves aláírás megtagadását vonják maguk után. Az igazolt hiányzás pótolható az oktató által kijelölt témakörben beadott, legalább elégségesre értékelt házidolgozattal.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tantárgy évközi értékeléssel zárul. A félév során egy zárthelyi és egy beadandó dolgozat kerül ötfokozatú értékeléssel minősítésre. A hiányzó, vagy elégtelen értékelésű dolgozatok, feladatok a szorgalmi időszak végéig egy alkalommal pótolhatóak, javíthatóak. Az zárthelyi dolgozat pótlására, illetve elégtelen osztályzatról történő javítására a szorgalmi időszak végéig egy alkalommal van lehetőség az oktatóval egyeztetett időpontokban. A zárthelyi dolgozat és a beadandó dolgozat értékelése: az elért maximális pontszám 60%-ig elégtelen; 61-70%-a között elégséges; 71-80%-a között közepes; 81-90%-a között jó; e felett jeles.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon történő részvétel a 14. pontban meghatározottak szerint.

**16.2. Az értékelés:**

Az értékelés típusa: évközi értékelés. A félév során egy zárthelyi és egy beadandó dolgozat kerül ötfokozatú értékeléssel minősítésre. Az évközi értékelés eredménye a két részeredmény számtani átlaga alapján kerül meghatározásra. Ha valamelyik dolgozat eredménye elégtelen, vagy hiányzik, az évközi értékelés eredménye elégtelen. Hiányzó, vagy elégtelen értékelésű dolgozatok a szorgalmi időszak végéig egy alkalommal pótolhatóak, javíthatóak.

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:** A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges évközi értékelés.

**17. Irodalomjegyzék:**

**17.1. Kötelező irodalom:**

1. A Honvédelmi Miniszter 58/2014. (IX. 10.) HM utasítása a Magyar Honvédség Informatikai Stratégiájának kiadásáról.
2. A Honvédelmi Miniszter 39/2014. (V. 30.) HM utasítása a Magyar Honvédség Informatikai Szabályzatának kiadásáról.
3. A kapcsolódó hatályos jogszabályok (kibertér, információs műveletek stb.)

**17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Magyar Honvédség Összhaderőnemi Híradó és Informatikai Doktrína

Budapest, 2023. november 02.

Dr. Négyesi Imre ezredes  
egyetemi docens

**TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKHJITM075
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Honvédelmi jog
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Military Law
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 2 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 0 % gyakorlat, 100 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** Katonai vezetői mesterképzési szak
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Honvédelmi Jogi és Igazgatási Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Petruska Ferenc alezredes, egyetemi docens, PhD
- 8. A tanórak száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév: 28
    - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 SZ + 0 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: 0 (0 EA + 0 SZ + 0 GY)
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: jogesetmegoldás (*case study*)
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** A tantárgy oktatásának célja a honvédelem szervezetrendszerének, feladatainak és jogi szabályozóinak elsajátítása. A tárgy keretében ismertetésre kerülnek a katonák jogai és köteleességek, a katonai és honvédelmi bűncselekmények, a katonai büntetőeljárás szabályai is.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** All students and participants are to receive training on the following topics: the institutional system, tasks and regulations of national defence; the rights and duties of military staff; military offences and rules regarding military criminal procedure.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**  
**Tudása:**
  - Ismeri szakterülete átfogó tárgykörének általános és specifikus jellemzőit, legfontosabb irányait és pontosan kidolgozott határait, a terület legfontosabb összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát, a szakterületnek a rokon szakterületekhez való kapcsolódásait.
  - Ismeri szakterülete társadalomtudományi és hadtudományi elméleti és gyakorlati, általános és specifikus jellemzőit, legfontosabb fejlődési irányait, a hadtudomány interdiszciplináris kapcsolódásait.
  - Ismeri a védelmi és biztonsági tevékenységek, a különleges jogrendi, valamint a szakterületére vonatkozó államigazgatási jogi, a nemzetközi jogi és a hadijogi szabályozást, továbbá a vonatkozó etikai normákat.
  - Ismeri a lokális, regionális és globális biztonságpolitikai viszonyokat és

folyamatokat, valamint a főbb nemzetközi szervezeteket (NATO, EU, ENSZ, EBESZ, Afrikai Unió és egyéb nemzetközi szervezetek) és azok működését.

- Ismeri a honvédelem és a hadügy szempontjából meghatározó politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs folyamatokat és multikulturális sajátosságokat, valamint azok egymáshoz való viszonyát. Jól ismeri a védelem szempontjából releváns legújabb gazdaság és társadalmi folyamatokat.
- Ismeri a globális társadalmi és gazdasági folyamatokat.

### **Képességei:**

- Vezetői ismeretei, jártassága, valamint szaktudása birtokában képes a rá bízott honvédelmi szervezet tevékenységét hatékonyan és meghatározó módon tervezni, szervezni és küldetésorientált módon vezetni.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes a kialakult helyzet elemzésére, döntések előkészítésére és meghozatalára, valamint a fegyveres testületek és a polgári szervek vezetőivel, képviselőivel való érdemi együttműködésre.
- Transz-, multi- és interdiszciplináris megközelítéssel képes feltárni és innovatív módon alkalmazható elméletté és gyakorlattá formálni a honvédelem és a hadügy, valamint saját tevékenysége törvényi, jogi alapjainak átfogó rendszerét.
- Rendelkezik azokkal a személyiségjegyekkel – önálló gondolkodás, problémafelismerés, felelősségtudat, mérlegelési és döntési képesség –, amelyek alkalmassá teszik a vezetői feladatok ellátására.
- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.

### **Attitűdje:**

- Ismeri és vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják. Ez alapozza meg fejlődő hivatástudatát.
- Szakmai hivatástudata magas szintű és fejlett, az alárendeltek tevékenységének begyakorlásához szükséges szimulációk, gyakorlatok, törzsgyakorlások tervezése, szervezése, végrehajtása és értékelése terén kezdeményező és elkötelezett.
- Szakmai álláspontjának képviselőjeként bátran és felelősségteljesen vesz részt munkaszervezetének működtetésében, a szakmai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában és megvalósításában.
- Az összhaderőnemi műveletekben az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját a vonatkozó jogszabályok, valamint etikai és erkölcsi normák teljeskörű figyelembevételével hajtja végre.

### **Autonómiája és felelőssége:**

- Beosztásaiban nagyfokú önállósággal, a mindenkori körülmények figyelembe vételével hajtja végre a feladatok elemzését és értékelését, a megoldási változatok kidolgozása során támaszkodik általános és szakmai tudására.
- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.
- Megszerzett ismereteit saját szervezete életének, szervezeti kultúrájának javítása érdekében alkalmazza.
- Felelősséget vállal a munkájával és a magatartásával kapcsolatos szakmai, jogi és etikai normák és szabályok betartása terén.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.

### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

#### **Knowledge:**

- He/she knows the general and specific characteristics, main directions and well-defined boundaries of the broad subject area of the field, the main contexts, theories and terminology that underpin them, and the relationship of the field to related disciplines.
- He/she is familiar with the theoretical and practical, general and specific characteristics of his/her field of specialisation in social sciences and military science, the most important development trends and the interdisciplinary links of military science.
- He/she knows the regulations of defence and security activities, the special rule of law, the polity law of his/her area of expertise, the international martial law, and the respective ethical norms.
- He/she knows local, regional, and global security policy relationships and processes, the major international organisations (NATO, EU, UN, OSCE, African Union, and others) and their working.
- He/she knows the defining political, military, economic, social, and informational processes and the multicultural characteristics of national defence and military affairs, and the relationship among them.
- He/she is familiar with the global social and economic trends.

**Capabilities:**

- Based on his/her leadership cognition, proficiency, and professional knowledge he/she is able to plan, organise and lead, according to mission command, the activities of the military organisation under his/her responsibility.
- Based on the operational-tactical level knowledge he/she is able to analyse the actual situation, prepare and make decisions, and cooperate with representatives and leaders of armed corporations and civilian organisations.
- With a trans-, multi-, and interdisciplinary approach he/she is able to explore and, based on an innovative methodology, transform the comprehensive legal and juristic system of national defence and military affairs into applicable theory and practice.
- He/she has the personality traits - independent thinking, problem-solving, responsibility, judgement and decision-making - that make him/her capable of accomplishing management tasks.
- Based on the knowledge of military and social science he/she is able to objectively interpret complex international political, military, economic, social, and informational events and phenomena.

**Attitude:**

- He/she knows and assumes the overarching and specific relationships and professional identities that make up the specific character of his/her field, his/her personal and community role. This is the basis for his/her developing sense of vocation.
- He/she has a high and well-developed sense of professional vocation and is proactive and committed in planning, organising, implementing and evaluating simulations, exercises and exercises to practice the activities of subordinates.
- He/she is able to take part in the management of his/her work organisation, in the development, discussion and implementation of professional concepts, with courage and responsibility, representing his/her professional position.
- He/she executes the activities of subordinated sub-units / departments (staff) according to the respective provision of law by fully taking into account ethical and moral norms.

**Autonomy and responsibility:**

- In the respective positions, in accordance with actual circumstances, he/she conducts the analysis and evaluation of tasks with a great degree of self-sufficiency by taking advantage of general and specific knowledge in the elaboration of the courses of action.
- He/she represents his/her professional opinion in situations of decision independently, and takes responsibility for the complex effects and other consequences of the decisions made.

- He/she applies the knowledge they have acquired to improve the life and culture of their own organisation.
- He/she assumes responsibility for compliance with professional, legal and ethical standards and rules relating to their work and conduct.
- In the respective positions, as a result of responsibility and authority, he/she conducts professional activity independently, and in reaching organisational objectives he/she cooperates with team members by taking advantage of theoretical and practical knowledge.

**11. Előtanulmányi követelmények: ...**

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. (magyarul, angolul - English):**

- 12.1.** A honvédelmet érintő új típusú kortárs kihívások és azok szabályozási kérdései hazai és nemzetközi viszonylatban (*New types of contemporary challenges in the field of defence and their regulatory issues in the domestic and international context*).
- 12.2.** A honvédelem jogi szabályozói, az Alaptörvény honvédelemre vonatkozó rendelkezései (*Regulators of defence law, the provisions of the Fundamental Law on defence*).
- 12.3.** A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló törvény, a honvédek jogállásáról szóló törvény. A védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló törvény honvédelmi vonatkozásai. A honvédelmi kötelezettségek rendszere (*The Law of Military Defence and the Hungarian Defence Forces, the Law on the Status of the Soldiers and the military aspects of Act on the Coordination of Defence and Security Activities. System of defence obligations*).
- 12.4.** Az egyes állami szervek és a Magyar Honvédség kapcsolata. A Magyar Honvédség katasztrófavédelmi feladatai. A rendészeti szervek honvédelmi feladatai, együttműködésük a Magyar Honvédséggel (*Relations between individual state organs and the Hungarian Defence Forces. Disaster management tasks of the Hungarian Defence Forces. The defence tasks of the Police and its cooperation with the Hungarian Defence Forces*).
- 12.5.** A Magyar Honvédség és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat kapcsolata és közösen ellátott funkciói (*Relations and joint functions of the Hungarian Defence Forces and the Military National Security Services*).
- 12.6.** A NATO és EU tagságból adódó kollektív védelmi, illetve védelmi és biztonsági együttműködési kérdések és feladatok a honvédelem rendszerében (*Collective defence and security and security cooperation issues and tasks arising from NATO and EU membership of Hungary in the defence system*).
- 12.7.** A nem különleges jogrendi válsághelyzetek szabályozása és honvédelmi vonatkozásai. Az összehangolt védelmi tevékenység (*Regulation and defence aspects of low crisis situations. Coordinated defence activity*).
- 12.8.** A különleges jogrend funkciója, tartalma, jellemzői. A különleges jogrend egyes időszakai. Ahadiállapot, a szükségállapot, és a veszélyhelyzet alkotmányos szabályozása. A különleges jogrendben alkalmazható rendkívüli intézkedések. A különleges jogrend védelmi és biztonsági, illetve honvédelmi igazgatási feladatai központi, területi és helyi szinten (*Function, content and characteristics of Hungarian special legal order. Certain periods of special legal order. Constitutional regulation of state of war, state of emergency, and emergency. Extraordinary measures applicable during a special legal order*).
- 12.9.** A hivatásos, szerződéses katona, a tartalékosok fajtái, jogállásuk. Függelmi viszonyok, a parancsadás szabályai. Szolgálati jogviszony létesítése, megszüntetése, vezénylés szabályai. Fegyelmi, kártérítési és járadék szabályok (*The professional and contract soldiers, the types of reservists and their legal*

*status. Dependencies, rules of command. Establishment, termination, rules of conduct of service. Disciplinary, indemnification and annuity rules).*

**12.10.** A katona lőfegyverhasználata és egyéb kényszerítő eszközök (*Use of firearms of soldiers and other coercive measures*).

**12.11.** A katonai és honvédelmi bűncselekmények. A katonai büntetőeljárás szabályai (*Military and defence crimes. Rules of military criminal prosecution*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/első félév

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató – a félév végi aláírás megszerzéséért – köteles a foglalkozások közül legalább 22 órán részt venni. Amennyiben az elfogadható hiányzások mértékét túllépi, úgy a félév végi aláírás megtagadásra kerül. A hiányzás pótolható beadandó házidolgozattal.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A félévet záró szemináriumon zárthelyi dolgozat megírása. A dolgozat ötfokozatú értékeléssel: 50%-tól elégséges (2), 60%-tól közepes (3), 75%-tól jó (4), 90%-tól jeles érdemjeggyel. A zárthelyi dolgozat a kötelező irodalomra és az előadások anyagára épül.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott számú részvétel foglalkozásokon. A kurzus teljesítését igazoló aláírás megszerzésének feltétele a tanórákon való részvétel követelményeinek teljesítése, valamint a zárthelyi írásbeli dolgozat legalább elégséges szintű teljesítése, valamint a 15. pontban meghatározott félévközi feladat legalább elégséges szintű teljesítése.

**16.2. Az értékelés:**

A hallgató egy zárthelyi dolgozatot ír: Évközi értékelés, ötfokozatú értékeléssel: 50%-tól elégséges (2), 60%-tól közepes (3), 75%-tól jó (4), 90%-tól jeles érdemjeggyel. A zárthelyi dolgozat a kötelező irodalomra és az előadások anyagára épül..

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges (2) eredmény elérése.

**17. Irodalomjegyzék:**

**17.1. Kötelező irodalom:**

1. Bódi Stefánia – Kádár Pál – Petruska Ferenc: Jogi alapismeretek honvéd tisztjelölteknek. Nemzeti Közszerológati Egyetem, Budapest, 2014. ISBN: 978-615-5491-07-8
2. Balogh András József – Farkas Ádám – Kelemen Roland – Kereki Ádám – Lépné Balogh Krisztina – Patyi András – Pongrácz Alex – Raffay Bálint: A honvédelem jogának elméleti, történeti és kortárs kérdései. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018. ISBN 978-615-5889-73-8 (nyomtatott), ISBN 978-615-5889-74-5 (elektronikus [e-PDF])
3. Kádár Pál (szerk.) (2023): A védelmi és biztonsági szabályozás magyarországi reformja. Első kiadás. Budapest: Nemzeti Közszerológati Egyetem Védelmi-Biztonsági Szabályozási és Kormányzástani Kutatómúhely. <https://hhk.uni-nke.hu/kutatas-es-tudomanyos-elet/kutatomuhelyek/vedelmi-biztonsagi-szabalyozasi-es-kormanyzastani-kutatomuhely/tkp2021-nva-16-vedelmi-es-biztonsagi-szabalyrendszer-reform>.

## **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Hornyacsek Júlia – Kádár Pál – Keszely László – Lakatos László – Muhoray Árpád: A védelmi igazgatás működésének gyakorlati tapasztalatai napjaink kihívásainak tükrében. Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2019. ISBN: 9786155945663
2. Krizbai János (szerkesztő): Fiatal tisztek zsebkönyve. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017. ISBN 978-615-5764-08-0 (nyomtatott),
3. Hornyacsek Júlia – Kádár Pál – Keszely László – Lakatos László – Muhoray Árpád – Petruska Ferenc: A védelmi igazgatás rendszere és a honvédelmi igazgatással való kapcsolatának elméleti és gyakorlati összefüggései. Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2019. ISBN 978-615-5945-67-0 (nyomtatott), ISBN 978-615-5945-70-0 (elektronikus [e-PDF])

Budapest, 2022. február 28.

Dr. Petruska Ferenc alezredes  
egyetemi docens



### **TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKHFKTM18
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Hadijáték tervezés
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Wargame Design
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 2 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% gyakorlat, 50% elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** A Katonai Vezetői mesterképzési szakokon
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** Hadtörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténeli Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Harangi-Tóth Zoltán őrnagy, egyetemi adjunktus
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1. össz óraszám/félév:**
    - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (14 EA + 0 SZ + 14 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: 0
  - 8.2. heti óraszám - nappali munkarend:** 2 óra
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: Az egyetemi Kreatív Tanulási Osztály által összegyűjtött jó gyakorlatok gyűjteményére alapozva, az élményszerűség elérésére a foglalkozások a játékos oktatás/tanulás (Game Based Learning/Pedagogy) módszertanára épülnek. Ennek során tantermi keretek között, de egyéni/kis csoportos foglalkozások keretében, oktató komoly vagy hadijátékok felhasználásával kerül sor a tudásátadásra.
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):**

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megértsék mi a modern hadijáték, és milyen lehetőségeket biztosít a tervezésben. A tantárgy első részében az oktatók segítségével feldolgozzák az alapfogalmakat, a hadijáték tervezéshez szükséges játékelméleti és pszichológiai ismereteket, megismerik a rendelkezésre álló ingyenes szoftvereket és eljárásokat, a szükséges kellékek beszerzésének és legyártásának lehetőségeit. A tantárgy második (gyakorlati) részében megismerik a NATO és a magyar hadijátékok levezetésének és értékelésének rendjét, és csoport munkával elkészítenek egy hadműveleti vagy harcászati szintű hadijátékot, amelyet levezetnek társaik számára.

#### **A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):**

The goal of the course is to help the students understand what is a modern wargame, and how it helps to improve military planning. With the help of the teachers they understand wargaming terminology, psychology and learn the basics of game theory. During this process they use available free software and they produce every needed material for a wargame. The second part of the course is a about the conduct of NATO/National wargames, where each group of students will develop their own operational/tactical level conflict simulation.

## **10. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

### **Tudása:**

- Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.

### **Képességei:**

- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.
- Hadműveleti-harcászati ismeretei birtokában képes összefegyvernemi, valamint összhaderőnemi gyakorlatok megtervezésére és levezetésére, a hadműveleti művészet alapvetéseinek gyakorlatban történő alkalmazására.

### **Attitűdje:**

- Az összhaderőnemi műveletek elméleti és gyakorlati problémáit tudományos igényességgel közelíti meg, a megoldási alternatívák kidolgozásában innovatív, személyes és közösségi szerepben példamutató.

### **Autonómiája és felelőssége:**

- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.

## **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

### **Knowledge:**

- He/she knows the special research methodologies to conduct research in military affairs, military theory, military operations, and is skilled in means to elaborate the practical aspects of principal matters.

### **Skill:**

- Based on the knowledge of military and social science he/she is able to objectively interpret complex international political, military, economic, social, and informational events and phenomena.
- Based on his/her operational-tactical level knowledge he/she is able to plan and execute combined arms and joint exercises, and apply the basic tenets of operational art in practice.

### **Attitude:**

- He/she approaches theoretical and practical problems of joint operations with a scientific pretension, is innovative in the elaboration of solution alternatives, and exemplary in personal and community role.

### **Autonomy and Responsibility:**

- He/she represents his/her professional opinion in situations of decision independently, and takes responsibility for the complex effects and other consequences of the decisions made.

**11. Előtanulmányi követelmények:** nincsenek

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

**12.1. A hadijátékok alapfogalmai és csoportosításuk** (Wargaming terms and categories).

**12.2. A hadijátékok előkészítése, kellékei** (Wargaming preparations and tools)

**12.3. A hadijátékok levezetésének rendje, típusai** (Wargame facilitation and types of games)

**12.4. Konfliktus szimuláció elemzés 1.** (Consim analysis 1.)

**12.5. Konfliktus szimuláció elemzés 2.** (Consim analysis 2.)

**12.6. Konfliktus szimuláció elemzés 3.** (Consim analysis 3.)

**12.7. Konfliktus szimuláció elemzés 4.** (Consim analysis 4.)

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévenként/első félév

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgatóknak a tanórák legalább 70%-án jelen kell lennie. 30%-ot meghaladó hiányzás esetén a hallgatónak egyedileg megbeszélte többletfeladatot kell megoldania az aláírás megszerzéséhez, annak hiánya esetén az aláírás megtagadható. Hiányzás esetén a hiányzást igazoló dokumentumot a hallgató köteles az oktató e-mail címére megküldeni. A hallgató köteles továbbá az előadás anyagát beszerezni, abból önállóan felkészülni.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:**

A tantárgy évközi értékeléssel zárul. A jegy megszerzésének feltétele a tantárgyi tematika 12.1-12.3 pontjaiban elhangzott előadások alapján egy működő hadműveleti/harcászati szintű hadijáték (projekt) otthoni és órai csoportmunka során történő sikeres elkészítése, prezentáció formájában történő bemutatása és a csoport többi tagjai számára történő levezetése. A félévközi feladat pótlása az oktatóval való egyeztetés alapján meghatározott házi dolgozat formájában van lehetőség.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

A 14. és 15. pontban foglaltak teljesítése: a tanórák legalább 70%-án való részvétel és a csoportmunka (projekt) elkészítése.

**16.2. Az értékelés:**

A félév értékelése: ötfokozatú évközi értékelés. A jegy megszerzésének feltétele 15. pontban meghatározott feladat sikeres teljesítése és a 12. pontban meghatározott gyakorlati foglalkozásokon való aktív részvétel és a projektfeladat sikeres elkészítése. A félév értékelése lehet: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

Aláírás megszerzése és legalább elégséges évközi értékelés.

**17. Irodalomjegyzék:**

**17.1. Kötelező irodalom:**

1. NATO ACT: *NATO Wargaming Handbook*. Norfolk, VA, USA, 2023.
2. Ministry of Defence Development, Concepts and Doctrine Center: *Wargaming Handbook*. LCSLS Headquarters and Operations Centre, Bicester, 2017.
3. Harangi-Tóth Zoltán: Nemzetközi hadijátéktrendek. *Honvédségi Szemle* 148. évf. 2020/2, 113–124.

4. Harangi-Tóth Zoltán: Mi a történelmi hadijáték és miért van helye a katonai felsőoktatásban? *Hadtudomány* XXIX. évf. 2019/4, 119–128.

**17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Sabin, Philip: *Simulating War. Studying Conflicts through Simulating Games*. Bloomsbury Academic, London, 2015.
2. Harangi-Tóth Zoltán: A stratégiai hadijátékok szerepe a katonai felsővezető képzésben. *Honvédségi Szemle*, 148. évf. 2020/1, 91–100.
3. Burns, Shawn (ed.): *Wargamer's Handbook. A Guide for Professional Wargamers*. NWC, Newport, RI.
4. Dunnigan, James F.: *Wargames Handbook. How to Play and Design Commercial and Professional Wargames. Third Edition*. Writes Club, New York, 2000.
5. Perla, Peter – Curry, John: *Peter Perla's The Art of Wargaming. A Guide for Professionals and Hobbyists*. Lulu, 2011.

Budapest, 2023. október 30.

Dr. Harangi-Tóth Zoltán őrnagy  
egyetemi adjunktus

**CURRICULUM**

1. **Course Code:** HNBTTMA38
2. **Course title:** EU Security, Resilience and Sustainability
3. **Credit value and course structure:**
  - 3.1. 6 credits
  - 3.2. ratio of lectures and seminars: 50% seminar, 50% lecture
4. **Name of major(s), specializations (where it is taught):** MA in Military Leadership; MA and BA in International Security and Defence Studies; Erasmus+
5. **Name of organizational unit responsible for its education:** Department of International Security Studies
6. **Name, position, academic degree of tutor responsible for the curriculum:** Dr. Anna Molnár, professor, PhD
7. **Number and types of classes**
  - 7.1. full number of classes/semester:
    - 7.1.1. Full time course: 56 (28 LEC + 28 SEM)
    - 7.1.2. Correspondence course: ---
  - 7.2. weekly number of classes - full time course: 4 (2 LEC + 2 SEM)
  - 7.3. Further special or unique methods applied throughout of the course: a Teaching methodology involves online readings; presentations; podcasts and videos; interactive exercises (group and individual), COILs as well as simulations and other role plays
8. **The academic content of the subject:**

The aim of the course is to train students to be able to respond to the complex challenges of rapidly developing societies in a learner centred environment. Critical thinking as well as the understanding of European values will be an important pedagogical objective of the project through participatory structures and transformative education. The course consists of interconnected weekly topics: 3 core ones (EU power (strategic autonomy) in a multipolar world; Megatrends and International governance: multilateral institutions, norms, regimes) which are discussed in the first three classes; seven additional ones, respectively on International migration; Cyber security and the risks of AI; Water security and water geopolitics; Social media issues and fake news; Sustainability, resilience and development; International development cooperation; Humanitarian aid, food security; and finally three classes where students can choose from a pool of subjects (Climate security; Maritime security and the EU; European Union and public health and pandemic management; Critical infrastructure resilience). The course will consist of a series of online and blended modules focusing on selected security/sustainability issues (EUSecure SimMOOC).
9. **Competences to be achieved:**

**Knowledge:**

  - Identify the characteristics of EU power and the concept of resilience and strategic autonomy;
  - Distinguish between the main institutions regarding the EU CFSP and those that are key to the EU Security;
  - Summarize the underlying and long-term developments - megatrends - (societal, economic, geopolitical, technological) that are key to the thorough understanding of the world we live in;
  - Explain the key elements of global governance and world security; international governmental organisations and 'regimes'; and the European Union as a regional governance structure;
  - Explain the policy choices made by the EU institutions for the control of migration flows;

- Summarize the ethical, legal, technological and decision-making aspects of cybersecurity and the risks of AI;
- Identify threats linked to EU water security (floods, droughts and water scarcity) and maritime security;
- Offer an overview of the factors (technological advancements, the transformation of news production, individuals' need for structuring society and exchanging and organising information, slow legislation) which may prompt the spread of fake news;
- Summarize the main principles of sustainability and development, environmental protection and climate change in the EU;
- Identify the role of the EU in international development cooperation;
- Outline the conceptual framework of humanitarian aid and security developed by the EU.

**Capabilities:**

- Be able to explain the functioning of the EU in general and its institutional structure and decision making in particular, related to security issues;
- Analyse and formulate arguments with respect to the processes of European security;
- Develop a critical approach to EU external security challenges and the way of tackling them;
- Be able to form coherent and realistic proposals for the future of CFSP/CSDP;
- Map the areas of future challenges to EU security;
- Use knowledge in relation to the future international role of the EU;
- Be able to make responsible choices during simulation exercises.

**Attitude**

- Students personal attitude is characterized by a commitment to behaving in a responsible and tolerant way;
- Respect towards other people's opinions while adopting an authentic viewpoint; and an openness for critical self-assessment, various forms of professional development and methods of personal development.

**Autonomy and responsibility:**

- Students organise their work with autonomy, responsibility and respect for official means in line with their position in the organisation.
- They cooperate and perform group work in an international environment.

**10. Required previous studies:** none.

**11. The syllabus of the subject:**

- 11.1. Introduction. EU power (strategic autonomy) in a multipolar world Megatrends
- 11.2. International governance: multilateral institutions, norms, regimes
- 11.3. International migration
- 11.4. Cyber security and the risks of AI
- 11.5. Water security and water geopolitics
- 11.6. Social media issues and fake news
- 11.7. Climate security
- 11.8. International development cooperation
- 11.9. Elective topic (options: Sustainability, resilience and development; Maritime security, Humanitarian aid, food security)
- 11.10. Elective topic (options: European Union and public health and pandemic management; or Critical infrastructure resilience)
- 11.11. Simulation exercise
- 11.12. Simulation exercise
- 11.13. Evaluation and future outlook – qualitative research methodologies

**12. The frequency of offering the subject/its position in the curriculum of the term:** first semester; any semester (Erasmus+).

**13. Requirements of attendance, acceptable absence, opportunity for making up missed classes:** Attendance at seminars is an obligatory. Students are obliged to attend at least 75% of the classes. Above 25% of non-attendance means that the student has to complete a task which is determined by the lecturer of the subject.

**14. Term assignments, testing knowledge:** moodle quiz exercises and tests of EU Secure SimMOOC

**15. The exact conditions of testing knowledge, obtaining signature or credits:**  
The requirement for earning credits are obtaining the signature and reaching at least 60% in term assignments

**15.1. Evaluation: The exact conditions of obtaining signature:**

Participation in at least 75% of the classes and in the simulation exercise is required to get a signature.

**15.2. Evaluation:**

Term mark (GYJ).

**15.3. The exact conditions of obtaining credits:**

The requirement for earning credits is obtaining the signature and and reaching at least 60% of the assignments.

**16. Bibliography:**

**16.1. Compulsory readings:**

1. Anna Molnár – Mónika Szente-Varga Mónika (eds.) (under preparation): Handbook of the EU Secure Project.
2. EU Secure SimMooc online teaching material.

**16.2. Recommended readings:**

1. Grevi, G. (2019). *Strategic autonomy for European choices: The Key to Europe's Shaping Power*. Discussion Paper. Brussels: European Policy Centre. (online)
2. Rehrl, J. (ed.) (2021). *Handbook on CSDP. The Common Security and Defence Policy of the European Union*. Vienna: Federal Ministry of Defence and Sports of the Republic of Austria. (online)

Budapest, 07 December 2022.

Dr. Anna Molnár  
Professor

**CURRICULUM**

- 1. Code of subject:** HKHATM329
- 2. Name of subject:** Theories of Insurgency and Counterinsurgency
- 3. Credit value and course structure:**
  - 3.1.** Two (2) credits
  - 3.2.** Ratio of lectures and seminars: 100 % theory, 0 % practice
- 4. Name of major(s), specializations (where it is taught):** MA in Military Leadership; Erasmus+
- 5. Name of organizational unit responsible for its education:** Department of Military Strategy
- 6. Name, position, academic degree of tutor responsible for the curriculum:** Col. Dr. habil. Zoltán Jobbágy, associate professor, PhD
- 7. Number and types of classes:**
  - 7.1.** Full number of classes/semester:
    - 7.1.1.** Full time course: 28 (28 LEC + 0 SEM)
    - 7.1.2.** Correspondence course: ---
  - 7.2.** Weekly number of classes - full time course: 2 (2 LEC + 0 SEM)
  - 7.3.** Further special or unique methods applied throughout of the course: ---
- 8. The academic content of the subject:** The course introduces a collection of original works covering most aspects of insurgency and counterinsurgency. It also assesses some basic features of insurgent organizations and suggests alternative approaches for better understanding insurgency and counterinsurgency, symmetric and asymmetric warfare, high and low intensity conflicts. The course makes significant contributions to an international and interdisciplinary discussion regarding the seminal features of insurgency and counterinsurgency. It emphasizes how issues around insurgency, counterinsurgency permeate or evolve into particular forms of warfare, military operations, and related governmental activities. Using a diversified lens of analysis, the course illustrates key elements that spawn insurgency such as insurgents' beliefs, motivations, aims, leadership characteristics, recruitment methods, operations planning, and responses to state and non-state efforts to contain insurgency.
- 9. Competences to be achieved:**

**Knowledge:**

  - In terms of knowledge the student gains a robust set of theoretical approaches to this type of warfare and understands its most important features.

**Capabilities:**

  - The student will be able to develop alternative approaches on his/her own wherever and whenever engaged with this type of warfare.

**Attitude:**

  - Upon completion of the course the student will be able to get into the beliefs, motivations, aims, and characteristics of insurgents.

**Autonomy and responsibility:**

  - The student will be able to organize his/her activities related to the lectures of this course.
- 10. Required previous studies:** none.
- 11. The syllabus of the subject:**
  - 11.1.** Carl von Clausewitz and On War
  - 11.2.** Carl Schmitt and The Theory of the Partisan
  - 11.3.** C.E. Callwell and Small Wars, Their Principles and Practice I.
  - 11.4.** C.E. Callwell and Small Wars, Their Principles and Practice II.
  - 11.5.** William C.G. Heneker and Bush Warfare
  - 11.6.** T.E. Lawrence and Seven Pillars of Wisdom I.



- 11.7. T.E. Lawrence and Seven Pillars of Wisdom II.
- 11.8. C.W. Gwynn and Imperial Policing
- 11.9. David Galula and Counterinsurgency Warfare, Theory and Practice I.
- 11.10. David Galula and Counterinsurgency Warfare, Theory and Practice II.
- 11.11. Roger Trinquier and Modern Warfare: A French View of Counterinsurgency
- 11.12. Che Guevara and Guerrilla Warfare
- 11.13. Mao Tse-tung and On Guerrilla Warfare
- 11.14. Carlos Marighella and the Minimanual of the Urban Guerrilla
- 12. **The frequency of offering the subject/its position in the curriculum of the term:** first semester; any semester (Erasmus+).
- 13. **Requirements of attendance, acceptable absence, opportunity for making up missed classes:**  
The student must be present in at least 70% of the lectures.
- 14. **Term assignments, testing knowledge:** None
- 15. **The exact conditions of testing knowledge, obtaining signature or credits:**
  - 15.1. **The exact conditions of obtaining signature:**  
The student must, by the end of the course present a Certificate of Completion of "ADL 145 Introduction to COIN" available at the NATO JADL (North Atlantic Treaty Organization Joint Advanced Distributed Learning – <https://jadr.act.nato.int/>) website.
  - 15.2. **Evaluation:**  
The student will be evaluated based on his/her activity during lectures, the presentation of the ADL Certificate, and his/her performance during the oral examination.
  - 15.3. **The exact conditions of obtaining credits:**  
Oral examination in the form of a colloquium during which the student faces a board of three experts. The task is to deliver a detailed explanation to major topics related to the course content. The examination may end with a question-and-answer type interaction.
- 16. **Bibliography:**
  - 16.1. **Compulsory readings:**
    1. Schmitt, Carl: *The Theory of the Partisan, A Commentary/Remark on the Concept of the Political*, Duncker & Humblot, 1963; angol fordítás A. C. Goodson, Michigan State University, East Lansing, 2004, pp. 10-55.
  - 16.2. **Recommended readings:**
    1. Clausewitz, Carl von: *On War*, Everyman's Library, 1993.
    2. Calwell, C. E.: *Small Wars, Their Principle and Practice*, Watchmaker Publishing, 2010.
    3. Heneker, William C. G.: *Bush Warfare – The Early Writings of General Sir William C.G. Heneker*, KCMG, DSO, Edited with New Material and Introduction by Major Andrew B. Godefroy, Directorate of Land Concepts and Designs, Department of National Defence, Canada, 2009.
    4. Gwynn, C. G.: *Imperial Policing*, Macmillan, 1934.
    5. Galula, David: *Counterinsurgency, Theory and Practice*, Praeger Security International, 2006.

Budapest, 28 February 2022

Col. Dr. habil. Zoltán Jobbágy  
Associate professor

### **TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. Tantárgy kódja:** HKHATM330
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** A háború aszimmetrikus aspektusai
- 3. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Aspects of Asymmetry in War
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 2 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 25 % gyakorlat, 75 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** Katonai vezetői mesterképzési szak / Erasmus+
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Jobbágy Zoltán ezredes, egyetemi tanár
- 8. A tanórák száma és típusa:**
  - 8.1.** össz óraszám/félév:
    - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 SZ + 0 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: -- (--- EA + --- SZ + --- GY)
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: az új ismeretek átadása tartalmaz ilyen jellegű ismereteket kialakító és feldolgozó tanórákat, a megtanult ismereteket elmélyítő és ismétlő órákat, valamint az elsajátított ismereteket ellenőrző és értékelő órákat. A tanítás és tanulás során fontos az aktivizálás és a motiválás, valamint a megerősítés és/vagy visszacsatolás biztosítása.
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** A tantárgy részletezi a nemzetközi szintér összetettségét, amely a nem állami szereplőknek kedvező feltételeket kínál a hosszú távú sikerek elérésére. Az állami és a nem állami szereplők kölcsönhatása aszimmetrikus szembenállást és gyakran aszimmetrikus háborúk kirobbanását eredményezi.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** The course details the complexity of the international theatre that provides non-state actors with an abundance of opportunities to become successful even over long periods of time. These state versus non state interactions very often result in asymmetric confrontations and often lead to asymmetric warfare.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):** A képzés célja a Magyar Honvédség számára olyan főtisztek képzése, akik rendelkeznek az alábbi kompetenciákkal.  
**Tudása:**
  - Ismeri szakterületének sajátos ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.

- Jól ismeri a hadelmélet és a katonai műveletek szaknyelvét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait, legfontosabb formáit, módszereit, illetve technikáit magyarul és angol nyelven egyaránt.
- Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
- Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.
- Ismeri a honvédelem és a hadügy szempontjából meghatározó politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs folyamatokat és multikulturális sajátosságokat, valamint azok egymáshoz való viszonyát

### **Képességei:**

- Átfogó megközelítéssel, komplex problémakezelési képességekkel rendelkezik, képes a nagyfokú információfeldolgozásra, az újszerű problémamegoldásokat támogató rendszergondolkodásra, a változásra és annak tervezésére.
- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.
- Transz-, multi- és interdiszciplináris megközelítéssel képes feltárni és innovatív módon alkalmazható eméletté és gyakorlattá formálni a honvédelem és a hadügy, valamint saját tevékenysége törvényi, jogi alapjainak átfogó rendszerét.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival..

### **Attitűdje:**

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakmai álláspontjának képviselésével bátran és felelősségteljesen vesz részt munkaszervezetének működtetésében, a szakmai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában és megvalósításában.
- Az összhaderőnemi műveletekben részt vevő alegységek, egységek és kötelékek tevékenységének tervezése, szervezése és irányítása terén kezdeményező szerepet vállal, tudatosan alkalmazza a küldetésorientált vezetést.
- Az összhaderőnemi műveletekben az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját a vonatkozó jogszabályok, valamint etikai és erkölcsi normák teljeskörű figyelembevételével hajtja végre.

### **Autonómiaja és felelőssége:**

- Felelősséget vállal a munkájával és a magatartásával kapcsolatos szakmai, jogi és etikai normák és szabályok betartása terén.
- jelentős mértékű önállósággal rendelkezik átfogó és speciális szakmai kérdések kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Beosztásaiban nagyfokú önállósággal, a mindenkori körülmények figyelembevételével hajtja végre a feladatok elemzését és értékelését, a megoldási változatok kidolgozása során támaszkodik általános és szakmai tudására.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.
- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.

## **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

### **Knowledge:**

- He/she knows the respective methodology of gaining knowledge and solving problems of his/her area of expertise, is familiar with abstractions techniques, and the elaboration methods to apply principal approaches to practical problems.
- He/she knows well the terminology of military theory and military operations, the specialities of written and spoken communication, their most important forms, methodologies and techniques in Hungarian and English.
- He/she knows the theory of conducting armed combat and operations, their major principles and statutory regulations, and understands their strategic and military historical interconnectedness.
- He/she knows the special research methodologies to conduct research in military affairs, military theory, military operations, and is skilled in means to elaborate the practical aspects of principal matters.
- He/she knows the defining political, military, economic, social, and informational processes and the multicultural characteristics of national defence and military affairs, and the relationship among them.

### **Capabilities:**

- He/she possess a comprehensive approach and the ability to handle complex problems, and to manage big amount of information, and is able to think in terms of systems to handle complex problems in order to initiate and plan for changes.
- Based on the knowledge of military and social science he/she is able to objectively interpret complex international political, military, economic, social, and informational events and phenomena.
- With a trans-, multi-, and interdisciplinary approach he/she is able to explore and, based on an innovative methodology, transform the comprehensive legal and juristic system of national defence and military affairs into applicable theory and practice.
- He/she knows and accurately uses Hungarian and acceptably English military terminology, is aware of the peculiarities of written and spoken communication with its most important forms, methods and techniques.

### **Attitude:**

- He/she possesses a developed professional identity and professional calling, is comprehensive to which he/she is committed to towards a professional and a broader societal audience.
- He/she is committed to the formulation of principles and directives on an intermediate level and to put operational and tactical level thinking into everyday practice.
- He/she executes the activities of subordinated sub-units / departments (staff) according the respective provision of law by fully taking into account ethical and moral norms.
- He/she has an initiating role in the planning, organisation, and control of sub-units, units and formations participating in joint operations, and consciously takes advantage of mission command.

### **Autonomy and responsibility:**

- He/she possesses significant amount of autonomy in the elaboration of special professional questions, and in the representation and justification of professional viewpoint.
- In the respective positions, in accordance with actual circumstances, he/she conducts the analysis and evaluation of tasks with a great degree of self-sufficiency by taking advantage of general and specific knowledge in the elaboration of the courses of action.

- In the respective positions, as a result of responsibility and authority, he/she conducts professional activity independently, and in reaching organisational objectives he/she cooperates with team members by taking advantage of theoretical and practical knowledge.
- He/she represents his/her professional opinion in situations of decision independently, and takes responsibility for the complex effects and other consequences of the decisions made.

**11. Előtanulmányi követelmények: ---**

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

- 12.1.** A kortárs biztonsági környezet (*Contemporary security environment*).
- 12.2.** Politikatudományi megközelítés (*Political science approach*).
- 12.3.** Az aszimmetria biológiai megközelítése (*Biological approach to assymetry*).
- 12.4.** Antropológia és az asszimmetrikus hadviselés (*Anthropology on assymmetric warfare*).
- 12.5.** Filmvetítés – Halott madarak, 1963 (*Movie – Dead Birds, 1963*).
- 12.6.** Gyarmati hadviselés – birodalmi rendfenntartás (*Colonial warfare – imperial policing*).
- 12.7.** Carl Schmitt a partizán elméletéről (*Carl Schmitt on the theory of the partisan*).
- 12.8.** A felkelésellenes műveletek brit megközelítése (*The British approach to counterinsurgency*).
- 12.9.** Filmvetítés – A Serval művelet, 2014 (*Movie – Operations Serval, 2014*).
- 12.10.** Bozót hadviselés (*Bush Warfare*).
- 12.11.** Aszimmetrikus hadviselés dinamikája (*Dynamics of asymmetric warfare*).
- 12.12.** Francia felkelésellenes műveletek (*French counterinsurgency*).
- 12.13.** Vezetés-irányítási kérdések (*Command and control issues*).
- 12.14.** Filmvetítés – A marjahi csata, 2014 (*Movie – The Battle for Marjah, 2010*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése: félévente/második félév**

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató köteles a tanórák 75 %-án jelen lenni, a hallgató indokolt esetben az összes foglalkozás 25%-ról hiányozhat, a hiányzás pótolható az oktató által kijelölt témakörben beadott, legalább elégségesre értékelt házi dolgozattal.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:** A félév során 2 db Zárthelyi dolgozat kerül megírásra. A zárthelyi dolgozatok értékelése ötfokozatú érdemjegy skálán történik, a jegyek megállapítása az alábbi rendszer szerint valósul meg: az elérhető összpontszám 60 %-tól elégséges, 70 %-tól közepes, 80-tól % jó, 90 %-tól jeles. A zárthelyi dolgozatok pótlása, illetve javítása a tantárgy utolsó előtti foglalkozását követő konzultáción történhet.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább

elégletes teljesítése, valamint a szakfelelős által meghatározott online tanfolyam (North Atlantic Treaty Organization Joint Advanced Distributed Learning / <https://jadr.act.nato.int/>) sikeres elvégzését igazoló tanúsítvány bemutatása.

#### **16.2. Az értékelés:**

A félév értékelése: öt fokozatú gyakorlati jegy. A jegy megszerzésének feltétele a 2 db zárthelyi dolgozat sikeres megírása. A félév értékelése lehet: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

#### **16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és elégséges évközi jegy megszerzése.

### **17. Irodalomjegyzék:**

#### **17.1. Kötelező irodalom:**

1. Creveld, Martin van: *The Transformation of War, The Most Radical Interpretation of Armed Conflict since Clausewitz*, The Free Press, 1991.
2. Mack, Andrew: *Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict*, *World Politics*, Volume 27, Number 2 (1975), pp. 175-200.
3. Arreguin-Toft, I.: *How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict*, *International Security*, Volume 26, Number 1, 2001, pp. 93-128.

#### **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Boyd, John: *Patterns of Conflict*, December 1986
2. Gardner, Robert / Heider, Karl G.: *Gardens of War, Life and Death in the New Guinea Stone Age*, Random House, 1968.
3. LeBlanc, Steven A. / Register, Katherine E.: *Constant Battles, The Myth of the Peaceful, Noble Savage*, St. Martin's Press, 2003.
4. Otterbein, Keith F.: *How War Began*, Texas A&M University Press, 2004.
5. Watts, Barry D.: *Clausewitzian Friction and Future War*, McNair Paper 68, National Defense University, 2004..

Budapest, 2023. november 06.

Dr. Jobbágy Zoltán ezredes  
egyetemi tanár

**TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. Tantárgy kódja:** HKHATM331
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** A szövetséges összhaderőnemi műveletek elmélete
- 3. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Theory of Allied Joint Operations
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 2 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 10 % gyakorlat, 90 % elmélet
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** Katonai vezetői mesterképzési szak / Erasmus+
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Jobbágy Zoltán ezredes, egyetemi tanár
- 8. A tanórák száma és típusa:**
  - 8.1.** össz óraszám/félév:
    - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (28 EA + 0 SZ + 0 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: -- (--- EA + --- SZ + --- GY)
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: az új ismeretek átadása tartalmaz ilyen jellegű ismereteket kialakító és feldolgozó tanórákat, a megtanult ismereteket elmélyítő és ismétlő órákat, valamint az elsajátított ismereteket ellenőrző és értékelő órákat. A tanítás és tanulás során fontos az aktivizálás és a motiválás, valamint a megerősítés és/vagy visszacsatolás biztosítása.
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** A tantárgy elsődleges feladata, hogy a szövetséges összhaderőnemi műveletek tervezése, végrehajtása és támogatása érdekében adjon át doktrinális ismereteket. A cél olyan hasznosítható ismeretek jelentette keret átadása, amely lehetővé teszi a szövetségi partnerekkel és egyéb nem NATO nemzetekkel való együttműködést a nemzetközi környezetben.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** The primary objective of this course is to provide doctrinal knowledge for the planning, execution and support of Allied joint operations. The course also provides a useful framework for operations conducted by a coalition of NATO, partners, non-NATO nations and other organisations in an international environment.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):** A képzés célja a Magyar Honvédség számára olyan főtisztek képzése, akik rendelkeznek az alábbi kompetenciákkal.  
**Tudása:**
  - Ismeri szakterületének sajátos ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.

- Jól ismeri a hadelmélet és a katonai műveletek szaknyelvét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait, legfontosabb formáit, módszereit, illetve technikáit magyarul és angol nyelven egyaránt.
- Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
- Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.
- Ismeri a honvédelem és a hadügy szempontjából meghatározó politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs folyamatokat és multikulturális sajátosságokat, valamint azok egymáshoz való viszonyát

### **Képességei:**

- Átfogó megközelítéssel, komplex problémakezelési képességekkel rendelkezik, képes a nagyfokú információfeldolgozásra, az újszerű problémamegoldásokat támogató rendszergondolkodásra, a változásra és annak tervezésére.
- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.
- Transz-, multi- és interdiszciplináris megközelítéssel képes feltárni és innovatív módon alkalmazható eméletté és gyakorlattá formálni a honvédelem és a hadügy, valamint saját tevékenysége törvényi, jogi alapjainak átfogó rendszerét.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival..

### **Attitűdje:**

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakmai álláspontjának képviselésével bátran és felelősségteljesen vesz részt munkaszervezetének működtetésében, a szakmai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában és megvalósításában.
- Az összhaderőnemi műveletekben részt vevő alegységek, egységek és kötelékek tevékenységének tervezése, szervezése és irányítása terén kezdeményező szerepet vállal, tudatosan alkalmazza a küldetésorientált vezetést.
- Az összhaderőnemi műveletekben az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját a vonatkozó jogszabályok, valamint etikai és erkölcsi normák teljeskörű figyelembevételével hajtja végre.

### **Autonómiaja és felelőssége:**

- Felelősséget vállal a munkájával és a magatartásával kapcsolatos szakmai, jogi és etikai normák és szabályok betartása terén.
- jelentős mértékű önállósággal rendelkezik átfogó és speciális szakmai kérdések kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Beosztásaiban nagyfokú önállósággal, a mindenkorai körülmények figyelembevételével hajtja végre a feladatok elemzését és értékelését, a megoldási változatok kidolgozása során támaszkodik általános és szakmai tudására.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.
- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.

### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**



**Knowledge:**

- He/she knows the respective methodology of gaining knowledge and solving problems of his/her area of expertise, is familiar with abstractions techniques, and the elaboration methods to apply principal approaches to practical problems.
- He/she knows well the terminology of military theory and military operations, the specialities of written and spoken communication, their most important forms, methodologies and techniques in Hungarian and English.
- He/she knows the theory of conducting armed combat and operations, their major principles and statutory regulations, and understands their strategic and military historical interconnectedness.
- He/she knows the special research methodologies to conduct research in military affairs, military theory, military operations, and is skilled in means to elaborate the practical aspects of principal matters.
- He/she knows the defining political, military, economic, social, and informational processes and the multicultural characteristics of national defence and military affairs, and the relationship among them.

**Capabilities:**

- He/she possess a comprehensive approach and the ability to handle complex problems, and to manage big amount of information, and is able to think in terms of systems to handle complex problems in order to initiate and plan for changes.
- Based on the knowledge of military and social science he/she is able to objectively interpret complex international political, military, economic, social, and informational events and phenomena.
- With a trans-, multi-, and interdisciplinary approach he/she is able to explore and, based on an innovative methodology, transform the comprehensive legal and juristic system of national defence and military affairs into applicable theory and practice.
- He/she knows and accurately uses Hungarian and acceptably English military terminology, is aware of the peculiarities of written and spoken communication with its most important forms, methods and techniques.

**Attitude:**

- He/she possesses a developed professional identity and professional calling, is comprehensive to which he/she is committed to towards a professional and a broader societal audience.
- He/she is committed to the formulation of principles and directives on an intermediate level and to put operational and tactical level thinking into everyday practice.
- He/she executes the activities of subordinated sub-units / departments (staff) according the respective provision of law by fully taking into account ethical and moral norms.
- He/she has an initiating role in the planning, organisation, and control of sub-units, units and formations participating in joint operations, and consciously takes advantage of mission command.

**Autonomy and responsibility:**

- He/she possesses significant amount of autonomy in the elaboration of special professional questions, and in the representation and justification of professional viewpoint.
- In the respective positions, in accordance with actual circumstances, he/she conducts the analysis and evaluation of tasks with a great degree of self-sufficiency by taking advantage of general and specific knowledge in the elaboration of the courses of action.
- In the respective positions, as a result of responsibility and authority, he/she conducts professional activity independently, and in reaching organisational

objectives he/she cooperates with team members by taking advantage of theoretical and practical knowledge.

- He/she represents his/her professional opinion in situations of decision independently, and takes responsibility for the complex effects and other consequences of the decisions made.

**11. Előtanulmányi követelmények: ---**

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

- 12.1.** A NATO doktrinális rendszere (*NATO's Doctrine System*).
- 12.2.** A NATO helye és szerepe a nemzetközi biztonsági környezetben (*NATO's Place and Role in the International Security Environment*).
- 12.3.** A NATO és a katonai erő összetétele (*NATO's Composition and Military Force*).
- 12.4.** A stratégiai szint I. (*The Strategic Level I.*).
- 12.5.** A stratégiai szint II. (*The Strategic Level II.*).
- 12.6.** A hadjáratok és a hadműveleti szint I. (*Campaigns and the Operational Level I.*).
- 12.7.** A hadjáratok és a hadműveleti szint II. (*Campaigns and the Operational Level II.*).
- 12.8.** Hadműveleti szintű vezetés és irányítás (*Operational Level Command and Control*).
- 12.9.** A szövetséges összhaderőnemi műveletek végrehajtása I. (*The Conduct of Allied Joint Operations I.*).
- 12.10.** A szövetséges összhaderőnemi műveletek végrehajtása II. (*The Conduct of Allied Joint Operations II.*).
- 12.11.** Erő felfejlesztés (*Developing the Force*).
- 12.12.** A szövetséges összhaderőnemi műveletek előkészítése (*Preparation of Allied Joint Operations*).
- 12.13.** A szövetséges összhaderőnemi műveletek végrehajtása és befejezése (*Conduct and Termination of Allied Joint Operations*).
- 12.14.** Filmvetítés: 911 háború Afganisztánban, 2014 (*Movie: 911 The War in Afghanistan, 2011*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/második félév

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató köteles a tanórák 75 %-án jelen lenni, a hallgató indokolt esetben az összes foglalkozás 25%-ról hiányozhat, a hiányzás pótolható az oktató által kijelölt témakörben beadott, legalább elégségesre értékelt házi dolgozattal.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:** A félév során 2 db Zárthelyi dolgozat kerül megírásra. A zárthelyi dolgozatok értékelése ötfokozatú érdemjegy skálán történik, a jegyek megállapítása az alábbi rendszer szerint valósul meg: az elérhető összpontszám 60 %-tól elégséges, 70 %-tól közepes, 80-tól % jó, 90 %-tól jeles. A zárthelyi dolgozatok pótlása, illetve javítása a tantárgy utolsó előtti foglalkozását követő konzultáción történhet.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

### **16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges teljesítése, valamint a szakfelelős által meghatározott online tanfolyam (North Atlantic Treaty Organization Joint Advanced Distributed Learning / <https://jadr.act.nato.int/>) sikeres elvégzését igazoló tanúsítvány bemutatása.

### **16.2. Az értékelés:**

A félév értékelése: öt fokozatú gyakorlati jegy. A jegy megszerzésének feltétele a 2 db zárthelyi dolgozat sikeres megírása. A félév értékelése lehet: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

### **16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és elégséges évközi jegy megszerzése.

## **17. Irodalomjegyzék:**

### **17.1. Kötelező irodalom:**

1. Allied Joint Publication Allied Joint Doctrine – AJP-01(E), February 2017
2. Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations – AJP-3 (B), March 2011.

### **17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Joint Publication 1 – Doctrine for the Armed Forces of the United States, 25 March 2013
2. Luck, Gary: Insights on Joint Operations: The Art and Science, Best Practices, The Move toward Coherently Integrated Joint, Interagency, and Multinational Operations, Joint Warfighting Center, U.S. Joint Forces Command, September 2006.
3. NATO Public Diplomacy Division: Interoperability for joint operations, Backgrounder, July 2006.
4. Watson, Chris: Joint Interoperability Certification, What the Program Manager Should Know, Defense, AT&L, January-February 2010, pp. 60-65.
5. Douglas A. MacGregor: Future Battle: The Merging Levels of War, Parameters, Winter 1992 93, pp. 33 47.

Budapest, 2023. november 06.

Dr. Jobbágy Zoltán ezredes  
egyetemi tanár

**CURRICULUM**

- 1. Code of subject:** HKHATM332
- 2. Name of subject:** Hybrid Warfare
- 3. Credit value and course structure:**
  - 3.1.** Two (4) credits
  - 3.2.** Ratio of lectures and seminars: 100 % theory, 0 % practice
- 4. Name of major(s), specializations (where it is taught):** MA in Military Leadership, Erasmus+
- 5. Name of organizational unit responsible for its education:** Department of Military Strategy
- 6. Name, position, academic degree of tutor responsible for the curriculum:** Col. Dr. habil. Zoltan Jobbagy, associate professor, PhD
- 7. Number and types of classes:**
  - 7.1.** Full number of classes/semester:
    - 7.1.1.1. Full time course: 28 (28 LEC + 0 SEM)
    - 7.1.1.2. Correspondence course: ---
  - 7.2.** Weekly number of classes - full time course: 2 (2 LEC + 0 SEM)
  - 7.3.** Further special or unique methods applied throughout of the course: ---
- 8. The academic content of the subject:** The term hybrid warfare first appeared in about 2005. The concept subsequently evolved to cover a multitude of actors, strategies and actions. Overcoming a uniquely military-centred point of view is at the core of hybrid warfare as the concept takes advantage of the disunity within organisations of political entities and from the absence of a hegemon in international relations. This course recognises the responsibility of higher education institutions in contributing to stable societies with the aim to provide a conceptual framework for a better understanding of current and most likely future conflicts to a variety of key national stakeholders, ranging from government to the civic society.
- 9. Competences to be achieved:**

**Knowledge:** The student gains a high-level, comprehensive theoretical knowledge regarding hybrid warfare conducted in a multinational, coalition- / alliance-based framework.

**Capabilities:** He/she will possess the essential ability to co-operate in such warfare with representatives of NATO, of various partner nations and other representatives of international organisations.

**Attitude:** Upon completion of the course the student will be able to better deal with the various challenges posed by the contemporary conflict environment featuring hybrid actors and proxy groups, which exploit ambiguity, strategic surprise and deception to accomplish their objectives.

**Autonomy and responsibility:** The student will be able to organize his/her activities related to the lectures of this course.
- 10. Required previous studies:** none.
- 11. The syllabus of the subject:**
  - 11.1.** A New Concept for Waging War
  - 11.2.** Defining Hybrid Warfare
  - 11.3.** Global Megatrends
  - 11.4.** Ideologies and Motivations
  - 11.5.** Operational Environment
  - 11.6.** Cyber Security
  - 11.7.** Strategies to Counter Hybrid Threats.
  - 11.8.** Risk Analysis
  - 11.9.** Elective seminar / lecture

- 11.10. Elective seminar / lecture
- 11.11. Elective seminar / lecture
- 11.12. Elective seminar / lecture
- 11.13. Elective seminar / lecture
- 11.14. Elective seminar / lecture
- 12. **The frequency of offering the subject/its position in the curriculum of the term:** second semester; any semester (Erasmus+).
- 13. **Requirements of attendance, acceptable absence, opportunity for making up missed classes:**  
The student must be present in at least 70% of the lectures.
- 14. **Term assignments, testing knowledge:** None
- 15. **The exact conditions of testing knowledge, obtaining signature or credits:**
  - 15.1. **The exact conditions of obtaining signature:**  
The student must, by the end of the course present a Certificate of Completion of "ADL 047 Operations and the Information Age " available at the NATO JADL (North Atlantic Treaty Organization Joint Advanced Distributed Learning – <https://jatl.act.nato.int/>) website.
  - 15.2. **Evaluation:**  
The student will be evaluated based on his/her activity during lectures, the presentation of the ADL Certificate, and his/her performance during the oral examination.
  - 15.3. **The exact conditions of obtaining credits:**  
Oral examination in the form of a colloquium during which the student faces a board of three experts. The task is to deliver a detailed explanation to major topics related to the course content. The examination may end with a question-and-answer type interaction.
- 16. **Bibliography:**
  - 16.1. **Compulsory readings:**
    - 1. Hybrid Warfare Reference Curriculum, Volume I.: Compulsory Lectures, Ludovika University Press, 2023 (TBD).
  - 16.2. **Recommended readings:**
    - 1. Hybrid Warfare Reference Curriculum, Volume II.: Elective Seminars, Ludovika University Press, 2023 (TBD).
    - 2. Hybrid Warfare Reference Curriculum, Volume III.: Elective Lectures, Ludovika University Press, 2023 (TBD).
    - 3. Hoffmann, Frank G.: *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*, Potomac Institute of Policy Studies, Arlington, December 2007.
    - 4. Ilmari Käihkö: The Evolution of Hybrid of Hybrid Warfare: Implications for Strategy and the and the Military Profession, *Parameters*, Volume 51, Number 3 (2021), pp. 115-127.
    - 5. Hoffmann, Frank G.: Examining Complex Forms of Conflict Gray Zone and Hybrid Challenges, *Prism*, Volume 7, Number 4 (2018), pp. 30-47.

Budapest, 07 December 2022

Col. Dr. habil. Zoltan Jobbagy  
Associate professor

**TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. Tantárgy kódja:** HKHFKTM20
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Háború és etika: kortárs problémák
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** War and Ethics: Contemporary Issues
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 2 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 100 % gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):**  
Katonai vezetői mesterképzési szak / Erasmus+
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK  
Hadtörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténelmi Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. Habil.  
Boda Mihály, egyetemi docens
- 8. A tanórák száma és típusa:**
  - 8.1.** össz óraszám/félév:
    - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (0 EA + 0 SZ + 28 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: -- (--- EA + --- SZ + --- GY)
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: az új ismeretek átadása tartalmaz ilyen jellegű ismereteket kialakító és feldolgozó tanórákat, a megtanult ismereteket elmélyítő és ismétlő órákat, valamint az elsajátított ismereteket ellenőrző és értékelő órákat. A tanítás és tanulás során fontos az aktivizálás és a motiválás, valamint a megerősítés és/vagy visszacsatolás biztosítása.
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** A tantárgy elsődleges feladata, hogy a háború kortárs etikájának vizsgálata elméleti és nemzeti megközelítésben. A cél olyan hasznosítható ismeretek jelentette keret átadása, amely lehetővé teszi a kortárs világ biztonságpolitikájának megértése, illetve a szövetségi partnerekkel és egyéb nem NATO nemzetekkel való együttműködést a nemzetközi környezetben.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** The primary objective of this course is to provide doctrinal knowledge for the contemporary ethics of war both from theoretical and national perspectives. The course also provides an useful framework for understanding the political security problems of the contemporary world, and cooperation with the members of the coalition of NATO, non-NATO nations and other organisations in an international environment.
- 10. Elérendő kompetenciák (magyarul):** A képzés célja a Magyar Honvédség számára olyan főtisztek képzése, akik rendelkeznek az alábbi kompetenciákkal.

**Tudása:**

- Ismeri szakterületének sajátos ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri a hadtörténelem és a katonai etika tárgykörének szaknyelvét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait, legfontosabb formáit, módszereit, illetve technikáit magyarul és angol nyelven egyaránt.
- Ismeri a hadtörténelem és a katonai etika elméleteit, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok kortárs és történelmi összefüggéseit.

- Ismeri a hadtörténelem és a katonai etika tárgykör kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.
- Ismeri a honvédelem és a hadügy szempontjából meghatározó politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs folyamatokat és multikulturális sajátosságokat, valamint azok egymáshoz való viszonyát

#### **Képességei:**

- Átfogó megközelítéssel, komplex problémakezelési képességekkel rendelkezik, képes a nagyfokú információfeldolgozásra, az újszerű problémamegoldásokat támogató rendszergondolkodásra, a változásra és annak tervezésére.
- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.
- Transz-, multi- és interdiszciplináris megközelítéssel képes feltárni és innovatív módon alkalmazható eméletté és gyakorlattá formálni a honvédelem és a hadügy, valamint saját tevékenysége törvényi, jogi alapjainak átfogó rendszerét.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival..

#### **Attitűdje:**

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakmai álláspontjának képviselésével bátran és felelősségteljesen vesz részt munkaszervezetének működtetésében, a szakmai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában és megvalósításában.
- Az összhaderőnemi műveletekben részt vevő alegységek, egységek és kötelékek tevékenységének tervezése, szervezése és irányítása terén kezdeményező szerepet vállal, tudatosan alkalmazza a küldetésorientált vezetést.
- Az összhaderőnemi műveletekben az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját a vonatkozó jogszabályok, valamint etikai és erkölcsi normák teljeskörű figyelembevételével hajtja végre.

#### **Autonómiaja és felelőssége:**

- Felelősséget vállal a munkájával és a magatartásával kapcsolatos szakmai, jogi és etikai normák és szabályok betartása terén.
- jelentős mértékű önállósággal rendelkezik átfogó és speciális szakmai kérdések kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Beosztásaiban nagyfokú önállósággal, a mindenkorai körülmények figyelembevételével hajtja végre a feladatok elemzését és értékelését, a megoldási változatok kidolgozása során támaszkodik általános és szakmai tudására.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.
- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.

#### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

##### **Knowledge:**

- He/she knows the respective methodology of gaining knowledge and solving problems of his/her area of expertise, is familiar with abstractions techniques, and the elaboration methods to apply principal approaches to parctical problems.

- He/she knows well the terminology of military history and military ethics, the specialities of written and spoken communication, their most important forms, methodologies and techniques in Hungarian and English.
- He/she knows the theories of military history and military ethics, their major principles and statutory regulations, and understands their strategic and military historical interconnectedness.
- He/she knows the special research methodologies to conduct research in military history and military ethics, and is skilled in means to elaborate the practical aspects of principal matters.
- He/she knows the defining political, military, economic, social, and informational processes and the multicultural characteristics of national defence and military affairs, and the relationship among them.

**Capabilities:**

- He/she possess a comprehensive approach and the ability to handle complex problems, and to manage big amount of information, and is able to think in terms of systems to handle complex problems in order to initiate and plan for changes.
- Based on the knowledge of military and social science he/she is able to objectively interpret complex international political, military, economic, social, and informational events and phenomena.
- With a trans-, multi-, and interdisciplinary approach he/she is able to explore and, based on an innovative methodology, transform the comprehensive legal and juristic system of national defence and military affairs into applicable theory and practice.
- He/she knows and accurately uses Hungarian and acceptably English military terminology, is aware of the peculiarities of written and spoken communication with its most important forms, methods and techniques.

**Attitude:**

- He/she possesses a developed professional identity and professional calling, is comprehensive to which he/she is committed to towards a professional and a broader societal audience.
- He/she is committed to the formulation of principles and directives on an intermediate level and to put operational and tactical level thinking into everyday practice.
- He/she executes the activities of subordinated sub-units / departments (staff) according the respective provision of law by fully taking into account ethical and moral norms.
- He/she has an initiating role in the planning, organisation, and control of sub-units, units and formations participating in joint operations, and consciously takes advantage of mission command.

**Autonomy and responsibility:**

- He/she possesses significant amount of autonomy in the elaboration of special professional questions, and in the representation and justification of professional viewpoint.
- In the respective positions, in accordance with actual circumstances, he/she conducts the analysis and evaluation of tasks with a great degree of self-sufficiency by taking advantage of general and specific knowledge in the elaboration of the courses of action.
- In the respective positions, as a result of responsibility and authority, he/she conducts professional activity independently, and in reaching organisational objectives he/she cooperates with team members by taking advantage of theoretical and practical knowledge.
- He/she represents his/her professional opinion in situations of decision independently, and takes responsibility for the complex effects and other consequences of the decisions made.



**11. Előtanulmányi követelmények: ---**

**12. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

- 12.1. Bevezetés (*Introduction*).
- 12.2. USA háborús ideológiája (*US Warfare Ideology*).
- 12.3. Igazságos háború elmélet 1.: Ius ad bellum (*Just war Theory 1.: Ius ad bellum*).
- 12.4. Igazságos háború elmélet 2.: Ius in bello (*Just war Theory 2.: Ius in bello*).
- 12.5. Igazságos háború elmélet 3.: Ius post bellum (*Just war Theory 3.: Ius post bellum*).
- 12.6. Igazságos háború elmélet 4.: speciális problémák (*Just war Theory 4.: Special problems*).
- 12.7. Politikai realizmus (*Political realism*)
- 12.8. Katolikus ideológia (*Catholic Theory of War*)
- 12.9. Iszlámizmus (*Islamism*).
- 12.10. Izraeli ideológia (*Warfare Ideology of Izrael*)
- 12.11. Orosz ideológia (*Russian Ideology of War*).
- 12.12. Kínai ideológia (*Chinese Ideology of War*).
- 12.13. Kozmopolitanizmus és világrendszer-elmélet (*Cosmopolitanism and World System Theory*)
- 12.14. Összefoglalás / kitekintés (*Summary / Outlook*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/második félév

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató köteles a tanórák 75 %-án jelen lenni, a hallgató indokolt esetben az összes foglalkozás 25%-ról hiányozhat, a hiányzás pótolható az oktató által kijelölt témakörben beadott, legalább elégségesre értékelt házi dolgozattal.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:** A félév során az órai munka kiemelt jelentőséggel rendelkezik, ami az órákra előre kiadott szövegek elolvasásával és megbeszélésével teljesíthető. A félév során 1 db Zárthelyi dolgozat kerül megírásra. A zárthelyi dolgozat értékelése ötfokozatú érdemjegy skálán történik, a jegyek megállapítása az alábbi rendszer szerint valósul meg: az elérhető összpontszám 60 %-tól elégséges, 70 %-tól közepes, 80-tól % jó, 90 %-tól jeles. A zárthelyi dolgozatok pótlása, illetve javítása a tantárgy utolsó foglalkozását követő konzultáción történhet.

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon és a 15. pontban meghatározott félévközi feladatok legalább elégséges teljesítése.

**16.2. Az értékelés:**

A félév értékelése: öt fokozatú gyakorlati jegy. A jegy megszerzésének feltétele a 2 db zárthelyi dolgozat sikeres megírása. A félév értékelése lehet: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

### **16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és elégséges évközi jegy megszerzése.

### **17. Irodalomjegyzék:**

#### **17.1. Kötelező olvasmányok:**

1. Gross, Michael L.: *Moral Dilemmas of Modern War*, Cambridge, CUP, 2010.
2. Frowe, Helen: *Ethics of War and Peace*, Routledge, 2011.

#### **17.2. Ajánlott olvasmányok:**

1. Walzer, Michael: *Just and Unjust Wars*, New York, Basic Books, 2006.

Budapest, 2024. február 7.

Dr. Boda Mihály  
egyetemi docens

**TANTÁRGYI PROGRAM**

- 1. A tantárgy kódja:** HKHATM328
- 2. A tantárgy megnevezése (magyarul):** Kritikus infrastruktúra (Védett létesítmények)
- 3. A tantárgy megnevezése (angolul):** Critical infrastructure (Hardened facilities)
- 4. Kreditérték és képzési karakter:**
  - 4.1.** 2 kredit
  - 4.2.** a tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke: 50% elmélet, 50% gyakorlat
- 5. A szak(ok), szakirányok/specializációk megnevezése (ahol oktatják):** Katonai vezetői mesterképzési szak (MSc)
- 6. Az oktatásért felelős oktatási szervezeti egység megnevezése:** NKE HHK Hadászati Tanszék
- 7. A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása, tudományos fokozata:** Dr. habil. Horváth Tibor alezredes, egyetemi docens, PhD
- 8. A tanórák száma és típusa**
  - 8.1.** össz óraszám/félév: 28
    - 8.1.1. nappali munkarend: 28 (14 EA + 0 SZ + 14 GY)
    - 8.1.2. levelező munkarend: - (0 EA + 0 SZ + 0 GY)
  - 8.2.** heti óraszám - nappali munkarend: 2
  - 8.3.** Az ismeret átadásában alkalmazandó további sajátos módok, jellemzők: -
- 9. A tantárgy szakmai tartalma (magyarul):** Kritikus infrastruktúrák alatt olyan, egymással összekapcsolódó, interaktív és egymástól kölcsönös függésben lévő infrastruktúra elemek, létesítmények, szolgáltatások, rendszerek és folyamatok hálózatát értjük, amelyek az ország (lakosság, gazdaság és kormányzat) működése szempontjából létfontosságúak és érdemi szerepük van egy társadalmilag elvárt minimális szintű jogbiztonság, közbiztonság, nemzetbiztonság, gazdasági működőképesség, közegészségügyi és 17 A NATO Polgári Védelmi Bizottsága által megfogalmazott kritikus infrastruktúra védelmi koncepció alapján környezeti állapot fenntartásában.  
**A tantárgy szakmai tartalma (angolul) (Course description):** Critical infrastructures are networks of interconnected, interactive and interdependent infrastructure elements, facilities, services, systems and processes that are critical to the operation of a country (population, economy and government) and have a meaningful role in providing a minimum level of social security, public security, national security, economic viability, public health, and 17 Critical Infrastructure Protection Concept developed by the NATO Committee on Civil Protection to maintain the state of the environment.
- 15. Elérendő kompetenciák (magyarul):**

**Tudása:**

  - Ismeri szakterületének sajátos ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.

- Jól ismeri a hadelmélet és a katonai műveletek szaknyelvét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait, legfontosabb formáit, módszereit, illetve technikáit magyarul és angol nyelven egyaránt.
- Ismeri a fegyveres harc megvívásának, valamint a hadműveletek végrehajtásának elméletét, főbb elveit és törvényszerűségeit, továbbá érti azok hadászati és hadtörténelmi összefüggéseit.
- Ismeri a hadügy, a hadelmélet, valamint a hadműveletek kutatásához szükséges sajátos kutatási módszereket, valamint tisztában van az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjaival.
- Ismeri a honvédelem és a hadügy szempontjából meghatározó politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs folyamatokat és multikulturális sajátosságokat, valamint azok egymáshoz való viszonyát

### **Képességei:**

- Átfogó megközelítéssel, komplex problémakezelési képességekkel rendelkezik, képes a nagyfokú információfeldolgozásra, az újszerű problémamegoldásokat támogató rendszergondolkodásra, a változásra és annak tervezésére.
- Hadtudományi és társadalomtudományi ismeretei alapján képes az összetett nemzetközi politikai, katonai, gazdasági, társadalmi és információs eseményeket és jelenségeket objektív módon értelmezni.
- Transz-, multi- és interdiszciplináris megközelítéssel képes feltárni és innovatív módon alkalmazható eméletté és gyakorlattá formálni a honvédelem és a hadügy, valamint saját tevékenysége törvényi, jogi alapjainak átfogó rendszerét.
- Ismeri és szabatosan használja a magyar és elfogadhatóan az angol katonai szaknyelvet, tisztában van az írott és beszélt kommunikáció sajátosságaival, legfontosabb formáival, módszereivel és technikáival..

### **Attitűdje:**

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakmai álláspontjának képviselésével bátran és felelősségteljesen vesz részt munkaszervezetének működtetésében, a szakmai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában és megvalósításában.
- Az összhaderőnemi műveletekben részt vevő alegységek, egységek és kötelékek tevékenységének tervezése, szervezése és irányítása terén kezdeményező szerepet vállal, tudatosan alkalmazza a küldetésorientált vezetést.
- Az összhaderőnemi műveletekben az általa vezetett alegység / részleg (törzs) munkáját a vonatkozó jogszabályok, valamint etikai és erkölcsi normák teljeskörű figyelembevételével hajtja végre.

### **Autonómiája és felelőssége:**

- Felelősséget vállal a munkájával és a magatartásával kapcsolatos szakmai, jogi és etikai normák és szabályok betartása terén.
- jelentős mértékű önállósággal rendelkezik átfogó és speciális szakmai kérdések kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Beosztásaiban nagyfokú önállósággal, a mindenkori körülmények figyelembevételével hajtja végre a feladatok elemzését és értékelését, a megoldási változatok kidolgozása során támaszkodik általános és szakmai tudására.
- Beosztásaiban a felelősségi és jogköréből adódóan önállóan folytat szakmai tevékenységet, a szervezeti célok elérése érdekében a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását.
- Szakmai véleményét döntési helyzetekben önállóan képviseli, valamint felelősséget vállal a döntései következtében kialakuló összetett hatásokért és egyéb következményekért.

### **Elérendő kompetenciák (angolul) (Competences – English):**

**Knowledge:**

- He/she knows the respective methodology of gaining knowledge and solving problems of his/her area of expertise, is familiar with abstractions techniques, and the elaboration methods to apply principal approaches to practical problems.
- He/she knows well the terminology of military theory and military operations, the specialities of written and spoken communication, their most important forms, methodologies and techniques in Hungarian and English.
- He/she knows the theory of conducting armed combat and operations, their major principles and statutory regulations, and understands their strategic and military historical interconnectedness.
- He/she knows the special research methodologies to conduct research in military affairs, military theory, military operations, and is skilled in means to elaborate the practical aspects of principal matters.
- He/she knows the defining political, military, economic, social, and informational processes and the multicultural characteristics of national defence and military affairs, and the relationship among them.

**Capabilities:**

- He/she possess a comprehensive approach and the ability to handle complex problems, and to manage big amount of information, and is able to think in terms of systems to handle complex problems in order to initiate and plan for changes.
- Based on the knowledge of military and social science he/she is able to objectively interpret complex international political, military, economic, social, and informational events and phenomena.
- With a trans-, multi-, and interdisciplinary approach he/she is able to explore and, based on an innovative methodology, transform the comprehensive legal and juristic system of national defence and military affairs into applicable theory and practice.
- He/she knows and accurately uses Hungarian and acceptably English military terminology, is aware of the peculiarities of written and spoken communication with its most important forms, methods and techniques.

**Attitude:**

- He/she possesses a developed professional identity and professional calling, is comprehensive to which he/she is committed to towards a professional and a broader societal audience.
- He/she is committed to the formulation of principles and directives on an intermediate level and to put operational and tactical level thinking into everyday practice.
- He/she executes the activities of subordinated sub-units / departments (staff) according the respective provision of law by fully taking into account ethical and moral norms.
- He/she has an initiating role in the planning, organisation, and control of sub-units, units and formations participating in joint operations, and consciously takes advantage of mission command.

**Autonomy and responsibility:**

- He/she possesses significant amount of autonomy in the elaboration of special professional questions, and in the representation and justification of professional viewpoint.
- In the respective positions, in accordance with actual circumstances, he/she conducts the analysis and evaluation of tasks with a great degree of self-sufficiency by taking advantage of general and specific knowledge in the elaboration of the courses of action.
- In the respective positions, as a result of responsibility and authority, he/she conducts professional activity independently, and in reaching organisational

objectives he/she cooperates with team members by taking advantage of theoretical and practical knowledge.

- He/she represents his/her professional opinion in situations of decision independently, and takes responsibility for the complex effects and other consequences of the decisions made.

**16. Előtanulmányi követelmények: ---**

**10. A tantárgy tananyagának leírása, tematika. Description of the subject, curriculum (magyarul, angolul - English):**

- 12.1** Bevezetés; A biztonság hagyományos és átfogó értelmezése (*Introduction; Military Security*).
- 12.2** Alapfogalmak (*Basic concepts*).
- 12.3** Az egyetemes és magyar hadtudomány (*The universal and hungarian military science*).
- 12.4** Fenyegetések, kockázatok, kihívások (*Threats, Risks and Challenges*).
- 12.5** A kritikus infrastruktúra ágazatai (*Critical Infrastructure Industries*).
- 12.6** Szeminárium. Összefoglalás. (*Seminar, Summary*).
- 12.7** A speciális erődítési létesítmények (SEL) méretezési eljárása (*Design procedure for special fortification facilities*) (*SEL*)
- 12.8** A speciális erődítési létesítmények (SEL) védettségi foka (*Degree of protection of special fortification facilities*) (*SEL*).
- 12.9** Tanulmányi kirándulás, speciális erődítési létesítmények bejárása: Komárom Monostori erőd. METRO szektorgyakorlaton történő részvétel (*Study excursion, visiting special fortification facilities: Komárom Monosror Fortress. Participation in METRO sector practice*).

**13. A tantárgy meghirdetésének gyakorisága/a tantervben történő félévi elhelyezkedése:** félévente/második félév.

**14. A tanórákon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás pótlásának lehetősége:**

A hallgató – a félév végi aláírás megszerzéséért – köteles az előadások a foglalkozások legalább 75 %-án, a gyakorlati foglalkozásokon és szemináriumon 100%-ban részt venni. Amennyiben a hallgató az elfogadható hiányzások mértékét túllépi, „aláírás megtagadva” bejegyzés kerül rögzítésre a NEPTUN rendszerbe. Méltányolható esetben a hiányzás pótlására egy 15-20 oldalas beadandó dolgozat elkészítése elfogadható tanári feladatszabás alapján.

**15. Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:** A 12.4 és a 12.5 foglalkozások anyagának szemináriumon történő feldolgozása

**16. Az értékelés, az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:**

**16.1. Az aláírás megszerzésének feltételei:**

Az aláírás megszerzésének feltétele a 14. pontban meghatározott arányú részvétel a foglalkozásokon.

**16.2. Az értékelés:** évközi értékelés.

Az évközi értékelés a 15. pontban meghatározott félévközi feladatokra épül.

**16.3. A kreditek megszerzésének feltételei:**

A kreditek megszerzésének feltétele az aláírás megszerzése és legalább elégséges évközi értékelés.

**17. Irodalomjegyzék:**

**17.1. Kötelező irodalom:**

1. Dr. Kovács Ferenc: Az infrastruktúra kritikus elemeinek felmérése, védelmének és helyreállításának megszervezésére vonatkozó intézkedési

- javaslatok kidolgozása. Tanulmány. Budapest, 2005.
2. Horváth Tibor: A személyi állomány védelmét biztosító erődítési építmények fejlődésének vizsgálata, és a továbbfejlesztés lehetséges irányai. Doktori (PhD) értekezés, Budapest, 2003.
  3. Horváth Tibor: A védőképesség növelésének lehetőségei az erődítés-álcázás területén. Jegyzet, ZMNE, Budapest. 1998.
  4. Szalai János: Védett létesítmények egyes méretezési és tervezési kérdései. Műszaki Katonai Közlöny (ISSN 1219-4166) 2005. évi (XV. évfolyam) 1–4. szám

**17.2. Ajánlott irodalom:**

1. Halász Péter: A védelmi infrastruktúra főbb alkotó elemeinek kölcsönhatása, továbbá közös fejlesztésük lehetőségei. Doktori (PhD) értekezés. Budapest, 2006.
2. Szendy István: Hadelmélet és Katonai Műveletek II. rész: Társadalom és hadügy. Nemzeti Közsolgálati és Tankönyv Kiadó Zrt. Budapest, 2014. ISBN: 9786155491054

Budapest, 2022. február 28.

Dr. Horváth Tibor alezredes  
egyetemi docens

1. számú melléklet: Tanóra-, kredit- és vizsgaterv

TANÓRA-, KREDIT- ÉS VIZSGATERV																						
KATONAI VEZETŐI MESTERKÉPZÉSI SZAK																						
érvényes 2024/2025-ös tanévtől felmenő rendszerben.																						
teljes idejű képzésben, nappali munkarend szerint tanuló hallgatók részére																						
tantárgy kódja	tantárgy jellege	tanulmányi terület/tantárgy	1.						2.						összesen						TÁRGYFELELŐS SZERVEZETI EGYSÉG	TÁRGYFELELŐS SZEMÉLY
			elm.		gyak.		kredit	számonkérés	elm.		gyak.		kredit	számonkérés	elm.		gyak.		kredit	elmélet + gyakorlat heti összes tanóra		
			heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra			heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra			heti tanóra	félévi tanóra	heti tanóra	félévi tanóra				
<b>Törzanyagot képező tantárgyak</b>																						
<b>Multidiszciplináris ismeretek</b>																						
1																						
HKHATM805	K	Komplex kihívások, vezetői megoldások	4	56	4	56	8	ÉÉ							4	56	4	56	8	8	Hadászati Tanszék	Holecz József alez.
	KV	Szabadon választható I.			2	28	2								2	28	2	28	2	2		
<b>Multidiszciplináris ismeretek összesen:</b>			<b>4</b>	<b>56</b>	<b>6</b>	<b>84</b>	<b>10</b>			<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4</b>	<b>56</b>	<b>6</b>	<b>84</b>	<b>10</b>	<b>10</b>		
<b>2. Hadtudományi ismeretek</b>																						
HKHATM322	K	Hadelméleti és hadművészeti ismeretek	4	56			4	B						4	56			4	4	Hadászati Tanszék	Dr. Forgács Balázs őrgy.	
HKHATM261	K	Katonai stratégiai gondolkodás alapjai							8	112			8	ÉÉ	8	112			8	8	Hadászati Tanszék	Dr. Horváth Tibor alez.
	KV	Szabadon választható II.							2	28			2		2	28			2	2		
<b>Hadtudományi és hadelméleti ismeretek összesen:</b>			<b>4</b>	<b>56</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4</b>		<b>10</b>	<b>140</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>10</b>		<b>14</b>	<b>196</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>14</b>	<b>14</b>		
<b>3. Katonai műveletek elmélete és gyakorlata</b>																						
HKHATM241	K	Összhaderőnemi és összefegyvernemi ismeretek I.	7	98	2	28	8	K						7	98	2	28	8	9	Hadászati Tanszék	Fazekas Ferenc alez.	
HKHATM251	K	Összhaderőnemi és összefegyvernemi ismeretek II.							4	56	2	28	6	K (ZV)	4	56	2	28	6	6	Hadászati Tanszék	Fazekas Ferenc alez.
HKHATM271	K	Tervezés és döntéshozatal I.	2	28	2	28	3	K						2	28	2	28	3	4	Hadászati Tanszék	Fazekas Ferenc alez.	
HKHATM272	K	Tervezés és döntéshozatal II.							4	56	3	42	7	K (ZV)	4	56	3	42	7	7	Hadászati Tanszék	Dr. Szabó Sándor alez.
HKHATM721	K	Szakai csapatgyakorlat									2	56	2				2	56	2	2	Hadászati Tanszék	Dr. Szabó Sándor alez.
<b>Katonai műveletek elmélete és gyakorlata összesen:</b>			<b>9</b>	<b>126</b>	<b>4</b>	<b>56</b>	<b>11</b>		<b>8</b>	<b>112</b>	<b>7</b>	<b>126</b>	<b>15</b>		<b>17</b>	<b>238</b>	<b>11</b>	<b>182</b>	<b>26</b>	<b>28</b>		
<b>TÖRZSANYAG ÖSSZESEN</b>			<b>17</b>	<b>238</b>	<b>10</b>	<b>140</b>	<b>25</b>		<b>18</b>	<b>252</b>	<b>7</b>	<b>126</b>	<b>25</b>		<b>35</b>	<b>490</b>	<b>17</b>	<b>266</b>	<b>50</b>	<b>52</b>		
<b>4. Diplomamunka, záróvizsga</b>																						
HKHATM901	K	Diplomamunka készítés I.	1	14	2	28	3	ÉÉ						1	14	2	28	3	3	Hadászati Tanszék	Dr. Forgács Balázs őrgy.	
HKHATM905	K	Diplomamunka készítés II.									3	42	3	GyJ			3	42	3	3	Hadászati Tanszék	Holecz József alez.
HKHATM903	K	Diplomamunka védése																			Hadászati Tanszék	Prof. Dr. Jobbágy Zoltán ezds.
HKHATM904	K	Záróvizsga																			Hadászati Tanszék	Prof. Dr. Jobbágy Zoltán ezds.
<b>Diplomamunka, záróvizsga összesen:</b>			<b>1</b>	<b>14</b>	<b>2</b>	<b>28</b>	<b>3</b>		<b>0</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>42</b>	<b>3</b>		<b>1</b>	<b>14</b>	<b>5</b>	<b>70</b>	<b>6</b>	<b>6</b>		
<b>5. Törzanyagot nem képező tantárgyak</b>																						
HKTSKM11	KR	Katonai testnevelés I.			2	28	2	GYJ									2	28	2	2	Katonai Testnevelési és Sportközpont	Bánszki Gábor alez.
HKTSKM12	KR	Katonai testnevelés II.									2	28	2	GYJ			2	28	2	2	Katonai Testnevelési és Sportközpont	Bánszki Gábor alez.
<b>Törzanyagot nem képező tantárgyak összesen:</b>			<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>28</b>	<b>2</b>		<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>28</b>	<b>2</b>		<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4</b>	<b>56</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		
<b>ÖSSZES TANÓRARENDI TANÓRA</b>			<b>18</b>	<b>252</b>	<b>14</b>	<b>196</b>	<b>30</b>		<b>18</b>	<b>252</b>	<b>12</b>	<b>196</b>	<b>30</b>		<b>36</b>	<b>504</b>	<b>26</b>	<b>392</b>	<b>60</b>	<b>62</b>		
<b>6. Szabadon választható tantárgyak (lista)</b>																						
HKINFM27	SZV	Védelmi informatika	2	28	0		2	ÉÉ												35	Informatikai Tanszék	Dr. Négyesi Imre ezds.
HKHJTM077	SZV	Honvédelmi jog	2	28	0		2	ÉÉ												17	Honvédelmi Jogi és Igazgatási Tanszék	Dr. Petruska Ferenc alez.
HKHFKT002	SZV	Hadjáték tervezés	2	14	0	14	2	ÉÉ												33%	Haditörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténelmi Tanszék	Harangi-Tóth Zoltán őrgy.
HNBTTMA38	SZV	EU Security, Resilience and Sustainability	1	28	1	28	6	GYJ												3,60	Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék	Prof. Dr. Molnár Anna
HKHATM329	SZV	Theories of Insurgency and Counterinsurgency	2	28	0		2	K													Hadászati Tanszék	Prof. Dr. Jobbágy Zoltán ezds.
HKHATM330	SZV	Aspects of Asymmetry in War							2	28	2		2	ÉÉ							Hadászati Tanszék	Prof. Dr. Jobbágy Zoltán ezds.
HKHATM331	SZV	Theory of Allied Joint Operations							2	28	0		2	ÉÉ							Hadászati Tanszék	Prof. Dr. Jobbágy Zoltán ezds.
HKHATM332	SZV	Hybrid Warfare							2	28	0		4	K							Hadászati Tanszék	Prof. Dr. Jobbágy Zoltán ezds.
HKHFKT20	SZV	War and Ethics: Contemporary Issues							2		0	28	2	ÉÉ							Haditörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténelmi Tanszék	Dr. Boda Mihály
HKHATM328	SZV	Kritikus infrastruktúra (védelem- és biztonságtechnikai)							2	14	0	14	2	ÉÉ							Hadászati Tanszék	Dr. habil Horváth Tibor
<b>SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESEN</b>																						
		Aláírás (A)																				0
		Beszámoló (B)																				1
		Beszámoló (B(Z))																				0
		Évközi értékelés (ÉÉ)							2													3
		Évközi értékelés ((záróvizsga tárgy((ÉÉ(Z))))																				0
		Gyakorlati jegy (GYJ)											2									2
		Gyakorlati jegy (((Kritérium követelmény((GYJ(KR))))																				0
		Kollokvium (K)							2													2
		Kollokvium ((záróvizsga tárgy((K(Z))))																				0
		Alapvizsga (AV)																				0
		Komplex vizsga (KO)																				0
		Szigorlat (S)																				0
		Záróvizsga tárgy (ZV)											2									2
		Kritérium követelmény (KR)																				0
		<b>FÉLÉVENKÉNT SZÁMONKÉRÉSEK ÖSSZESEN:</b>							<b>5</b>				<b>5</b>									<b>10</b>